

ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1

นายชีวิน วัฒนสิน

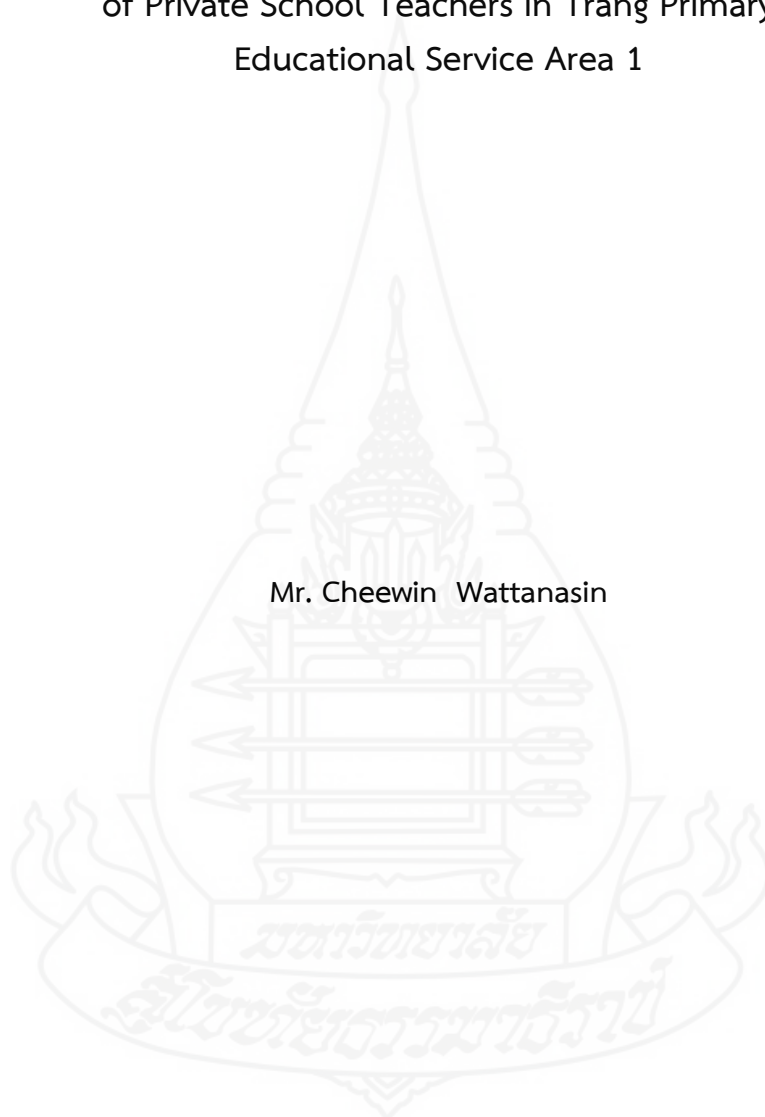

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

The Problems Concerning Instructional Media Production and Usage
of Private School Teachers in Trang Primary
Educational Service Area 1

Mr. Cheewin Wattanasin

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Technology and Communications

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	ปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
ชื่อและนามสกุล	นายชีวิน วัฒนสิน
แขนงวิชา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
สาขาวิชา	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา โตโพธิ์ไทย)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพล จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 1

ผู้ศึกษา นายชีวิน วัฒนสิน รหัสนักศึกษ 2542700394

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอน
ของครูโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาตราง เขต 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตราง เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวนทั้งหมด 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ด้านปัญหาการผลิตสื่อการสอน ครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาอยู่ใน
ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า (1) ปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต ควรมุ่ง
พัฒนาในด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยแยกเป็นประเภทของสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญตามลำดับคือ การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาแอปพลิเคชันและ
บทเรียนผ่านแท็บเล็ต และ การพัฒนาวิดีโอทัศน์ออนไลน์ และ (2) ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการ
สอน ควรมุ่งพัฒนาในหัวข้อที่สำคัญตามลำดับ คือ การให้งบประมาณในการผลิตสื่อการสอน การ
สำรวจแหล่งความรู้ในการผลิตสื่อการสอน และ การขาดสถานที่ในการผลิตสื่อการสอน สำหรับด้าน
ปัญหาการใช้สื่อการสอน ครูมีความคิดเห็นว่ามีสื่อการสอนที่ใช้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย เมื่อ
พิจารณารายด้านพบว่า (1) ปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน ควรมุ่งพัฒนาในด้านขั้นสรุปและ
ประเมินการใช้สื่อการสอน โดยแยกเป็นหัวข้อสำคัญตามลำดับคือ ไม่มีผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการ
ประเมินสื่อการสอน ขาดเครื่องมือในการประเมิน และ ขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการวิจัยใน
ชั้นเรียนด้านสื่อการสอน (2) ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท ควรมุ่งพัฒนาในด้านการใช้
สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ โดยแบ่งเป็นหัวข้อที่สำคัญตามลำดับ คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ
อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีไม่เพียงพอ และขาดการฝึกอบรมทักษะการใช้สื่อการ
สอนประเภทต่างๆ และ (3) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อ
การสอน ควรมุ่งพัฒนาในด้านสภาพแวดล้อมของห้องไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน โดยแบ่งเป็นหัวข้อ
สำคัญตามลำดับคือ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้
ภายในโรงเรียน

คำสำคัญ ปัญหา การผลิตสื่อการสอน การใช้สื่อการสอน ครูโรงเรียนเอกชน

Independent Study title: The Problems Concerning Instructional Media Production and Usage of Private School Teachers in Trang Primary Educational Service Area 1

Author: Mr. Cheewin Wattanasin; **ID:** 2542700394;

Degree: Master of Education (Educational Technology and Communications);

Independent Study advisor: Dr. Taweewat Wattanakuljaroen, Assistant Professor;

Academic year: 2012

Abstract

The purpose of this research was to study the opinions toward problems of instructional media production and usage of private school teachers in Trang Education Service Area 1.

The research population comprised 200 private school teachers in Trang Primary Education Service Area 1 in the 2012 academic year. The employed research instrument was a questionnaire. The statistics employed for data analysis were the percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that for the problem of instructional media production, the private school teachers had opinions that the problems were at the moderate level. When specific aspects of the problems were considered, research findings were as follows: (1) regarding problems on the types of instructional media to be produced, the emphasis should be on development of electronic instructional media for teachers, as classified into the following main types of electronic media respectively: development of electronic books, development of applications and lessons via tablet, and development of on-line videos; and (2) regarding problems on the steps of instructional media production, the emphasis should be on development of the following main issues respectively: allocation of budgets for instructional media production, the survey of sources of knowledge for instructional media production, and the lack of places for production of instructional media production. On the other hand, for the problems of instructional media usage, the private school teachers had opinions that the existing media were appropriate at the low level. When specific aspects of the problems were considered, research findings were as follows: (1) regarding problems on the process of using instructional media, the emphasis should be on development of the conclusion and evaluation step, as classified into the following main issues respectively: the lack of personnel to provide supervision on instructional media evaluation, the lack of instructional media evaluation instruments, and the lack of application of evaluation results in conducting classroom research on instructional media; (2) regarding problems on the use of each type of instructional media, the emphasis should be on development of the use of computer instructional media, as classified into the following main issues respectively: the lack of budget for purchasing computer equipment and accessories, insufficiency of the personnel for service provision, and the lack of training on skills for using various types of instructional media; and (3) regarding problems on the environment (physical, mental, and social) that facilitate the use of instructional media, the emphasis should be on development of the environment of the room that did not facilitate the use of instructional media, as classified into the following main types respectively: the language laboratory, the science laboratory, and in-school learning resources.

Keywords: Problem, Instructional media production, Instructional media usage, Private school teacher

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จได้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ ประธานที่ปรึกษางานวิจัยค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถจัน บัณฑิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำอ้อย มิตรกุล อาจารย์ ดร.วราภรณ์ สีนถาวร ให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำปรึกษา ชี้แนะ จนทำให้งานวิจัยสำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ทั้งคณาจารย์ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัวอันมีคุณค่ายิ่ง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำวิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการทำวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่บิดามารดาผู้มีพระคุณและคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทุกท่าน

ชีวิน วัฒนสิน

มิถุนายน 2556

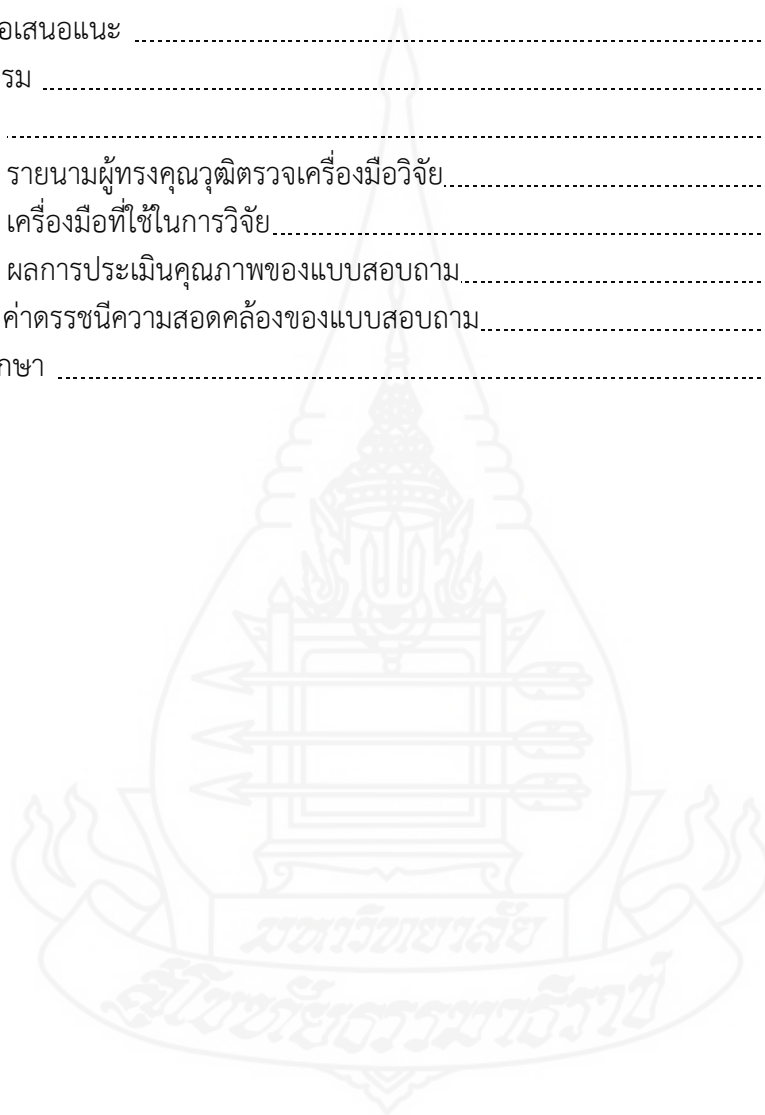

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
สื่อการสอน	10
การใช้สื่อการสอน	35
โรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 1	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากร	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	60
ตอนที่ 2 สภาพปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 1	63
ตอนที่ 3 ปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราง เขต 1	71

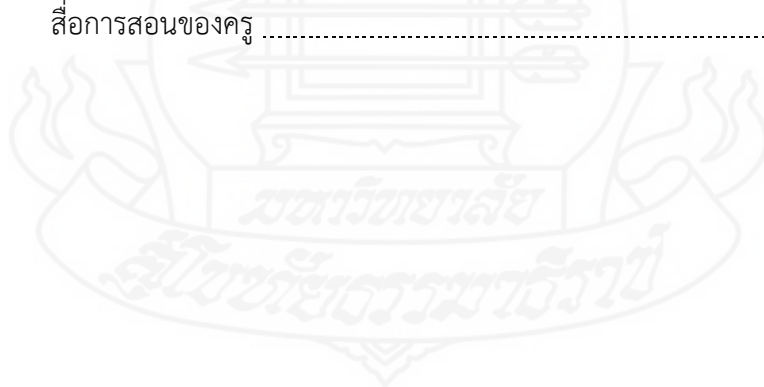
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
สรุปการวิจัย	73
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	76
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	82
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย.....	83
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
ค ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม.....	94
ง ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	98
ประวัติผู้ศึกษา	105

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	60
ตารางที่ 4.2 ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวม	63
ตารางที่ 4.3 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวม	63
ตารางที่ 4.4 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อสิ่งพิมพ์	64
ตารางที่ 4.5 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อวัสดุ / อุปกรณ์	64
ตารางที่ 4.6 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อทัศนูปกรณ์	65
ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์	65
ตารางที่ 4.8 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อกิจกรรม และวิธีการ	66
ตารางที่ 4.9 ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอนของครู	66
ตารางที่ 4.10 ขั้นการวางแผน / เตรียมการใช้สื่อการสอนของครู	67
ตารางที่ 4.11 ขั้นตอนการการใช้สื่อการสอนของครู	68
ตารางที่ 4.12 ขั้นสรุปและประเมินผลการใช้สื่อการสอนของครู	69
ตารางที่ 4.13 ปัญหาการใช้สื่อการสอนด้านผู้สอน	69
ตารางที่ 4.14 ปัญหาการใช้สื่อการสอนด้านการสนับสนุน	70
ตารางที่ 4.15 ปัญหาการใช้สื่อการสอนด้านหน่วยงานที่ให้บริการ	70
ตารางที่ 4.16 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้ สื่อการสอนของครู	71

ญ

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1	แสดงกรวยประสมการณ์ของ เอ็ดการ์ เดล	หน้า 20
------------	--	---------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 สภาพที่พึงประสงค์

ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2555) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนา เศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

จากบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในช่วงปี พ.ศ. 2551-2555 รวม 6 ด้าน กล่าวคือ (1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (2) การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (3) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา (4) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา (5) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา และ (6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม (กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สพท.ตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2553-2555: บทนำ)

1.1.1 สภาพที่พึงประสงค์ด้านนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2553 โดยแบ่งออกเป็น 7 นโยบาย (Policy) (กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สพท. ตรัง เขต 1 ปีการศึกษา 2553-2555: 1) หลักของสถาบัน กล่าวคือ (1) พัฒนาระบบการบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพสู่มาตรฐานสากล (2) จัดการเรียนรู้โดยมี

จุดเน้นด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และนำกระบวนการเรียนรู้โดยผ่านสื่อ ICT (3) จัดหาปัจจัยเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเป็นระบบตรวจสอบได้ (4) สร้างจิตสำนึกรักความเป็นไทย เพื่อพัฒนาเด็กให้มีความเป็นไทยแบบยั่งยืน (5) พัฒนาคุณภาพครูเป็นครูมืออาชีพ และดูแลสวัสดิภาพบุคลากรให้เป็นธรรมและมั่นคงต่อการดำรงชีวิต (6) จัดระบบกำกับติดตามและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบได้ และ (7) พัฒนาบุคลากรครูให้สามารถใช้งานวิจัยในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ด้านการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเอกชน ประกอบด้วย 7 วัตถุประสงค์ กล่าวคือ (1) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล (2) พัฒนาคุณภาพการจัดการสอนที่เน้นวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ และ ICT (3) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มสาระไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (4) พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด (5) พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชน ให้บรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร (6) พัฒนาบุคลากรครูของโรงเรียนให้มีความรู้และทักษะ งานวิจัยการแก้ปัญหา การจัดการ การเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นรายบุคคล และ (7) ส่งเสริมดูแลบุคลากรของโรงเรียนให้มีสวัสดิการ สวัสดิภาพที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ

ดังนั้น ด้วย 7 เป้าหมาย (Goal) หลักของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนเอกชนจังหวัดตรัง โดยมุ่งเน้นให้แต่ละสถานศึกษา กล่าวคือ (1) โรงเรียนผ่านการประเมินรอบ 3 ของสมศ. ทุกมาตรฐานในระดับคุณภาพดีมากทุกมาตรฐานและทุกตัวชี้วัด (2) โรงเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ในการสอบวัดผลการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน O-Net, NT, LAS โดยมีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าค่าเฉลี่ยระดับเขต/ระดับกลุ่มโรงเรียน (ร้อยละ 50) ทุกกลุ่มสาระ (3) นักเรียนทุกคนของโรงเรียนจะต้องอ่านภาษาไทยคล่อง เขียนคล่อง และสามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (4) นักเรียนของโรงเรียนทุกคนจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ มีทักษะชีวิตที่ดี และสามารถประพฤติปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ (5) บุคลากรครูของโรงเรียนร้อยละ 80 มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขวัญและกำลังใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีความสุข (6) โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับของชุมชน และ (7) โรงเรียนสามารถให้บริการแก่ผู้ปกครองและชุมชนได้ตามความจุของโรงเรียน และบรรลุเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนด (กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สพท.ตรังเขต ปีการศึกษา 2553-2555:9)

นอกเหนือจากเป้าหมายหลัก 7 ข้อของการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเอกชน จังหวัดตรัง เขต 1 ข้างต้น เป็นการให้ความสำคัญกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาซึ่งในวงการศึกษปัจจุบัน ต่างก็ยอมรับกันว่าสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษานั้นได้เข้ามามีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาทุกระดับชั้น ประสิทธิภาพของการศึกษาจะมีความน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่จะเป็นผู้กำหนดคุณภาพของการศึกษา

1.1.3 สภาพที่พึงประสงค์ด้านสื่อการสอน กล่าวคือ การใช้สื่อการสอนมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนนอกจากนี้แล้วทักษะของครูผู้สอนก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ครูผู้สอนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และ

เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จและสนองต่อต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกระบวนการศึกษา

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการผลิตและการใช้สื่อการสอนในปัจจุบันซึ่งเป็นกลไกทางการศึกษาที่มีบทบาทมากมายในการแก้ปัญหากระบวนการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาในปัจจุบันประสบปัญหาในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู โดยครูไม่สามารถผลิตสื่อการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่ อีกทั้งครูไม่สามารถใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้น การพัฒนาระบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีในการผลิตและใช้สื่อการสอน จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนต่อไป

1.2 สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.2.1 การดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดจังหวัดตราด 1 ในปัจจุบันปีการศึกษา 2556 ทางโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตราด เขต 1 มีบุคลากรครู จำนวน 200 คน ได้กำหนดนโยบาย มาตรการ ในการกำกับดูแล สนับสนุนและประสานการทำงานที่เชื่อมโยงทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ และติดตามประเมินผล โดยดำเนินการใน 2 ด้าน คือ (1) สร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับร่วมกับภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษา เร่งรัดการจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สร้างปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควบคู่กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบให้กระจายอย่างทั่วถึง และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมทั้งผลักดันสถาบัน องค์กรต่างๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา จัดการศึกษาที่เน้นคุณธรรมนำความรู้ และ (2) กำกับดูแล ประสาน เชื่อมโยงการพัฒนาของสถานศึกษาต่างๆ ปรับวิธีการบริหารที่บูรณาการการทำงานทั้งแนวดิ่งและแนวราบ ติดตามการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกช่วงวัย รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวม

ในปัจจุบันปีการศึกษา 2556 ทางโรงเรียนในสังกัดเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตราด เขต 1 มีบุคลากรครู จำนวน 200 คน

1.2.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา กล่าวคือ จากนโยบายโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตราด เขต 1 ที่กำหนดให้ผู้เรียนก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ซึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะการพัฒนาสื่อนวัตกรรมในยุคปัจจุบัน คือการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนเอง แต่อุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาการสอน ซึ่งทางโรงเรียนในสังกัดเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตราด เขต 1 ยังคงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ อีกทั้งครูยังคงไม่มีการพัฒนาในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน และการใช้สื่อของครู ยังไม่เข้าถึงการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้เต็มที่ จึงส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการเรียนรู้จากสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาเท่าที่ควร

1.2.3 ด้านสื่อการสอน กล่าวคือ บุคลากรครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ยังคงไม่สามารถใช้และผลิตสื่อการสอนที่ตอบสนองความต้องการแก่ผู้เรียนได้ดีเท่าที่ควร อาจเกิดจากปัจจัยในหลายๆ ด้านที่มีผลกระทบต่อทางเลือกใช้และผลิตสื่อ

การสอนที่มีคุณภาพ อาทิเช่น ขาดการวางแผนการจัดการสอน ขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์ถึงคุณภาพของสื่อการสอน ขาดแรงสนับสนุนทางบวกในการใช้สื่อการสอนในองค์กร เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรครูโรงเรียนในสังกัดเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ตระหนักถึงความสำคัญในการใช้และการผลิตสื่อการสอนในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีผลประโยชน์อันมหาศาลแก่ผู้เรียน รวมถึงการนำมาประยุกต์เพื่อการผลิตงานวิจัยในการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

1.3.1 ด้านการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตราด เขต 1

กล่าวคือ โรงเรียนเอกชนทั้งหมดได้ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และในส่วนของแผนงานพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ โดยขึ้นตรงต่อฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ อีกทั้งเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสำรวจหรือเก็บข้อมูลใดๆเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี กระนั้นที่ผ่านมายังขาดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีแต่เพียงการตั้งข้อสังเกตของครูผู้สอนถึงปัญหาต่างๆ เช่น ขาดการวางแผน ข้อจำกัดในเรื่องสถานที่ การขาดแคลนทรัพยากรและสารสนเทศที่ทันสมัยในบางประเภท อัตรากำลังของบุคคลที่มีกลาออกจากกลางคัน ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน เป็นต้น จึงทำให้บางครั้งการพัฒนาและแก้ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดเอกชน ไม่สนองตอบความต้องการที่แท้จริงของครูและนักเรียน

1.3.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

กล่าวคือ จากปัญหาด้านการดำเนินงานส่งผลกระทบต่อการใช้สื่อการสอนของครูโดยตรง แม้ทางโรงเรียนจะได้สำรวจปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ดังนั้นในปีการศึกษา 2555 ทางโรงเรียนจึงสำรวจสภาพปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู ซึ่งต้องยอมรับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันถึงสภาพปัญหาของขนาดโรงเรียนในแต่ละโรงเรียน และอยู่ในช่วงของการปรับตัวเพื่อปรับสถานศึกษาสู่ความเป็นสากลในอนาคตอันใกล้ จากการวางแผนการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการสอนของครูในปีการศึกษาที่ผ่านมา ประสบปัญหามากมาย อาทิเช่น ขาดแคลนงบประมาณ ขาดการทำความเข้าใจถึงการใช้สื่อการสอนอย่างถูกวิธี, ขาดการซ่อมแซมสื่อการสอน เป็นต้น นอกเหนือจากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ส่งผลให้สถานศึกษาเกิดความตระหนักถึงปัญหาต่างๆ จึงได้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาต่างๆ และจัดทำวิจัยสำรวจสภาพปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในกลุ่มโรงเรียนเอกชน จังหวัดตราด เขต 1 จากสภาพจริงที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาของปีการศึกษาที่ผ่านมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

1.3.3 ด้านสื่อการสอน

กล่าวคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 ได้กำหนดเป้าหมายหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาไว้ในหลายๆ ด้าน และในส่วนที่มีปัญหาคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู ซึ่งผลปรากฏผลที่ผ่านมายังขาดทักษะการใช้และการผลิตสื่อการสอน ดังนั้นการกำหนดนโยบายหรือขอบเขตการพัฒนาทางด้านคุณภาพทางการสอน จึงมุ่งประเด็นถึงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้รับทราบและตระหนักถึงบทบาทของตนเอง ซึ่งในส่วนที่บุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงในลำดับขั้นต้น คือ การ

วางกรอบแนวทางการใช้สื่อการสอนที่มีคุณภาพและรวมถึงการสำรวจสื่อการสอนในยุคปัจจุบันว่า ยังคงมีเพียงพอหรือขาดไปเป็นจำนวนเท่าไร ดังนั้นเพื่อเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อบุคลากรครูในการผลิตและการใช้สื่อการสอน จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการเริ่มต้นพัฒนาปัญหาในด้านนี้อย่างจริงจังและเร่งด่วน

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา

จากสภาพปัญหาดังกล่าว โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1 ได้ดำเนินการแก้ปัญหา ได้แก่ (1) ด้านการผลิตสื่อการสอนของครู โดยกำหนดโครงการแผนการพัฒนาสื่อวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (2) ด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม โดยโครงการย้ายสถานศึกษาไปยังที่แห่งใหม่ในอาณาเขตพื้นที่ที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน (3) ด้านการบริการให้กับบุคลากรครู โดยเน้นการอบรมเพื่อแก้ปัญหาการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (4) ด้านบุคลากร เน้นการจัดหาบุคลากรที่ตรงตามวุฒิสาขาวิชา โดยการจ้างเจ้าหน้าที่และลูกจ้างรายวันเพิ่มขึ้น เพื่อการให้บริการอย่างทั่วถึง มีการจัดซื้อ จัดหาทรัพยากรสารสนเทศใหม่ๆ เพื่อให้บริการ แต่ยังไม่สามารถจัดบริการได้อย่างสมบูรณ์ และไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างเต็มที่ และ (5) ด้านการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เน้นการปรับปรุงข้อมูลที่ทันสมัย และการเพิ่มขนาดของเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายเพื่อรองรับการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของความพยายามในการแก้ปัญหาจากงานวิจัย พบว่า ยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 แต่อย่างใด แต่พบงานวิจัยเชิงสำรวจที่เกี่ยวข้องและสามารถนำมาใช้เป็นองค์ความรู้สำหรับงานวิจัยนี้ ในช่วงปี 2540-2553 มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 เรื่อง (1) **วรพจน์ พรหมสาขา ณ สกลนคร (2542: บทคัดย่อ)** กล่าวว่าการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมของครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทพบว่ามีความต้องการการใช้สื่อการสอนทุกประเภทอยู่ในระดับมาก ความต้องการการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมของครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทพบว่ามีความต้องการการใช้สื่อการสอนทุกประเภทอยู่ในระดับมาก ยกเว้นสื่อการสอนประเภทเครื่องเสียงอยู่ในระดับปานกลาง (2) **ทศพร ภูมิพิน (2542: บทคัดย่อ)** กล่าวว่าได้ศึกษาสภาพและความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน วิชาฟิสิกส์ ของครูอาจารย์มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ครูอาจารย์ฟิสิกส์ที่เคยอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน มีสภาพการใช้สื่อ การเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง และมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอีก 2 ด้านที่เหลือมีความต้องการอยู่ในระดับมากคือ ด้านเตรียมตัวผู้สอนและด้านเตรียมพร้อมผู้เรียน ส่วนครูฟิสิกส์ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง และมีสภาพการใช้สื่ออีก 2 ด้านที่เหลือคือ ด้านเตรียมจัด

สภาพแวดล้อม และด้านการใช้สื่อ ในระดับปฏิบัติน้อย และมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอน วิชาฟิสิกส์โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการใช้สื่ออีก 2 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับมากที่สุดคือด้านเตรียมตัวผู้สอนและด้านเตรียมจัดสภาพแวดล้อม (3) **วารงคณิศริวงศ์ (2547: บทคัดย่อ)** กล่าวว่า ได้ศึกษาสภาพความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอน เพศศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่าการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาสื่อที่ครูใช้มากที่สุดในแต่ละประเภทคือ สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย/วิธีการ ได้แก่สิ่งพิมพ์ สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (วัสดุ/อุปกรณ์) ได้แก่ วีดิทัศน์ และเครื่องเล่น สื่อประเภทเครื่องเสียง ได้แก่ ซีดี สื่อประเภทเชิงโต้ตอบ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา พบว่า สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย/วิธีการ ครูมีความต้องการใช้มากที่สุดในด้านดำเนินการสอนหรือประกอบ กิจกรรมการเรียน และเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านข้อมูลความรู้ สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (วัสดุ/อุปกรณ์) ครูมีความต้องการใช้มากที่สุด ในขั้นการสรุปบทเรียนและเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านข้อมูลความรู้ และทักษะ สื่อประเภทเครื่องเสียง ครูมีความต้องการใช้มากที่สุดในด้านสรุปบทเรียนและเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านทัศนคติ และข้อมูลความรู้ สื่อประเภทเชิงโต้ตอบ ครูมีความต้องการใช้มากที่สุด ในขั้นการประเมินผู้เรียน และเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านทัศนคติ ปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา พบว่า ด้านการเตรียมสื่อการสอนเพศศึกษามีปัญหามากที่สุดเรื่องการจัดซื้อสื่อการสอนตามความต้องการ 2. ด้านการเลือกสื่อการสอนเพศศึกษามีปัญหาที่สุดเรื่องไม่สามารถเลือกสื่อที่มีเนื้อหาสาระที่ทันสมัยได้ 3. ด้านการใช้สื่อการสอนเพศศึกษามีปัญหาที่สุดเรื่องการจัดซื้อวัสดุ (Software) ที่จะนำมาใช้สอน 4. ด้านคุณภาพและปริมาณของสื่อการสอนเพศศึกษา มีปัญหาที่สุดเรื่องสื่อมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการเปรียบเทียบสภาพความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาไม่แตกต่างกัน (4) **สำราญ คุ่มกลิ่นวงษ์ (2548: บทคัดย่อ)** กล่าวว่า ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาความต้องการและการใช้เทคโนโลยีการศึกษาของอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยผลการวิจัยพบว่าด้านการเลือกอาจารย์เน้นความถูกต้องในเนื้อหาและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ด้านการเตรียม เน้นการวางแผนใช้สื่อการสอนล่วงหน้า อาจารย์ส่วนมากได้สื่อการสอนมาจากการยืม หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนในการสอน คือใช้เพื่ออธิบายเนื้อหาโดยมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เครื่องฉาย LCD จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิควิธีการสอนแบบบรรยาย มากที่สุด ส่วนความต้องการใช้เทคโนโลยีการศึกษา อาจารย์ต้องการใช้โปรแกรมนำเสนองาน (PowerPoint) เครื่องฉาย LCD จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิควิธีการสอนใช้การบรรยายมากที่สุด ปัญหาการใช้ เทคโนโลยีการศึกษา ปัญหาที่พบมากที่สุด คืออาจารย์ไม่มีเวลาเตรียมสื่อการสอนประกอบการสอน ปัญหาการได้มาของสื่อการสอน คือไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง ปัญหาการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน โดยภาพรวม อาจารย์เห็นว่าศูนย์ฯ มีปัญหาระดับปานกลางถึงน้อย ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ไม่ทราบว่าศูนย์ฯ มีบริการอะไรบ้าง ความต้องการใช้บริการศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน โดยภาพรวมอาจารย์ต้องการใช้บริการทุกด้านในระดับมาก โดยต้องการให้ตรวจสอบคุณภาพของสื่อที่ศูนย์ฯ ให้ได้มาตรฐานเสมอมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาจากการใช้

บริการ ความต้องการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน พบว่า อาจารย์ ต่างคณะมีปัญหาการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากงานวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น คือ ความจำเป็นและเหมาะสมที่จะต้องมีการส่งเสริมการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความตระหนักถึงการใช้สื่อการสอนที่มีคุณภาพทางการศึกษา นำไปสู่การแก้ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้เป็นตามเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ และในทางเดียวกันก็สามารถนำมาปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบสื่อการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.5 แนวทางที่ผู้วิจัยจะดำเนินการแก้ปัญหา

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นประกอบกับความพยายาม ในการแก้ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1 สามารถแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่ง หากแต่ยังไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลของครู ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของครูในปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาบริการฝ่ายวิชาการ แผนพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1 และจะเป็นข้อมูลในการเสนอแนะต่อผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียน เพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการแก้ปัญหาการผลิตและใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสนองความต้องการของการผลิตและใช้สื่อการสอนของครูได้มากขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อปัญหาการผลิตและใช้สื่อการสอนของโรงเรียนในสังกัดเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1

2.2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

3.2 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1 ในปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งหมด 200 คน

3.3 เนื้อหาสาระในการวิจัย

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อยู่ในขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการผลิตสื่อและการใช้สื่อการสอนของโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1 จำนวน 2 ด้าน คือ (1) ด้านปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครู ครอบคลุมปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน และ (2) ด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู ครอบคลุมปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ใช้สอบถามความคิดเห็นของครูต่อปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1

3.5 ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ มิถุนายน – กรกฎาคม 2556

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ความคิดเห็น หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัญหาการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1

4.2 สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สื่อการสอนเป็นตัวกลางสำหรับกระบวนการเรียนการสอน ที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ครู หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนอยู่ในสังกัดโรงเรียนเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1 ทุกระดับชั้น ที่ปฏิบัติงานในภาคต้น ปีการศึกษา 2556

4.4 โรงเรียน หมายถึง สถานที่สำหรับฝึกสอนนักเรียนภายใต้การดูแลของครูหรืออาจารย์ หลายประเทศมี ระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ

4.5 ปัญหาการผลิตสื่อการสอน หมายถึง อุปสรรคต่างๆ สำหรับครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1 ในการประดิษฐ์หรือสร้างสื่อการสอนที่มีคุณภาพให้เกิดขึ้นจริงและเหมาะสมกับนักเรียน ครอบคลุมปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน

4.6 ปัญหาการใช้สื่อการสอน หมายถึง อุปสรรคต่างๆ สำหรับครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1 ในกระบวนการพิจารณาเลือกใช้สื่อการสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมกับนักเรียน ครอบคลุมปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน ปัญหาด้าน

การใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการแก้ปัญหาสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1 เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงงานฝ่ายวิชาการ ในแผนงานพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.2 เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1 ต่อไป

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เพื่อให้เกิดความเข้าใจและทฤษฎีด้านต่างๆ ที่ใช้ประกอบในการพัฒนา ผู้วิจัยจึงได้เรียบเรียงและนำเสนอหลักการสำคัญจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม (1) สื่อการสอน (2) การใช้สื่อการสอน (3) โรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 และ (4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สื่อการสอน

สำหรับการศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับประเด็นสื่อการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาครอบคลุม 1) ความหมายของสื่อการสอน 2) ความสำคัญของสื่อการสอน 3) ประเภทของสื่อการสอน

1.1 ความหมายของสื่อการสอน

สื่อการสอน (Media, mediam) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 (2546: 1200) ให้ความหมายของสื่อไว้ว่า “ติดต่อให้ถึงกันเช่น สื่อความหมาย ชักนำให้เป็นที่รู้จักกันผู้หรือสิ่ง ที่ติดต่อกันหรือชักนำให้รู้จักกัน สื่อการศึกษา คือ วิธีการ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้เป็นสื่อในการศึกษา” เมื่อพิจารณาคำว่า สื่อในแง่ของการสื่อสารมีความหมายว่า เป็นตัวกลางที่ช่วยในการถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ ความรู้ ข้อเท็จจริง แนวความคิด ความรู้สึกจากผู้ต้องการถ่ายทอด โดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องราวเหตุการณ์ ความรู้ ข้อเท็จจริง แนวความคิด ความรู้สึกโดยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และรวดเร็วสื่อการสอนตรงกับภาษาอังกฤษว่า Instructional Media จุดมุ่งหมายของสื่อการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเกิดความเข้าใจในการเรียนของนักเรียน นักวิชาการด้านการศึกษา ให้ความหมายไว้เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนี้

กรมวิชาการ (2544: 200) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการ วัสดุ ของจริง เครื่องมือที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนซึ่งมีสาระประโยชน์ ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมนั้น สื่อการเรียนรู้อาจเป็นตัวกลางที่จะทำหน้าที่ถ่ายทอดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์

กิดานันท์ มลิทอง (2549: 100) ได้ให้ความหมายว่า สื่อ (Medium, pl.Media) เป็นคำมาจากภาษาละตินว่า “ระหว่าง” สิ่งใดก็ตามที่บรรจุข้อมูลสารสนเทศหรือเป็นตัวกลางข้อมูลส่งผ่านจากผู้ส่งหรือแหล่งส่งไปยังผู้รับเพื่อให้ผู้ส่งและผู้รับสามารถสื่อสารกันได้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการเล่าเรียน เมื่อผู้สอนนำสื่อมาใช้ประกอบการสอนเรียกว่า “สื่อสอน” และเมื่อนำมาให้ผู้เรียนใช้เรียกว่า “สื่อการเรียน” โดยเรียกรวมกันว่า “สื่อการเรียนการสอน” หรืออาจจะเรียกสั้นๆ ว่า “สื่อ

การสอน” หมายถึง สิ่งใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิดีทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ รูปภาพ ฯลฯ ซึ่งเป็นวัสดุบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรือเป็นอุปกรณ์เพื่อถ่ายทอดเนื้อหา สิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้เทคโนโลยีการศึกษาเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางทำให้การสอนส่งไปถึงผู้เรียน สื่อการสอนถือว่ามียุทธศาสตร์มากในการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความหมายของเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ในการใช้สื่อการสอนนั้นผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อเลือกสื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์การสอนและสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

จินตนา ไบกาชุยี่ (2544: 11) กล่าวถึง ความหมายของสื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุหรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหา เกิดทักษะกระบวนการ และความรู้สึกรู้สึกคิดต่างๆอันจะนำไปสู่จุดหมายของการเรียนการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545: 1) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนว่าเป็นศาสตร์ว่าด้วยวิธีการหรือการศึกษา เป็นเรื่องของระบบในการประยุกต์เอาเทคนิควิธีการ แนวความคิด อุปกรณ์ และเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษาทั้งในด้านการขยายงานและด้านการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน

นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอำนวยการ เดชชัยศรี (2545: 66) กล่าวไว้ว่า สื่อการสอนเป็นวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคนิควิธีการ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

สุกัญญา แพงโสม (2545: 117) ได้ให้ความหมาย สื่อการสอน ไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่ผู้สอนหรือผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจจะเป็นวัสดุ รวมทั้งอุปกรณ์วิธีการและกิจกรรม

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545: 239) สื่อการสอน คือตัวกลางหรือสิ่งต่างๆที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการถ่ายทอดความรู้ของครูถึงผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี

หนูม้วน รมแก้ว (2545: 125) สื่อการสอน หมายถึงตัวกลางที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ และเทคนิควิธีการต่างๆด้วย

สุดใจ เหง้าศรีไพร (2549: 27-28) ให้ความหมายว่าเป็นสิ่งที่อยู่ในรูปของวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่จะนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน โดยทำหน้าที่บรรจุและส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร อันเป็นสาระสำคัญของการเรียนรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจมีบทบาทในฐานะสิ่งช่วยครูในการถ่ายทอดผ่านกระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

อัครวิช ปองทอง (2550: 25) กล่าวว่าอุปกรณ์ทั้งหลายที่ช่วยเสนอความรู้ไปสู่ผู้เรียน จนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งนี้ไม่เฉพาะสิ่งที่เป็นวัตถุหรือเครื่องมือเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึง กิจกรรมต่างๆ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ นาฏการ การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์ และการสำรวจ ซึ่งทำหน้าที่ถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลและความรู้ เพื่อช่วยในด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมวัตถุประสงค์เนื้อหา วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ รวมถึงบุคคลที่ทำหน้าที่ตัวกลาง หรือช่องทางในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนด้วย

โดยสรุป สื่อการสอนหมายถึง สิ่งต่างๆที่ผู้สอนนำมาประกอบการเรียนการสอนเป็นกระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จากผู้สอนไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสื่อเป็นตัวกลางในการสื่อความหมายต่างๆ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาสาระ บทเรียนจากสิ่งที่เข้าใจได้ยาก ทำให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาในด้านระยะ เวลา สถานที่ในการเรียนการสอน และคุณภาพในการศึกษา ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมาย ของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ความสำคัญของสื่อการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) กำหนดหมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาดังจะเห็นได้จาก มาตรา 64 มาตรา 65 มาตรา 66 และมาตรา 67 ดังนี้

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่นๆ โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีงบประมาณสนับสนุนในการผลิต สร้างแรงจูงใจแก่ผู้ผลิตเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีในการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เหมาะสมมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในโอกาสแรกๆที่ได้ เพื่อให้มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและ พัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการ ติดตามตรวจสอบและประเมินการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับ กระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แสดงให้เห็นรัฐนั้นให้ความสำคัญต่อสื่อเป็นอย่างมาก เพราะสื่อเป็นตัวเชื่อมความรู้ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้เป็นอย่างดี จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของสื่อการสอนที่มีต่อการศึกษาดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2540: 88) กล่าวว่าไว้ว่าสื่อการสอนสามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งกับผู้เรียนและผู้สอนดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2. สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย
การเรียน

3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

4. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและกับผู้สอนด้วย

5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

7. การใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสุขสนุกสนานในการสอนมากกว่าวิธีการบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองเพิ่มขึ้นด้วย

8. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาของสื่อเองได้

9. เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอ ในการเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้ เป็นสื่อการสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

สุรชัย ประเสริฐสรวย (2542: 12) กล่าวว่าไว้ว่าของสื่อการสอนมีความสำคัญดังนี้

1. สื่อการสอนจะกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นเพราะธรรมชาติของมนุษย์ย่อมอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆ อยู่แล้ว

2. สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เพราะสื่อการสอนสามารถแปลงรูปธรรมให้กลายเป็นนามธรรมได้ ทำให้ประหยัดเวลาของผู้สอนได้มาก

3. สื่อการสอนสามารถนำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมานานหลายสิบปีแล้วกลับมาให้เราดูได้ในปัจจุบัน

4. สื่อการสอนสามารถย่อ-ขยายขนาดของวัตถุที่ไม่สามารถนำของจริงมาประกอบการสอนได้มาแสดงให้เห็นได้สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนจำสิ่งที่ควรจำไว้ได้นานมาก

5. สื่อการสอนมีส่วนสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะการได้พบเห็นสื่อการสอนที่น่าสนใจใหม่ๆ จะเสริมความคิดเดิมให้เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

สมเชาว์ เนตรประเสริฐ (2543: ม.ป.น.) กล่าวว่า กระบวนการเรียนการสอน สื่อการสอนจัดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้กระบวนการเรียนการสอนครบบริบูรณ์และยังอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวชี้ถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ อีกด้วยเพราะตัวสื่อการ

สอนจะเป็นตัวการสำคัญที่นำเอาความรู้และประสบการณ์เข้าไปสู่การรับรู้ของผู้เรียนซึ่งการรับรู้นี้เองที่ครูผู้สอน จะเลือกช่องทางให้ถูกต้องมีฉะนั้นแล้วความรู้และประสบการณ์ทั้งหมดจะไม่สามารถเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ได้ตามประสงค์ของครูผู้สอน ประสาทสัมผัสที่รับรู้ได้แม้มีเพียง 5 ประการ ได้แก่ การรับรู้ทางตา การรับรู้ ทางเสียง การรับรู้ทางสัมผัสการรับรู้ทางรส และการรับรู้ทางกลิ่นแต่ในทางปฏิบัติแล้วจะพบว่า มีการเลือกใช้สื่อไม่เหมาะสมกันมากอันเนื่องมาจาก ยึดเอาความสะดวกคุ้นเคยของผู้สอน เช่น การใช้การบรรยายใน การสอนเพื่ออธิบายรูปทรงขององค์พระปฐมเจดีย์ เพื่อเปรียบเทียบลักษณะของสถาปัตยกรรมไทย กับอินเดีย ที่ผสมผสานมากับความเชื่อทางพุทธศาสนา เป็นต้นซึ่งคงจะเห็นได้ว่าผู้เรียนจะรับรู้และเกิดผลของการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างแน่นอนเพราะภาวนีการฟังจะถูกแปลความหมายไปตามประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งก็ย่อมแตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรจะต้องนำภาพมาใช้ประกอบการบรรยายดังกล่าวด้วย จึงจะสามารถชี้ให้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่างของสถาปัตยกรรมได้อย่างชัดเจนประเด็นนี้คงจะสรุปได้ว่าความสมบูรณ์ของกระบวนการเรียนการสอนจำเป็นต้องให้ความสำคัญในองค์ประกอบของแต่ละส่วนโดยเฉพาะในส่วนของการสอนนั้น ในแนวคิดด้านเทคโนโลยีการศึกษาจะถือว่าสื่อการสอนคือ การทำให้ความเป็นนามธรรมไปสู่ความเป็นรูปธรรม

กรมวิชาการ (2544: 6-7) กล่าวว่า สื่อการสอน เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ช่วยเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพัฒนา ศักยภาพทางการคิดกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสื่อการสอนนั้นให้ประโยชน์ต่างๆ เช่น

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ
3. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
4. สร้างสภาพแวดล้อมประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ
5. ส่งเสริมกิจกรรมช่วยกันระหว่างผู้เรียน
6. เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันให้เรียนรู้

ได้เท่าเทียมกัน

7. ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการค้นคว้า

เพิ่มเติม

9. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย
10. เชื่อมโยงโลกที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชชัยศรี (2545 : 21) กล่าวว่า

- ว่าคุณค่าของสื่อการสอนมีดังนี้
1. สื่อการสอนจะสามารถช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น
 2. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้
 3. สื่อการสอนสามารถสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจได้เป็นอย่างดี
 4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้
 5. การเรียนรู้จากสื่อการสอนจะทำให้ผู้เรียนจำได้นาน เรียนรู้ได้เร็วและดีขึ้น

6. ผู้เรียนมีประสบการณ์จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม
7. สื่อการสอนสามารถเอาชนะข้อจำกัดต่างๆ ได้ เช่น
 - 7.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
 - 7.2 ทำสิ่งที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรม
 - 7.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงเร็วให้ช้าลง
 - 7.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงช้าให้เร็วขึ้น
 - 7.5 ทำสิ่งที่ใหญ่ให้มีขนาดเล็กลง
 - 7.6 ทำสิ่งที่เล็กให้มีขนาดใหญ่ขึ้น
 - 7.7 นำเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตมาให้ศึกษาได้
 - 7.8 นำสิ่งที่ข้งอยู่ไกลหรือลึกลับมาศึกษาได้
 - 7.9 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนสำเร็จง่ายขึ้นและสอบได้มากขึ้น

ธีระศักดิ์ เกียงขวา (ออนไลน์) กล่าวว่า สื่อการสอนการเรียนการสอนสามารถช่วยการเรียนการสอนของครูได้ดีมากซึ่งเราจะเห็นว่าคุณนั้นสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้มากที่สุดที่เดียวแถมยังช่วยให้ครูมีความรู้มากขึ้นในการจัดแหล่งวิทยาการที่เป็นเนื้อหาเหมาะสมแก่การเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายในการสอนช่วยครูในด้านการคุมพฤติกรรมการเรียนรู้และสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากที่สุดที่เดียว สื่อการสอนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลายๆรูปแบบ เช่น การใช้ศูนย์การเรียนรู้ การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสาธิต การแสดงนาฏการ เป็นต้น ช่วยให้ผู้สอนได้สอนตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอน และยังช่วยในการขยายเนื้อหาที่เรียนทำให้การสอนง่ายขึ้น และยังจะช่วยประหยัดเวลาในการสอน ผู้เรียนจะได้มีเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้นจากข้อมูลเราจะได้เห็นถึงประโยชน์ของสื่อการสอนการเรียนการสอน ซึ่งทำให้เรามองเห็นถึงความสำคัญของสื่อการสอนสารมีประโยชน์ และมีความจำเป็นสามารถช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากวัตถุที่เป็นรูปธรรมซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สร้างแนวความคิดด้วยตนเองกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียนมากขึ้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและสามารถจดจำได้นาน
3. ให้ประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเอง
4. นำประสบการณ์นอกห้องเรียนมาให้ผู้เรียนศึกษาในห้องเรียนได้ ดังนั้นสื่อการสอนจึงนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งกับผู้เรียนและผู้สอน

บุษบง เชียงล้ำ (ออนไลน์) ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของสื่อการสอนไว้ดังนี้

1. สื่อการสอนการเรียนการสอนสามารถเอาชนะข้อจำกัดเรื่องความแตกต่างกันของประสบการณ์ดั้งเดิมของผู้เรียนคือเมื่อใช้สื่อการเรียนการสอนแล้วจะช่วยให้เด็กซึ่งมีประสบการณ์เดิมต่างกันเข้าใจได้ใกล้เคียงกัน
2. ขจัดปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสถานที่ประสบการณ์ตรงบางอย่างหรือการเรียนรู้
3. ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมและสังคม
4. สื่อการสอนการเรียนการสอนทำให้เด็กมีความคิดรวบยอดเป็นอย่างดีเดียวกันทำให้เด็กมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องและสมบูรณ์

5. ทำให้เด็กมีความสนใจและต้องการเรียนในเรื่องต่างๆมากขึ้นเช่นการอ่าน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทัศนคติการแก้ปัญหา

6. เป็นการสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจ
7. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จากประสบการณ์นามธรรม
8. ให้เด็กมีมโนภาพเริ่มแรกอย่างถูกต้องและสมบูรณ์

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545: ม.ป.น.) กล่าวว่า การเรียนการสอนในยุคสังคมข้อมูลข่าวสารนี้ครูไม่สามารถจะใช้สื่อการสอนโสตทัศนซึ่งมีข้อจำกัดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพมาใช้เป็นสื่อการสอนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ได้ เพราะไม่สามารถตอบสนองต่อความคิด ความต้องการ และการสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ครูจำเป็นต้องรู้แหล่งสื่อการเรียนการสอน การศึกษา เช่น แหล่งสื่อการสอนชุมชนทุกรูปแบบ แหล่งสื่อการสอนฐานข้อมูล แหล่งสื่อการเรียนการสอนเว็บไซต์ และแหล่งสื่อการสอนฐานความรู้ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว ครูจะต้องสามารถจัดระบบการใช้ การสื่อการสอนสาร และการเชื่อมโยงกับแหล่งสื่อการสอนเหล่านั้น และสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน

เอ็ดการ์ เดล (Dale Edgar 1969: 100) ได้กล่าวสรุปถึงความสำคัญของสื่อการสอน ดังนี้

1. สื่อการสอน ช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน การฟังเพียงอย่างเดียวนั้น ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการเข้าช่วยด้วย เพื่อให้สิ่งที่ป็นนามธรรมเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นในความคิด แต่สำหรับสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนย่อมไม่มีความสามารถจะทำได้ การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างรูปธรรมขึ้นในใจได้
2. สื่อการสอนช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียนได้เพราะผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัสได้ด้วยตาหูและการเคลื่อนไหวจับต้องได้แทนการฟังหรือดูเพียงอย่างเดียว
3. เป็นรากฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และช่วยความทรงจำอย่างถาวร ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์เดิมไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ๆได้เมื่อมีพื้นฐานประสบการณ์เดิมที่ดีอยู่แล้ว
4. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางความคิดซึ่งต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆเช่นเวลาสถานที่วัฏจักรของสิ่งมีชีวิต
5. ช่วยเพิ่มทักษะในการอ่านและเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายของคำใหม่ๆให้มากขึ้นผู้เรียนที่อ่านหนังสือซ้ำก็จะสามารถอ่านได้ทันพวกที่อ่านเร็วได้เพราะได้ยินเสียงและได้เห็นภาพประกอบกัน

เดอ คีฟเฟอร์ De kieffer.(1969: 2-3) อ้างถึงใน ขจิตพรพรณ จันทรสาขา (2545: 29) กล่าวว่า จากการวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพของการใช้สื่อการเรียนการสอน ผลการศึกษาแสดงถึงคุณค่าของสื่อที่ได้รับจากการเรียนการสอนดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจแก่ผู้เรียนและเน้นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้
2. สร้างความเข้าใจที่เป็นรูปธรรม
3. จัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการ และทำให้ความรู้ที่แน่นคงทนถาวร

4. จัดประสบการณ์ให้มีส่วนร่วมช่วยในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและแตกต่างกัน
5. ช่วยให้มีสมาธิความเข้าใจมากขึ้น
6. ให้ประสบการณ์จริงซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรม

เอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale. 1965 อ้างถึงใน ขจิตพรหม จันทรสาขา 2545: 29)

กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการเรียนการสอนว่า การเรียนการสอนมิใช่การสื่อความหมาย โดยการอ่านเพียงอย่างเดียว แต่พื้นฐานที่แท้จริงขึ้นอยู่กับวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นมวลงประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ความทรงจำของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้ดี ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่หรือเด็ก และในสถาบันการศึกษาทุกระดับ

คาร์ลตัน ดับบลิว เอช อิริคสัน (Carlton W.H. Erickson 1971 อ้างถึงใน ขจิตพรหม จันทรสาขา 2545: 29) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนสามารถช่วยขยายประสบการณ์ให้กว้างขวางขึ้น เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีความหมาย ช่วยเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย ปรับปรุงส่งเสริมการเรียนรู้ให้ทันเหตุการณ์ และสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่ยุกยากซับซ้อนของวิชาต่างๆ ได้ ช่วยให้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหมาย เพราะผู้เรียนและผู้สอนได้ปฏิบัติงานร่วมกัน

โดยสรุป สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่มีบทบาท ทั้งในและนอกห้องเรียน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวชี้ถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ อีกด้วย และยังเป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสอนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายในเนื้อหาบทเรียนได้ตรงตามที่ต้องการ

1.3 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

การจัดแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างตายตัวขึ้นอยู่กับทรรศนะของผู้ใช้ที่จะจัดแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนนั้น โยจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนออกเป็นหลายลักษณะ ตามลักษณะและวิธีการใช้งาน ดังนี้

ไฮนิช โมเลนดา, รัสเซล และ สแมติโน (Heinich Molenda, Russell, & Smaldino 1996: 30) กล่าวว่าสื่อการเรียนการสอน ไว้อย่างชัดเจน แต่ได้กล่าวถึงสื่อการเรียนการสอนว่า มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา หรือเนื้อหาการเรียนการสอน คือสื่อการเรียนการสอนทำหน้าที่เป็นตัวนำส่งหรือถ่ายทอดเนื้อหาวิชา ตามจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ได้กำหนดไว้และสามารถตรวจสอบได้ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์นั้นๆ หรือไม่ อย่างไร หรืออาจกล่าวได้ว่าสื่อการเรียนการสอนทำหน้าที่ในการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยเป็นตัวนำส่งเนื้อหาความรู้ที่ผู้สอนต้องการส่งให้ผู้เรียนซึ่งการนำส่งนี้อาจเป็นลักษณะของการสื่อสารทางเดียว หรือสื่อสาร 2 ทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ส่วนวิธีการเรียนการสอน คือกระบวนการในการเรียนการสอน ซึ่งมีหลายวิธีการ ผู้สอนจะเลือกใช้วิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน โดยมีสื่อการเรียนการสอน การเรียนรู้เพียงด้านการสัมผัสด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวหน้าที่เป็นตัวนำส่ง

กรมวิชาการ (2544: 7-8) กล่าวไว้ว่า ประเภทของสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นสื่อเพื่อแสดงความหมาย
2. สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือไฮดรอลิกวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งยังรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนด้วย
3. สื่ออื่นๆ
 - 3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติและวิธีปฏิบัติไปสู่บุคคลอื่น
 - 3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน
 - 3.3 สื่อกิจกรรม/กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้
 - 3.4 สื่อวัสดุ/เครื่องมืออุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้

นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอำนาจ เดชชัยศรี (2545:15-20) กล่าวไว้ว่า ประเภทของสื่อการสอน มีหลายลักษณะ ดังนี้

1. การแบ่งประเภทตามช่องทางการส่งและการรับสาร ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้
 - 1.1 สื่อไฮดรอลิก ได้แก่ สื่อกราฟิก วัสดุลายเส้น และแผ่นป้ายต่างๆ สื่อสามมิติ ประเภทหุ่นจำลอง สื่อเสียง เป็นต้น
 - 1.2 สื่อมวลชน ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น
 - 1.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร วิทยุสื่อสาร เครื่องข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. การแบ่งประเภทสื่อการสอนตามโครงสร้างความคิด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การแบ่งประเภทสื่อการสอนตามลักษณะประสบการณ์ การแบ่งตามลักษณะเช่นนี้ได้รับจากผลที่ได้รับจากการใช้สื่ออื่นๆ ซึ่งเรียงตามลำดับจากรูปธรรมไปหานามธรรม ดังนี้

2.1.1 ประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนเจตนาจับเป็นสื่อของจริงที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5

2.1.2 ประสบการณ์จากสถานการณ์จำลองและหุ่นจำลองสามารถเน้นประเด็นที่ต้องการหรือกำจัดส่วนเกินที่ไม่ต้องการจากของจริงได้

2.1.3 ประสบการณ์นาฏการที่ผู้เรียนได้รู้การแสดงด้วยตนเองหรือการชมการแสดง เป็นสถานการณ์จำลองที่ทำให้เกิดความรู้อย่างเข้าใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์และกระบวนการบางอย่างได้ดี

2.1.4 ประสบการณ์จากการทดลองสาธิต เป็นประสบการณ์ที่ได้จากสื่อซึ่งอาจเป็นสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง แต่เป็นสื่อที่มีจำนวนน้อย จึงสาธิตให้ดูเป็นกลุ่ม เป็นประสบการณ์ที่ต้องรับรู้ไปพร้อมๆ กัน

2.1.5 ประสบการณ์ทัศนศึกษา เป็นประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่อการเรียนการสอนที่เป็นวัตถุ สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์จริง เป็นการนำผู้เรียนไปยังแหล่งของสื่อ

2.1.6 ประสบการณ์ที่ได้จากนิทรรศการ สื่อที่เป็นประสบการณ์ในลักษณะนี้อาจจะเป็นทั้งของจริงและสิ่งจำลองต่าง ๆ แต่จัดเรียงไว้ในรูปที่จะใช้ข้อมูลหรือตามวัตถุประสงค์ของผู้จัด

2.1.7 ประสบการณ์จากภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ เป็นประสบการณ์ที่ได้จากภาพและเสียงที่พยายามทำให้เหมือนกับประสบการณ์ตรงโดยเทคนิคการถ่ายทำ

2.1.8 ประสบการณ์จากภาพนิ่ง วิหุญและการบันทึกเสียง สื่อประเภทนี้ให้ประสบการณ์ที่เป็นรายละเอียดในประเด็นที่ต้องการเน้นได้ โดยเทคนิคการถ่ายภาพ การอัดขยาย และการบันทึกตัดต่อในกรณีที่เป็นเทปเสียง

2.1.9 ประสบการณ์จากสื่อทัศนสัญลักษณ์ ได้แก่ ภาพเขียน ภาพลายเส้น วัสดุกราฟิกต่าง ๆ ที่สามารถเน้นโดยใช้รูปลักษณะและสีทำให้เกิดความสนใจในประเด็นที่ต้องการจะเน้น

2.1.10 ประสบการณ์พจนสัญลักษณ์ ได้แก่ สัญลักษณ์ สูตร ภาษา คำว่าต่าง ๆ เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการนำเสนอเนื้อหา มโนคติ หลักการ เป็นต้น

2.2 การแบ่งประเภทสื่อการสอนตามลักษณะสื่อในกระแสความคิดของผู้เรียน ซึ่งแบ่งตามทฤษฎีโครงสร้างของความคิด (Cognitive Structure) ของบรูเนอร์ ซึ่งอธิบายไว้ว่า คนเราจะเกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมได้โดยสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ ปรากฏการณ์หรือสถานการณ์เร้าให้เกิดหรือสิ่งแทนในกระแสความคิดด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านกระทำ ด้านภาพหรือสัญลักษณ์ ดังนั้นสื่อในที่นี้จึงหมายถึงสื่อที่เป็นวัตถุหรือสถานการณ์กับสื่อที่เป็นลักษณะของความคิด ซึ่งอาจเทียบกับ เอ็ดการ์ เดล ได้ดังนี้

2.2.1 สื่อที่ก่อให้เกิดการกระทำ การเคลื่อนที่หรือการเคลื่อนไหว กล้ามเนื้อ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ ได้แก่ สื่อของจริง สถานการณ์จำลอง หุ่นจำลอง นานุกรการ การทดลอง การสาธิต และการศึกษานอกสถานที่

2.2.2 สื่อประเภทก่อให้เกิดภาพนึก ได้แก่ สื่อนิทรรศการ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ภาพนิ่ง วิหุญ และแผ่นเสียง

2.2.3 สื่อประเภทก่อให้เกิดการคิดนึกเป็นสัญลักษณ์ ได้แก่ สื่อทัศนสัญลักษณ์ และภาษา

2.3 การแบ่งประเภทของสื่อการสอนตามลักษณะโครงสร้างของสื่อ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

2.3.1 ฮาร์ดแวร์ เป็นผลผลิตจากการประยุกต์ทางวิทยาศาสตร์กายภาพ ทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยวัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือและอุปกรณ์ ดังนี้

2.3.2 วัสดุสิ้นเปลือง หมายถึง วัสดุต่าง ๆ ที่ได้จากการประยุกต์วิทยาศาสตร์กายภาพเตรียมไว้ใช้ประกอบกับเครื่องมือและอุปกรณ์อื่นๆ เมื่อถูกนำไปใช้แล้ววัสดุบางอย่างก็จะหมดสภาพ ได้แก่ กระดาษ แผ่นโปร่งใส เทปเสียง แผ่นดิสก์ เป็นต้น

2.3.3 เครื่องมือ หมายถึง เครื่องช่วยเครื่องประกอบในกิจการแนะแนว เช่น ปากกา ดินสอ คัตเตอร์ จอบ เสียม เป็นต้น

2.3.4 อุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ กล้องถ่ายภาพ เป็นต้น

2.3.5 ซอฟต์แวร์ หมายถึง ผลผลิตจากการประยุกต์พฤติกรรมศาสตร์มาใช้ในการศึกษาและการแนะแนว ซึ่งได้แก่ ลำดับขั้นตอน ระบบกระบวนการ โปรแกรมและวิธีการเก็บรวบรวม ซึ่งสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. วัสดุสำเร็จรูป ได้แก่ วัสดุที่ได้ดำเนินการออกแบบและจัดบรรจุเนื้อหาสาระเป็นระบบเพื่อการศึกษาและการแนะแนวเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งจะนำไปใช้ เช่น फिल्म ภาพยนตร์ที่ถ่ายทำเรื่องราวเรียบร้อยแล้ว ตำราแบบเรียน เป็นต้น

2. กิจกรรมและเกม ได้แก่ สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมติ เป็นต้น

3. วิธีการ หมายถึง เทคนิควิธีลำดับขั้นตอนและระบบในการรวบรวมหรือเสนอเนื้อหาสาระและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาและการแนะแนวในสถานศึกษา

เอ็ดการ์ เดล (อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง 2544: 3-5) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 10 ประเภท โดยพิจารณาจากลักษณะของประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่อการสอนประเภทนั้น โดยยึดเอาความเป็นรูปธรรมและนามธรรมเป็นหลักในการแบ่งประเภทและได้เรียงลำดับจากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมที่สุดประสบการณ์ ที่เป็นนามธรรมที่สุด (Abstract Concrete Continuum) เรียกว่า “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experience) ดังแผนภูมิที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงกรวยประสบการณ์ของ เอ็ดการ์ เดล

ที่มา : Dale Edgar (1969: 107) Audio –Visual Materials of Instruction. Chicago : University of Chicago Press

ขั้นที่ 1 ประสบการณ์ตรงและมีความมุ่งหมาย (Direct Purposeful Experience) เป็นประสบการณ์ที่เป็นรากฐานของประสบการณ์ทั้งปวง เพราะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงได้เห็น ได้ยินเสียง ได้สัมผัสด้วยตนเอง เช่น การเรียนจากของจริง (Real object) ได้ร่วม กิจกรรมการเรียนด้วยการลงมือกระทำ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ประสบการณ์จำลอง (Contrived Simulation Experience) จากข้อจำกัดที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนจากประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียนได้ เช่น ของจริงมีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไป มีความซับซ้อน มีอันตราย จึงใช้ประสบการณ์จำลองแทน เช่น การใช้หุ่นจำลอง (Model) ของตัวอย่าง (Specimen) เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ประสบการณ์นาฏการ (Dramatized Experience) เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นแทนประสบการณ์จริงที่เป็นอดีตไปแล้วหรือเป็นนามธรรมที่ยากเกินกว่าจะเข้าใจและไม่สามารถใช้ประสบการณ์จำลองได้ เช่น การละเล่นพื้นเมืองประเพณีต่างๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การสาธิต (Demonstration) คือการอธิบายข้อเท็จจริง ความจริง และกระบวนการที่สำคัญด้วยการแสดงให้เห็นเป็นลำดับขั้นการสาธิตอาจทำได้โดยครูเป็นผู้สาธิต นอกจากนี้อาจใช้ภาพยนตร์สไลด์และฟิล์มสตริปแสดงการสาธิตในเนื้อหาที่ต้องการสาธิตได้

ขั้นที่ 5 การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip) การพาผู้เรียนไปศึกษาแหล่งความรู้ นอกห้องเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้หลายๆ ด้าน ได้แก่ การศึกษาความรู้จากสถานที่ เช่น โบราณสถานสำคัญโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

ขั้นที่ 6 นิทรรศการ (Exhibition) คือ การจัดแสดงสิ่งต่างๆ รวมทั้งมีการสาธิต และการฉายภาพยนตร์ประกอบเพื่อให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียนหลายด้าน ได้แก่ การจัดป้ายนิทรรศการการจัดแสดงผลงานผู้เรียน

ขั้นที่ 7 ภาพยนตร์ และโทรทัศน์ (Motion Picture and Television) ผู้เรียนได้เรียนด้วยการเห็นและได้ยินเสียงเหตุการณ์และเรื่องราวต่างๆ ได้มองเห็นภาพในลักษณะการเคลื่อนไหวเหมือนจริงไปพร้อมๆ กัน

ขั้นที่ 8 การบันทึกเสียง วิทยุ และภาพนิ่ง (Recording, Radio and Picture) ได้แก่ เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง วิทยุ ซึ่งต้องอาศัยเรื่องการขยายเสียง ส่วนภาพนิ่ง ได้แก่ รูปภาพทั้งชนิดโปร่งแสงที่ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Overhead projector) สไลด์ (Slide) ภาพนิ่งจากคอมพิวเตอร์ และภาพบันทึกเสียงที่ใช้กับเครื่องฉายภาพทึบแสง (Overhead Projector)

ขั้นที่ 9 ทศสัญลักษณ์ (Visual Symbol) มีความเป็นนามธรรมมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน ในการเลือกนำไปใช้ สื่อการสอนที่จัดอยู่ในประเภทนี้ คือ แผนภูมิแผนสถิติ-ภาพโฆษณาการ์ตูนแผนที่และสัญลักษณ์ต่าง เป็นต้น

ขั้นที่ 10 วจนสัญลักษณ์ (Verbal Symbol) เป็นประสบการณ์ขั้นสุดท้าย ซึ่งเป็นนามธรรมที่สุด ไม่มีความคล้ายคลึงกันระหว่างวจนสัญลักษณ์กับของจริง ได้แก่ การใช้ตัวหนังสือแทนคำพูด

หนุม้วน ร่มแก้ว (2548: 116) ได้จำแนกสื่อการเรียนการสอนตามแนวทางของนักเทคโนโลยีทางการศึกษา ออกเป็น 3 ประเภท ไว้ดังนี้

1. ประเภทโสตทัศนวัสดุ (Audio Vision Materials) หมายถึงสื่อที่สามารถเสนอเนื้อหาความรู้ในตัวของสื่อชนิดนั้น โดยไม่ต้องอาศัยสื่อประเภทเครื่องกลไกอื่นๆ มาประกอบแบ่งออกเป็น 6 ชนิด ได้แก่

- 1.1 วัสดุสิ่งพิมพ์ได้แก่ หลักสูตร คู่มือครู หนังสือเรียน ตำรา เอกสาร ประกอบการเรียน การสอน หนังสือเสริมความรู้ต่างๆ เป็นต้น
- 1.2 รูปภาพ ได้แก่ ภาพเขียนภาพถ่าย ภาพพิมพ์ ภาพชุดประกอบการเรียน การสอน เป็นต้น
- 1.3 วัสดุกราฟิก ได้แก่ แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ ภาพโฆษณา การ์ตูน แผนที่ลูกโลก เป็นต้น
- 1.4 วัสดุสามมิติ ได้แก่ ของจริง หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง ของล้อแบบ หุ่นมือ ตู้อันตรกาศน์ กระบะทราย เป็นต้น
- 1.5 แผ่นป้ายทางการศึกษา ได้แก่ กระดานชอล์ก กระเป๋าผนัง แผ่นป้ายผ้าสาหลี่ แผ่นป้ายแม่เหล็ก แผ่นป้ายไฟฟ้า แผ่นป้ายนิเทศ และวัสดุประกอบที่ใช้กับแผ่นป้าย เช่น บัตรคำ บัตรภาพ เป็นต้น
- 1.6 วัสดุประกอบการทดลอง เช่น สารเคมี ต้วยา และสิ่งอื่นๆ ที่ใช้ในการทดลอง หรือสาธิต

2. ประเภทโสตทัศนอุปกรณ์และเครื่องมือ (Audio Visual Equipment and Apparatus) เป็นสื่อที่ต้องอาศัยเครื่องกลไกประกอบ ในการนำเสนอเนื้อหาความรู้ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- 2.1 เครื่องฉายต่างๆ และเครื่องเสียง (Audio Visual Equipment) ซึ่งทั้ง 2 ชนิดจะประกอบด้วยตัวเครื่อง มักเรียกว่า “Hardware” และวัสดุที่ใช้กับเครื่องเรียกว่า “Software” ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รู้ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบฟิล์ม แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ เป็นต้น
- 2.2 เครื่องมือ (Apparatus) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอนกลุ่มการงานอาชีพ เป็นต้น

3. ประเภทเทคนิควิธีการ (Technique) หมายถึงกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เช่นห้องทดลอง การสาธิต การแสดง บทบาทสมมติ การอภิปราย การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ รวมทั้งการใช้โปรแกรมการสอนในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ศูนย์การเรียน และกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2546: 32-33) ได้จำแนกสื่อการเรียนการสอน ตามทรัพยากรการเรียนรู้ เป็น 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมาย ทางการศึกษา และสื่อที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่

1. คน ในทางการศึกษาโดยตรงนั้น หมายถึง บุคลากรที่มีอยู่ในระบบของโรงเรียน ได้แก่ครู ผู้บริหาร ผู้แนะแนวการศึกษา ผู้ช่วยสอน หรือ ผู้ที่อำนวยความสะดวกด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่วน คน ตามความหมายของการประยุกต์ใช้นั้น ได้แก่ คนที่ทำงานหรือมีความ

ชำนาญในแต่ละสาขา ซึ่งมีสังคมทั่วไป คนเหล่านั้นนับเป็นวิทยากร เพื่อเสริมการเรียนรู้ในการให้ความรู้แต่ละด้าน อาทิ เช่น ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ช่างซ่อมรถยนต์ เหล่านี้เป็นต้น

2. วัสดุ ในการศึกษาโดยตรงจะเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียน โดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผ่นที่ แผ่นซีดี เป็นต้น หรือสื่อต่างๆ ที่เป็นทรัพยากรในโรงเรียนและได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยอำนวยความสะดวก ในการเรียนการสอน ส่วนวัสดุที่นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้นจะมีลักษณะ เช่นเดียวกับวัสดุที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพียงแต่ว่า เนื้อหาที่บรรจุอยู่ในวัสดุนั้นส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น เกมคอมพิวเตอร์ หรือภาพยนตร์ สารคดีชีวิตสัตว์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มักถูกมองของรูปความบันเทิง แต่ก็สามารถให้ความรู้ได้เช่นกัน

3. อาคารสถานที่ หมายถึง ตัวตึก ที่ว่าง สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับทรัพยากรรูปแบบอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว และกับผู้เรียนด้วย สถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ ตึกเรียน และสถานที่อื่นๆ ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยส่วนรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม สนามเด็กเล่น เป็นต้น ส่วนสถานที่ต่างๆ ในที่ชุมชนก็สามารถประยุกต์ใช้ทรัพยากรสื่อการเรียนรู้ได้เช่นกัน เช่น โรงงาน ตลาด สถานที่ทางประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้ เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่น ส่วนมากมักเป็นเครื่องมือ ด้านโสตทัศนูปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ ตะปู ไขควง เป็นต้น

5. กิจกรรมโดยทั่วไปแล้วกิจกรรมที่กล่าวถึงมักเป็น การดำเนินงานที่จัดทำขึ้นเพื่อกระทำร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น การสอนแบบโปรแกรม เกมและจำลอง การจัดทัศนศึกษา ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้มักมี วัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งขึ้น มีการใช้วัสดุการเรียนเฉพาะ แต่ละวิชา หรือมีวิธีการพิเศษ ในการเรียนการสอน

ประเภทของสื่อโสตทัศน

สื่อโสตทัศน หมายถึง วัสดุที่ไม่ตีพิมพ์ มีลักษณะเป็นภาพและเสียงที่ช่วยในการศึกษาเรื่องราวต่างๆ ให้เข้าใจได้อย่างรวดเร็วและจดจำได้นาน สื่อโสตทัศนมีหลายรูปแบบ และเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการทางเทคโนโลยี บางชนิดล้ำสมัยและเลิกใช้ไป ในขณะที่เดียวกันก็มีนวัตกรรมใหม่เกิดขึ้นทดแทน สื่อโสตทัศนประเภทภาพ สื่อโสตทัศนประเภทเสียง และสื่อโสตทัศนประเภทวีดิทัศน์ หุ่นจำลอง ของจริง สีปาน ทรัพยากร (2554 : 1-25)

1. สื่อโสตทัศนประเภทภาพ ทรัพยากรสารสนเทศที่จัดเป็นสื่อโสตทัศนประเภทภาพ ได้แก่ ภาพยนตร์ วิดีทัศน์ สไลด์ และวัสดุย่อยส่วน

2. สื่อโสตทัศนประเภทเสียง ทรัพยากรสารสนเทศที่จัดเป็นสื่อโสตทัศนประเภทเสียง ได้แก่ แถบบันทึกเสียง แผ่นเสียง ซีดีเสียง

3. สื่อโสตทัศนประเภทวีดิทัศน์ หุ่นจำลองและของจริง หมายถึงสื่อที่แสดงเนื้อหาความรู้ในลักษณะลายเส้น เช่น ภาพวาด ภาพสัญลักษณ์ วีดิทัศน์กราฟิก ช่วยให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น โดยใช้ภาพแสดงคำบรรยาย

ดี กีเฟอร์ De Kieffer อ้างถึงในกิตานันท์ มลิทอง (2544: 3) โสตทัศนูปกรณ์ เป็นสื่อประเภทวัสดุและอุปกรณ์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะที่ใช้งาน ได้แก่

1. สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (projected aids) เช่นสไลด์ใช้ กับเครื่องฉายสไลด์ และแผ่นโปร่งใสใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เป็นต้น
2. สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย (non projected aids) เช่นภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ ของจริง ของจำลอง เป็นต้น
3. สื่อประเภทเครื่องเสียง (audio aids) เช่น เทปเสียง แผ่นซีดี วิทยุ เป็นต้น

โดยสรุป สื่อโสตทัศนซึ่งมีทั้งภาพและเสียงเมื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาจะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย และจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2554: 63-73) ได้กล่าวไว้ว่าสื่อการสอนประเภทวัสดุที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี มี 2 ประเภท ประกอบด้วย

1. สื่อการสอนประเภทวัสดุกราฟิกเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยสื่อการสอนประเภทวัสดุกราฟิก จำนวน 4 ประเภท ดังนี้

1.1 แผนภูมิ (Charts) ที่นำมาใช้สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน สามารถนำมาใช้แสดงขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่นำมาใช้สอนผู้เรียน ทั้งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยผู้สอนสามารถนำแผนภูมินำมาใช้เพื่อแสดงพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ องค์ประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.2 แผนสถิติ (Graph) สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ส่วนมากเป็นการนำวัสดุสายเส้นที่เน้นการสื่อความหมายในเชิงปริมาณและตัวเลขของเทคโนโลยี แผนสถิติแต่ละเรื่องควรแจ้งที่มาของข้อมูลต่างๆ เพื่อสร้างความเชื่อถือ และเปิดโอกาสให้ศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ง่ายขึ้น เนื้อหาของเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับแผนสถิติ ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ การเปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล อาทิ ข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย เป็นต้น

1.3 การ์ตูน (Cartoon) ที่นำมาใช้สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานสามารถใช้ได้ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนเป็นช่วงวัยเด็กและวัยรุ่นซึ่งมีความชื่นชอบการ์ตูนเหมือนกัน โดยส่วนมากนิยมใช้ได้ ภาพการ์ตูนเพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน โดยใช้ตัวการ์ตูนเป็นส่วนประกอบของการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชอบ และสนใจศึกษาเนื้อหานั้นๆ อาทิ การใช้ภาพการ์ตูนเกี่ยวกับการเล่นคอมพิวเตอร์เพื่อนำเข้าสู่บทเรียนเรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น เป็นต้น

1.4 ภาพถ่าย (Picture) ที่นำมาใช้กับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานส่วนมากใช้กับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากกลุ่มผู้เรียนมีความเข้าใจภาพเหมือนจริงได้ดีกว่าผู้เรียนในระดับประถมศึกษาที่มักใช้ภาพการ์ตูน โดยภาพถ่ายที่นำมาใช้กับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีทั้งภาพถ่ายสี และภาพถ่ายขาวดำ ส่วนมากใช้เพื่อแสดงภาพรายละเอียดของเทคโนโลยีที่ผู้สอนบรรยายในชั้นเรียนและไม่สามารถนำสื่อของจริงมาแสดงในชั้นเรียนได้ อาทิ การใช้ภาพถ่ายเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้นำเข้าสู่บทเรียนเรื่องเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. สื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์เป็นการนำสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้กับการเรียนเทคโนโลยี สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีมาอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการนำเสนอเนื้อหาผ่านหน้าจอกอมพิวเตอร์ แต่การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ยังมีอยู่ต่อไป ข้อดีของการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการจัดการเรียนการสอน คือ การประยุกต์ใช้เนื้อหาที่ทันสมัยและเป็นที่ต้องการของประชาชนเข้ากับสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์กับชีวิตประจำวันมากขึ้น ผู้เรียนสามารถพกพาและไม่ต้องอาศัยเทคโนโลยีเพื่อเข้าสู่เนื้อหาที่อยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์

โดยสื่อสิ่งพิมพ์ที่นำมาใช้กับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอน ได้แก่ ตำราเรียนที่สถานศึกษาเลือกมาให้ศึกษา นอกจากนี้ผู้สอนสามารถนำเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสาร เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวารสารมีเนื้อหาและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถนำมาให้ผู้เรียนศึกษาเพื่อเปิดโลกทัศน์ และผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน อาทิ การนำเนื้อหาจากนิตยสารคอมพิวเตอร์มาให้ผู้เรียนศึกษาเรื่อง เทคโนโลยี 4G การฝึกฝนให้ผู้เรียนวิเคราะห์คุณสมบัติของเครื่องคอมพิวเตอร์แต่ละยี่ห้อ และการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรมภาษา JAVA จากหนังสือที่สอนการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

โดยสรุป สื่อการสอนประเภทวัสดุที่นำมาใช้กับการสอนเทคโนโลยีที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยสื่อการสอนประเภทวัสดุกราฟิก และ สื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ เป็นการเรียนการสอนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนเทคโนโลยีส่วนมากเรียนในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และเป็นการเรียนที่เน้นการสาธิตประกอบการฝึกปฏิบัติการใช้เทคโนโลยีของผู้เรียน ดังนั้น การเรียนการสอนต้องอาศัยสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์เพื่อให้ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาการสอนแก่ผู้เรียนได้จำนวนมาก และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากขึ้น โดยสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ที่ใช้จึงเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์อื่นๆ ที่ไม่สามารถเชื่อมต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ อาทิ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แม้จะมีการใช้ประกอบการเรียนการสอน แต่มีไม่มากนัก ดังนั้นจึงขอแนะนำรายละเอียดเฉพาะสื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ในการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยีเป็นหลัก

สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี มี 2 ประเภท ประกอบด้วย

1. สื่ออุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย

สื่ออุปกรณ์ประเภทเครื่องฉายสำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่นิยมใช้ในปัจจุบัน มี 2 ประเภท ได้แก่ (1) เครื่องฉายแอลซีดี และ (2) เครื่องฉายภาพ 3 มิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 เครื่องฉายแอลซีดี (LCD Projector) เป็นโสตทัศนูปกรณ์ระบบการฉายทางตรง (Direct Projection) การใช้เครื่องฉายแอลซีดีสำหรับการเรียนเทคโนโลยีส่วนมากใช้เพื่อการนำเสนอเนื้อหาจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้สอนให้มีขนาดใหญ่ขึ้น โดยเป็นการบรรยายเนื้อหาบทเรียน

จากสไลด์คอมพิวเตอร์ การสาธิตขั้นตอนการเขียนโปรแกรมจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ของผู้สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม การนำเสนอภาพและสื่อมัลติมีเดียเกี่ยวกับเทคโนโลยี และใช้นำเสนอเนื้อหาแทนการเขียนเนื้อหาบนกระดานดำ อาทิ การใช้เครื่องฉายแอลซีดีสำหรับการสาธิตขั้นตอนการใช้งานโปรแกรม Microsoft Word เป็นต้น

2. เครื่องฉายภาพ 3 มิติ (Visualizer) สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะใช้สำหรับการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นเอกสารประกอบการสอน และเนื้อหาที่ผู้สอนเขียนขึ้นประกอบการบรรยายเพิ่มเติมจากการนำเสนอผ่านสไลด์คอมพิวเตอร์ อาทิ การเขียนสูตรและขั้นตอนการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การอธิบายโค้ดโปรแกรมภาษาซี เป็นต้น

สื่ออุปกรณ์ประเภทของจริง

การเรียนการสอนเทคโนโลยีเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดความชำนาญในการลงมือปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพในอนาคต การเรียนเทคโนโลยีมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ คือ การเรียนรู้ที่เกิดประสิทธิภาพต้องมาจากการศึกษาและลงมือปฏิบัติจากสื่ออุปกรณ์ประเภทของจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติงานจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม และสามารถจับต้องได้ อาทิ การเรียนเรื่อง การประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ หากผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้ และทดลองปฏิบัติจากเครื่องคอมพิวเตอร์จริง ย่อมส่งผลให้การเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และส่งผลถึงความกลัวเทคโนโลยีเนื่องจากกลัวว่าเทคโนโลยีที่ใช้จะเสียหาย

สื่ออุปกรณ์ประเภทของจริงจึงมีความสำคัญกับการเรียนเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก โดยสื่ออุปกรณ์ประเภทของจริงที่นำมาใช้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ชิ้นส่วนต่างๆ ของเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์พ่วงต่อเครื่องคอมพิวเตอร์ สายสัญญาณประเภทต่างๆ และวัสดุบันทึกข้อมูล การนำสื่ออุปกรณ์ประเภทของจริงมาใช้ประกอบการเรียนเทคโนโลยีส่วนมากนำมาใช้ประกอบการบรรยายและการฝึกปฏิบัติ อาทิ การนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาให้ผู้เรียนศึกษา และฝึกปฏิบัติการประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

โดยสรุป สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย สื่ออุปกรณ์ประเภทเครื่องฉาย และสื่ออุปกรณ์ประเภทของจริง

สื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การเรียนเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ความทันสมัยและการใช้งานง่ายของโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ราคาของเครื่องคอมพิวเตอร์ถูกลง ส่งผลให้สถานศึกษามีการสนับสนุนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้งานสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนเทคโนโลยี เป็นสื่อการสอนที่นิยมใช้เนื่องจากเนื้อหาสาระมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์สามารถแก้ไขปัญหาจำนวนคาบเรียนที่ไม่เพียงพอ ทำให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติได้ไม่เต็มที่ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเองได้มากขึ้น

สื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยี มี 5 ประเภท ประกอบด้วย (1) เว็บไซต์ (2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (3) บทเรียน

ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (4) โทรทัคส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และ (5) วิดีทัศน์ตามต้องการ โดยมีรายละเอียดของสื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่ละประเภทดังนี้

1. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์ เป็นแหล่งความรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบเว็บไซต์ (Website) และบล็อก (Blog) ใช้นำเสนอเนื้อหาด้วยข้อความ ภาพ วิดีทัศน์ ภาพแอนิเมชัน และสื่อมัลติมีเดีย ผู้สอนสามารถนำเว็บไซต์มาใช้ในการเรียนเทคโนโลยีได้ทั้งการนำเนื้อหาจากเว็บไซต์มาใช้เสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียน การนำเว็บไซต์ที่น่าสนใจให้ผู้เรียนใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาเว็บไซต์ การฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาด้วยตนเองนอกชั้นเรียน และการสอนทดแทนผู้สอนสำหรับสถานศึกษาที่ขาดแคลนผู้สอน

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์ที่นิยมใช้มีทั้งเว็บไซต์จากหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และบุคคลทั่วไป การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนเทคโนโลยีมีเนื้อหาค่อนข้างมากและหลากหลาย อาทิ เรื่องการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การเขียนภาษาคอมพิวเตอร์แบบต่างๆ ตัวอย่างเทคโนโลยีสมัยใหม่ กฎหมายและข้อบังคับ ตัวอย่างและเว็บไซต์ที่สวยงาม เป็นต้น ประเด็นที่ควรคำนึงถึงเมื่อนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทเว็บไซต์มาใช้ในการเรียนเทคโนโลยี คือ ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และเรื่องลิขสิทธิ์ของข้อมูลที่นำมาใช้งานเป็นสำคัญ

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สำหรับการเรียนเทคโนโลยี ส่วนมากเป็นการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาเป็นรายบุคคลเสริมจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบฝึกปฏิบัติ และแบบสถานการณ์จำลองเพื่อให้ผู้เรียนทบทวนและทำกิจกรรมด้านทักษะพิสัย และการมอบหมายกิจกรรมให้ผู้เรียนผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นผลงานประกอบการเรียนในชั้นเรียน โดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับการเรียนเทคโนโลยีที่นิยมใช้มี 2 ประเภท คือ (1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทการสอน และ (2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทฝึกปฏิบัติ ซึ่งบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทั้ง 2 ประเภทนั้น อาจใช้สถานการณ์จำลอง และเกมในการนำเสนอเนื้อหาและสอดแทรกความสนุกสนานให้กับผู้เรียน โดยมีตัวอย่างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทต่างๆ

3. บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานส่วนมากมีการใช้ 2 ประเภท คือ (1) การใช้เนื้อหาที่มีผู้นำเสนอผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งความรู้เสริมการสอนในชั้นเรียน และ (2) การใช้เนื้อหาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้สอนพัฒนาขึ้นสำหรับการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

สำหรับการนำเสนอเนื้อหาของบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนเทคโนโลยีมีทั้งแบบการนำเสนอผ่านหน้าจอบราวเซอร์โดยตรง และการนำเสนอผ่านระบบบริหารการเรียนการสอน (Learning Management System) โดยมีตัวอย่างบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน

4. โทรทัคส์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่นำมาใช้กับการเรียนเทคโนโลยีสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐานมี 3 ประเภทรายการ ได้แก่

4.1 รายการประเภทให้ความรู้เชิงวิชาการ อาทิ รายการเพื่อการศึกษาของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นรายการโทรทัศน์ที่เน้นการสอนเนื้อหาเพื่อทดแทนการขาดแคลนครูผู้สอนสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนในสถานที่ห่างไกล เนื้อหาสาระของรายการประเภทนี้จะสอดคล้องกับการเรียนการสอนเทคโนโลยีในแต่ละระดับชั้นโดยตรง เพราะเป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ อาทิ การสอนเรื่อง การใช้แถบเครื่องมือรูปภาพของโปรแกรม Microsoft Word สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้น

4.2 รายการประเภทสาระความรู้ เป็นรายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นและนำเสนอผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ จุดประสงค์เพื่อให้ข้อมูลความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน และการแก้ไขปัญหาด้านเทคโนโลยี แนวทางการใช้รายการประเภทนี้ ส่วนมากจะใช้เสริมความรู้ให้กับผู้เรียนนอกชั้นเรียน และใช้เป็นแหล่งความรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตประกอบการเรียน เป็นต้น

4.3 รายการประเภทข่าว เป็นรายการ และรายงานข่าวช่วงสั้นๆ ความยาวไม่เกิน 5 นาที เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยี และภัยที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทั่วโลก การใช้รายการประเภทนี้สำหรับการเรียนเทคโนโลยีสามารถใช้นำเข้าสู่บทเรียน และใช้เป็นเนื้อหาประกอบการสอนของผู้สอน อาทิ การใช้รายการ Weekly C3 ที่นำเสนอเนื้อหาเรื่องปัญหาไวรัสจากการพิมพ์โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

4.4 วิดิทัศน์ตามต้องการ (Video on Demand) เป็นสื่อสัญญาณภาพที่นำเสนอเนื้อหาการสอนเทคโนโลยีผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ปัจจุบันมีสถานศึกษาและผู้สอนที่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์นำเสนอเนื้อหาบทเรียนในลักษณะของสัญญาณภาพผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก เว็บไซต์ที่นำเสนอสัญญาณภาพเกี่ยวกับเทคโนโลยี และได้รับความนิยมทั่วโลก คือ เว็บไซต์ www.youtube.com โดยผู้เรียนสามารถสืบค้นเนื้อหาเทคโนโลยีที่ต้องการศึกษาจากคำสำคัญ อาทิ สืบค้นด้วยคำว่า “เทคโนโลยี” เป็นต้น รายการที่นำเสนอผ่านวิดิทัศน์ตามต้องการมีเนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งการบรรยายของวิทยากร การสอนในชั้นเรียน โฆษณา และสารคดี โดยมีตัวอย่างวิดิทัศน์ตามต้องการเกี่ยวกับการเรียนเกี่ยวกับเทคโนโลยี

เดล คีฟเฟอร์ (Dale Kieffer 1969 อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง 2540: 80-82) กล่าวไว้ว่าการจัดแบ่งสื่อการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ และแสดงถึงขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้และการใช้สื่อแต่ละประเภทในกระบวนการเรียนรู้ในรูปของ “กรวยประสบการณ์” โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประสบการณ์ตรง เป็นขั้นที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด โดยการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากของจริง สถานการณ์จริง หรือด้วยการกระทำของตนเอง
2. ประสบการณ์รอง เป็นการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนเรียนจากสิ่งใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุด ซึ่งอาจเป็นของจำลองหรือการจำลองก็ได้
3. ประสบการณ์นาฏกรรมหรือการแสดง เป็นการแสดงบทบาทสมมติหรือการแสดงละคร เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนในเรื่องที่มีข้อจำกัดด้วย ยุคสมัย และสถานที่ เช่น เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์หรือเรื่องราวที่เป็นนามธรรม

4. การสาธิต เป็นการแสดงหรือการกระทำประกอบการอธิบายเพื่อให้เห็นลำดับขั้นตอนของการกระทำนั้น
 5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการให้ผู้เรียนได้รับและเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ภายนอกสถานที่เรียน
 6. นิทรรศการ เป็นการจัดแสดงสิ่งของต่างๆ การจัดป้ายนิเทศ เพื่อให้สารประโยชน์ และความรู้แก่ผู้ชม เป็นการให้ประสบการณ์แก่ผู้ชมโดยการนำประสบการณ์หลายอย่างผสมผสานกันมากที่สุด
 7. โทรทัศน์ โดยใช้ทั้งโทรทัศน์การศึกษาและโทรทัศน์การสอนเพื่อให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนหรือผู้ชมที่อยู่ในห้องเรียนหรืออยู่ทางบ้าน และใช้ส่งได้ทั้งในระบบวงจรเปิด และวงจรปิด การสอนอาจจะเป็นการสอนสดหรือการบันทึกลงวีดิทัศน์ก็ได้
 8. ภาพยนตร์ เป็นสิ่งที่บันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ลงบนฟิล์มเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งภาพและเสียงโดยใช้ประสาทตาและหู
 9. การบันทึกเสียง วิทยู ภาพนิ่ง การบันทึกเสียงอาจเป็นทั้งในรูปของแผ่นเสียง หรือเทปบันทึกเสียง วิทยูเป็นสื่อที่ใช้เฉพาะเสียง ส่วนภาพนิ่งอาจเป็นรูปภาพ สไลด์ โดยเป็นภาพวาด ภาพถ่าย หรือภาพเหมือนจริงก็ได้ ข้อมูลที่อยู่ในสื่อชั้นนี้จะให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนถึงแม้จะอ่านหนังสือไม่ออกแต่ก็สามารถเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวที่สอนได้ เนื่องจากเป็นการฟังหรือดูภาพเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องอ่าน
 10. ทัศนสัญลักษณ์ เป็นสื่อที่เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นจริงของสิ่งต่างๆ หรือข้อมูลที่ต้องการให้เรียนรู้ เช่น แผนที่ แผนภูมิ
 11. วจนสัญลักษณ์ เป็นประสบการณ์ขั้นที่เป็นนามธรรมมากที่สุดจากกรวยประสบการณ์นี้ เดล ได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ
 - 11.1 สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 11.1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น
 - 11.1.2 วัสดุที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์ช่วย เช่น แผ่นเสียง สไลด์ เป็นต้น
 - 11.2 สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลาง หรือตัวผ่านทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็น หรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายภาพโปรเจกต์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เป็นต้น
 - 11.3 สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยสามารถนำสื่อวัสดุและอุปกรณ์มาใช้ช่วยในการสอนได้ เช่น เกมและการจำลอง การสาธิต เป็นต้น
- โดนัลด์ พี อีลี (Donald P Ely 1972: 36-42) ได้จำแนกสื่อการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ 5 รูปแบบ โดยแบ่งได้เป็นสื่อการสอนที่ออกแบบขึ้นเพื่อ จุดมุ่งหมายทางการ

ศึกษา (by design) และสื่อการสอนที่มีอยู่ทั่วไปแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (by utilization) ได้แก่

1. คน (People) “คน” ในทางการศึกษาโดยตรงนั้นหมายถึงบุคคลที่อยู่ในระบบของโรงเรียนได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้แนะนำการศึกษา ผู้ช่วยสอน หรือผู้ที่อำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ส่วน “คน” ตามความหมายของการประยุกต์ใช้ ได้แก่คนที่ทำงานหรือมีความชำนาญงานในแต่ละสาขาซึ่งมีอยู่ในวงสังคมทั่วไป คนเหล่านี้เป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” ถึงแม้มิใช่ นักการศึกษาแต่สามารถจะช่วยอำนวยความสะดวกหรือเป็นวิทยากรในการให้การเรียนรู้แต่ละด้าน อาทิเช่น ศิลปิน นักการเมือง นักธุรกิจ ช่างซ่อมเครื่อง

2. วัสดุ (Materials) “วัสดุ” ในการศึกษาโดยตรงเป็นประเภทที่บรรจุเนื้อหาบทเรียนโดยรูปแบบของวัสดุมีใช้สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เช่น หนังสือ สไลด์ แผ่นที่ แผ่นซีดี หรือสื่อการ เพียงแต่ว่าเนื้อหาที่บรรจุในวัสดุส่วนมากจะอยู่ในรูปของการให้ความบันเทิง เช่น คอมพิวเตอร์หรือภาพยนตร์สารคดีชีวิตสัตว์สิ่งเหล่านี้ถูกมองไปในรูปแบบของความบันเทิงแต่ยังสามารถให้ความรู้ในเวลาเดียวกัน

3. อาคารสถานที่ (Settings) “อาคารสถานที่” หมายถึง ตัวตึก ที่วางสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลเกี่ยวกับทรัพยากรรูปแบบอื่นๆที่กล่าวมาแล้วและมีผลกับผู้เรียนด้วย สถานที่สำคัญในการศึกษา ได้แก่ตึกเรียนและสถานที่ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนการสอนโดยรวม เช่น ห้องสมุด หอประชุม ส่วนสถานที่ต่างๆในชุมชนก็สามารถประยุกต์ให้เป็นทรัพยากรสื่อการสอนการเรียนการสอน ได้เช่น โรงงาน ตลาด สถานที่ทางประวัติศาสตร์เช่น พิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tools And Equipment) “เครื่องมือและอุปกรณ์” เป็นทรัพยากรทางการเรียนรู้เพื่อช่วยในการผลิตหรือใช้ร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ ส่วนมากมักเป็น โสตทัศนอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่างๆ ที่นำมาใช้ประกอบหรืออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เช่นเครื่องฉายข้ามศีรษะคอมพิวเตอร์เครื่องถ่ายเอกสารหรือแม้แต่ตะปูไขควงเหล่านี้เป็นต้น

5. กิจกรรม (Activities) “กิจกรรม” โดยทั่วไปแล้ว กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนมักจัดขึ้นเพื่อร่วมกระทำทรัพยากรอื่นๆ หรือเป็นเทคนิควิธีการพิเศษเพื่อการเรียนการสอน เช่น เกม การสัมมนา การจัดทัศนศึกษา กิจกรรมเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่ตั้งขึ้น โดยมีการใช้วัสดุการเรียนเฉพาะแต่ละวิชาหรือวิธีการพิเศษในการเรียนการสอน

เอดการ์ เดล (Edgar Dale 1997: 112) จัดแบ่งสื่อการเรียนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการอธิบายความสัมพันธ์ ระหว่างสื่อต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) ได้แก่

1.1 สื่อวัสดุที่ไม่ต้องอาศัยสื่ออุปกรณ์อื่นช่วยในการถ่ายทอดข้อมูลหรือเนื้อหาการเรียน เช่นรูปภาพ แผนภูมิ ของจริง

1.2 สื่อวัสดุที่ต้องอาศัยสื่ออุปกรณ์อื่นช่วยในการถ่ายทอดความรู้ เช่นแผ่นโปร่งใสต้องอาศัยเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แผ่นซีดีต้องอาศัยเครื่องเล่นซีดี เป็นต้น

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) คือ สื่อที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง หรือเป็นตัวช่วยถ่ายทอดข้อมูล เนื้อหา หรือ ความรู้จากสื่อวัสดุให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายสไลด์ เทปบันทึกเสียง เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Methods) ซึ่งอาจมีการนำเอาวัสดุ หรือสื่ออุปกรณ์มาช่วยในการใช้สื่อประเภทนี้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย บทบาทสมมติ เป็นต้น

โดยสรุป สื่อการสอนมีหลายประเภท มีทั้งวัสดุ อุปกรณ์หรือวิธีการ โสตทัศนูปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อกิจกรรม อาจเป็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว มีทั้งส่วนที่ไม่ใช้เครื่องฉายประกอบและส่วนที่ต้องใช้เครื่องฉายประกอบ ทุกประเภทล้วนเป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนทั้งสิ้น ผู้สอนที่ดีย่อมรู้จักเลือกใช้ว่าสื่อการสอนประเภทใดจึงจะเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน

1.4 ลักษณะของสื่อการสอน

ลักษณะของสื่อการสอนที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีความหลากหลายทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อที่เป็นธรรมชาติ สื่อเทคโนโลยีและสื่อการสอนอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตามเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2545: 23) เทคโนโลยีทางการศึกษาจะช่วยเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูจากผู้สอนเป็นผู้แนะแนวทางและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสพูดและทำงานมากขึ้น สื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนการสอนนั้น อุปกรณ์และสื่อการสอนนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เพราะเป็นส่วนทำให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นประสบความสำเร็จ (จิรวรรณ สุวรรณนตร 2543: 2) สื่อการสอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนการสอนโดยตรงตามวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เคยมีมาแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์หรือความคิดก็ตาม ถือเป็นสื่อการสอนได้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งนั้นๆ หรือนำสิ่งเหล่านั้นเข้าสู่การเรียนของเราหรือไม่ สื่อการสอนทั้งหมดอาจจำแนกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. ความหมายของ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสิ่งเก่าแก่ที่สุดในด้านการถ่ายทอดความรู้ข่าวสารและความคิดเป็นสื่อที่มีรูปลักษณะที่หลากหลายหาได้ง่ายมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจแปลกใหม่แตกต่างกันไปผู้อ่านสามารถอ่านได้ ตามอัตราความสามารถ แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือหรือเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่างๆโดยใช้หนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อเพื่อแสดง ความหมายสื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสารจดหมายจดหมายเหตุด่วนที่กรายงานวิทยานิพนธ์

1.2 สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการสอนการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการสอนการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แถบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้ สื่อเทคโนโลยี ยังหมายถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนการศึกษาผ่านดาวเทียม

1.3 สื่อการสอนอื่นๆนอกจากสื่อการสอนสิ่งพิมพ์และสื่อการสอนเทคโนโลยีแล้วยังมีสื่อการสอนอื่นๆที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อการสอน 2 ประเภทดังกล่าว เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อการสอนสิ่งพิมพ์และสื่อการสอนเทคโนโลยี สื่อการสอนเหล่านี้ อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1) สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติ และวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่น สื่อการสอนบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวผู้เรียน นักการภารโรง หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกระบบโรงเรียน เช่น บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพอื่นๆ

2) สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้ตัว เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่างๆ ปรากฏการณ์ แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งครุหาได้ไม่ยาก

3) สื่อกิจกรรม/กระบวนการหมายถึงกิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียนเช่นการแสดงละครบทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การทำโครงการเกม เพลงการปฏิบัติตามใบงาน

พັນนี มานะวานิชเจริญ (2546 : 102) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media or Printed Material) หมายถึง สิ่งตีพิมพ์ทุกประเภทนับตั้งแต่ที่เป็นตำรา วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ไปจนถึงแผ่นปลิวต่าง ๆ สิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่ใช้ในการสื่อความหมายที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการให้ความรู้แก่มวลชนได้อย่างกว้างขวาง สามารถกระจายสารได้อย่างรวดเร็ว สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้เป็นจำนวนมาก และเข้าถึงได้ในสถานที่และเวลาที่ต้องการ สิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่ให้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ใหม่ๆ ตลอดจนการให้ความบันเทิง

วิจิตร ภักดีรัตน์ (2534 : 250) ได้ให้ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ว่า หมายถึง ข้อเขียนที่อยู่ในรูปของข่าว สารคดี ข้อคิดเห็น หลักวิชาการ คำอธิบายรายละเอียด โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดประโยชน์ทางความรู้หรือความบันเทิงของผู้อ่านเป็นสำคัญ แล้วถ่ายทอดข้อเขียนนั้นด้วยการพิมพ์ลงบนกระดาษหรือฟิล์มหรือวัสดุพื้นเรียบอื่น ๆ เพื่อสามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก

โดยสรุป สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ใช้ในการสื่อความหมายที่สำคัญ การติดต่อ สื่อสารด้วยภาษาเขียน หนังสือ วารสาร ตำรา แบบเรียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจคำอธิบายรายละเอียด ตลอดทั้ง ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน แล้วถ่ายทอดการพิมพ์ลงบนกระดาษหรือฟิล์มหรือวัสดุพื้นเรียบอื่น ๆ สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้อ่านก็สามารถหามาอ่านได้ตามความต้องการ

ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบันนี้มีอยู่มากมายหลายประเภท ซึ่ง พิมพร สอพิมาย (2546: 268) แบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ให้อยู่ในด้านการเรียนรู้สรุปได้ดังนี้

1. หนังสือ (Book) เป็นเครื่องมือเผยแพร่ความรู้ สิ่งพิมพ์ที่ออกมาเป็นรูปเล่ม ในเล่มหนึ่ง ๆ จะมีเรื่องเดียวหรือหลายเรื่องก็ได้ จะเป็นเล่มเดียวจบหรือหลายเล่มก็ได้ เป็นตำราหรือหนังสืออ่านประกอบ หรือหนังสืออ้างอิงก็ได้

2. วารสาร (Journal) คือ สิ่งพิมพ์ที่กำหนดออกตามเวลา เช่น รายปี รายเดือน รายปักษ์ และรายสัปดาห์ วารสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีประโยชน์ต่อการสื่อความหมายเพื่อการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่งเพราะจะเป็นแหล่งให้ความรู้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปผู้มีความสนใจในสิ่งนั้นๆ บางครั้งเป็นความรู้ที่ใหม่กว่าที่มีอยู่ในตำราโดยทั่วไป

3. หนังสือพิมพ์ (Newspaper) เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นรายวันโดยเสนอข่าวสดที่น่าสนใจทั้งภายในและนอกประเทศ ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์นี้สามารถเก็บไว้เพื่อวิเคราะห์และเก็บไว้เป็นหลักฐานและสามารถนำมาอ่านอีกได้

4. จุลสาร (Pamphlets) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์เล่มเล็กๆ มีความหนาไม่เกิน 60 หน้า ในเล่ม จะมีเนื้อเรื่องติดต่อกันเรื่องเดียวโดยตลอด หรือหลายเรื่องก็ได้ จุลสารนี้มักจะมีเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ต่อการศึกษา โดยทั่วไปจุลสารนี้มีอยู่ในทุกวงการทั้งการแพทย์ การศึกษา การประชาสัมพันธ์ ธุรกิจ การเมืองการปกครอง

5. กฤตภาค (Elapsing) เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ตัดข้อความบางส่วนออกมาจากหนังสือพิมพ์ หรือวารสารอีกทีหนึ่ง ในกรณีที่บรรณาธิการของห้องสมุดนั้นมีความเห็นว่าน่าจะมีประโยชน์ต่อการศึกษา

6. แผ่นปลิว (Leaflets) เป็นแผ่นกระดาษเพียงแผ่นเดียวซึ่งจะพิมพ์เนื้อหาเรื่องสั้นๆ เพียงเรื่องเดียว

7. แผ่นพับ (Folder) เป็นแผ่นกระดาษเพียงที่พิมพ์แต่พับเป็นหลายหน้า บรรจุเนื้อหาเรื่องสั้นๆ เพื่อจะบอกข่าวแนะนำหรือเตือนความจำ

8. เอกสารเย็บเล่ม (Brochures) เป็นเอกสารที่เย็บรวมเป็นเล่มบางๆ มีปกและสีสัน น่าอ่านใช้เผยแพร่แนะนำ มีเนื้อหาละเอียดขึ้นจากแผ่นพับ

9. จดหมายเวียน (Circular letters) มีลักษณะเช่นเดียวกับแผ่นปลิว ใช้สำหรับแจ้งให้ทราบข่าวเฉพาะเรื่อง หรือชักจูงใจสั้นๆเช่นรายงานกิจกรรมต่างๆ หรือข่าวความรู้ใหม่ที่เผยแพร่ออกไปโดยไม่ระบุชื่อผู้รับ

10. หนังสือพิมพ์ฝาผนัง (Wall paper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่ทำเป็นแผ่นไว้ติดตามกำแพงให้ประชาชนอ่านมีเพียงแผ่นเดียว เนื้อหาประกอบไปด้วยข่าว การพาดหัว คอลัมน์ ประจำ และรูปภาพใช้ติดในย่านชุมชนที่พบปะกัน

11. โปสเตอร์ (Posters) เป็นกระดาษเพียงแผ่นเดียว มีข้อความหรือภาพประกอบช่วยสื่อความหมายในการบอกข่าว ชักจูง หรือเรียกความสนใจเพื่อรณรงค์ในเรื่อง

สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ (2543: 13-15) ได้กล่าวถึงประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ดังนี้

1. ต้นฉบับตัวเขียน และจดหมายเหตุ (Manuscripts and Archives) เป็นสิ่งพิมพ์ที่บันทึกข้อมูลความรู้ด้วยการเขียน การวาดด้วยลายมือซึ่งเป็นวิธีการผลิตเอกสารแบบดั้งเดิม เช่น จารึกบนแผ่นดินเหนียว แผ่นหนัง ศิลากาจารึก สมุดข่อย คัมภีร์ไบเบิล ต้นฉบับโน้ตเพลง เป็นต้น

2. หนังสือ (Books) เป็นบันทึกความรู้ ความเชื่อ เหตุการณ์ เรื่องราวและประสบการณ์ของมนุษย์ที่มีรูปแบบถาวร ในเล่มหนึ่งจะมีเพียงเรื่องเดียว หรือหลายเรื่องก็ได้ หนังสือแบ่งเป็น ประเภทต่างๆได้ดังนี้

2.1 หนังสือตำราและสารคดี

2.2 หนังสือบันเทิงคดี นวนิยาย เรื่องสั้น

3. สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (Periodicals) เป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นส่วน เป็นตอนต่อเนื่อง ติดต่อกันโดยมีระยะอย่างสม่ำเสมอก็ได้ แบ่งเป็นประเภทต่างๆได้ดังนี้

3.1 หนังสือพิมพ์

3.2 วารสาร นิตยสาร

4. จุลสาร (Pamphlets) เป็นสิ่งพิมพ์ขนาดเล็ก มีความหนาไม่มากนัก องค์การยูเนสโก กำหนดให้จุลสารมีความหนา ระหว่าง 5-48 หน้า บางตำรากำหนดไว้ถึง 100 หน้า โดยเฉลี่ยจุลสารจะมีจำนวนหน้าประมาณ 60 หน้า

โดยสรุป ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ รูปแบบ หนังสือ วารสาร นิตยสาร ตำรา แบบเรียน เพื่อการศึกษาในเรื่องวิชาการ การกำหนดลักษณะของรูปเล่ม การกำหนดเวลาที่จะวางตลาดของสื่อสิ่งพิมพ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ของสื่อสิ่งพิมพ์นั้นๆ มีสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่หลากหลาย ออกสู่สาธารณชนให้ได้อ่านกันอย่างแพร่หลายตามความต้องการผู้อ่าน

จุมพล รอดคาศี (2530: 249) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อสิ่งพิมพ์ สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง และเรียนได้เมื่อมีเวลาว่างไม่จำเป็นต้องกำหนดเวลาเรียนไว้แน่นอน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนตามระดับความสามารถและความสนใจ

2. ประหยัด สื่อสิ่งพิมพ์เป็นอุปกรณ์ที่ประหยัดในแง่เมื่อคิดเปรียบเทียบกับปริมาณเนื้อหาของหนังสือต่อจำนวนผู้เรียนต่อจำนวนครั้งที่สามารถใช้ได้ นับว่าอุปกรณ์ประเภทสิ่งพิมพ์มีราคาถูกกว่าอุปกรณ์ประเภทอื่นๆ มาก

3. เป็นโครงสร้างพื้นฐานของการเรียนการสอน ในแง่ที่ช่วยสร้างประสบการณ์ร่วมให้ผู้เรียนโดยอาศัยการอ่านเป็นสำคัญ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเดียวกัน ตอบคำถามชุดเดียวกัน สิ่งพิมพ์ที่ดีควรแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น

4. ช่วยให้การเพิ่มพูนความสามารถ คือ การอ่านหนังสือบ่อยๆ ช่วยให้ภาษาดีขึ้น มีความรู้มากขึ้น สามารถชั่งน้ำหนักข้อเท็จจริงต่างๆ เพราะจะนำไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหาที่ดี การเรียนจากตำราไม่ควรมุ่งการจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียว แต่ควรมุ่งให้ผู้เรียนคิดตามแนวคำถามที่สร้างขึ้นตลอดจนมองเห็นความสำคัญของรายชื่อนี้หนังสืออ้างอิงที่ควรอ่านเพิ่มพูนต่อไปด้วย

5. ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตำราชี้ให้เห็นโครงสร้างของการเรียนการสอนแต่ละวิชา การแสดงแนวการสอนออกมาในรูปของตำราช่วยให้ผู้สอนมองเห็นจุดเด่นและจุดด้อยของวิชาที่ตนสอนได้ง่าย และจะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงที่ดีขึ้น

6. เก็บรักษาง่าย ปรับขนาดเพื่อเก็บรักษาได้มากกว่าสื่ออื่น อายุของกระดาษที่ผลิตในปัจจุบันนี้ค่อนข้างคงทนถาวร เสื่อมสลายช้า ทำให้ข้อมูลที่บันทึกเอาไว้สามารถเก็บไว้ใช้ประโยชน์ได้นาน

7. มีน้ำหนักเบากว่าสื่อประเภทอื่น พกพาไปมาสะดวก การขนส่งไม่ลำบาก

8. อักษรหรือภาพที่พิมพ์สามารถนำมาพิสูจน์อ้างอิงได้ง่าย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการเพิ่มพูนความรู้และเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่คนสมัยก่อนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนความรู้ต่างๆ แก่คนรุ่นหลัง

9. ผู้รับสารต้องอ่านออก เขียนได้ นอกจากนั้นต้องมีทักษะในการอ่าน ดีความรหัส หรือตลอดจนกระทั่งภาพที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารในปัจจุบันจะมีการภาษา แปลกๆ ไปจากหลักภาษาหรือหลักไวยากรณ์ ซึ่งผู้อ่านมีความคุ้นเคยกับภาษาเหล่านี้จะเรียกว่า ภาษา เพื่อการสื่อสาร

10. สามารถที่ครอบคลุมความคิดได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่กำลังอ่าน

11. กระบวนการในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์สามารถทำได้หลายรูปแบบ เปิดโอกาสให้ เลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ เช่น พิมพ์เป็นเอกสาร โรเนียวเป็นวิธีง่ายที่สุดหาก ต้องการให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นก็ใช้การพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ ซึ่งสามารถเลือกพิมพ์สีหรือขาวดำก็ได้

12. สามารถจัดพิมพ์ได้หลายรูปแบบตามวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ เช่น แผ่นปลิว จดหมายเวียนหรือเอกสารเผยแพร่

13. สามารถใช้สื่อสิ่งพิมพ์ได้หลายทาง อาจใช้เป็นสื่อการศึกษาด้วยตัวของมันเอง หรือใช้สนับสนุนสื่ออื่นๆ ได้ เช่น ใช้สิ่งพิมพ์ในการณรงค์ สามารถเลือกจัดพิมพ์ให้มีระยะเวลาใช้งาน ต่างๆ กัน เช่น พิมพ์เพื่อใช้งานระยะสั้น อ่านแล้วทิ้ง หรือพิมพ์เก็บไว้ใช้อย่างถาวร สามารถออกแบบ ให้ใช้เฉพาะบุคคล ใช้เป็นกลุ่มหรือมวลชนก็ได้

14. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์สามารถปรับให้เหมาะสมกับกระบวนการใช้ และผลลัพธ์ที่ ต้องการตามสภาพของเครื่องอำนวยความสะดวก

15. สิ่งพิมพ์สามารถผลิตเพื่อใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านได้

16. การใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นไปอย่างอิสระในการศึกษา สิ่งพิมพ์ไม่จำเป็นต้องใช้ห้อง พิเศษหรือเครื่องอำนวยความสะดวกอย่างอื่นเข้าช่วยแต่อย่างใด

17. ผู้อ่านสามารถใช้สื่อสิ่งพิมพ์ด้วยตนเองของเขาเองในเวลาที่เขาต้องการ สามารถ เรียนรู้และอ่านซ้ำ กันได้หลายเที่ยว

โดยสรุป ประโยชน์ของสื่อสิ่งพิมพ์ ช่วยให้ผู้อ่านสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็น อิสระในการค้นคว้า ในเวลาที่ต้องการ สามารถเรียนรู้และอ่านซ้ำๆ กันได้หลายเที่ยว เหมาะสมกับ วัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเผยแพร่ ในการผลิตหรือจัดหานับว่าสื่อ สิ่งพิมพ์มีราคาถูกกว่าสื่อชนิดอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว อีกทั้งยังเก็บรักษาไว้ได้เป็นเวลานาน การ ดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก

2. การใช้สื่อการสอน

สำหรับการศึกษาวรรณกรรมเกี่ยวกับประเด็นการใช้สื่อการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษา ครอบคลุม 1) หลักการใช้ 2) ปัญหาอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน 3) การเลือกสื่อการสอน 4) การ ประเมินสื่อการสอน

กิดานันท์ มลิทอง (2548: 114-115) ได้กล่าวว่า ผู้สอนจำเป็นต้องมีหลักในการใช้สื่อการ สอน ตามลำดับดังนี้

1. เตรียมตัวผู้สอน เป็นการเตรียมในการอ่าน ฟังหรือดูเนื้อหาที่อยู่ในสื่อที่จะใช้ว่ามี เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วนและตรงกับที่ต้องการหรือไม่ ถ้าสื่อนั้นมีเนื้อหา ไม่ครบ ผู้สอนจะมีวิธีการ

เพิ่มเติม โดยวิธีการใด ในจุดใดบ้าง จะมีวิธีการใช้สื่ออย่างไร เช่นใช้ภาพนิ่งเพื่อเป็นการนำเสนอ บทเรียนที่จะสอน แล้วอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนนั้น ต่อจากนั้นเป็นการให้ชมวีดิทัศน์เพื่อเสริมความรู้ และจบลงด้วยการสรุปด้วยแผ่นโปร่งใส หรือสไลด์ในโปรแกรม Power point อีกครั้งหนึ่ง สื่อการสอนจะให้ประโยชน์อย่างมาก ถ้ามีการใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมดังนี้ เป็นต้น ขั้นตอนเหล่านี้ผู้สอนต้องเตรียมตัวโดยเขียนลงในแผนการสอนเพื่อการใช้สื่อได้ถูกต้อง

2. เตรียมจัดสภาพแวดล้อม โดยการเตรียมวัสดุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ให้พร้อมตลอดจนต้องเตรียมสถานที่ หรือห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมด้วย เช่นมีปากกาเขียนแผ่นโปร่งใส พร้อมแผ่นโปร่งใส แถบวีดิทัศน์ที่นำมาฉายมีการกรอกลับตั้งแต่ต้นเรื่อง

3. เตรียมพร้อมผู้เรียน เป็นการเตรียมตัวผู้เรียนโดยมีการแนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดว่าเนื้อหาในสื่อชิ้นนั้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมในการฟัง ดู หรืออ่านเนื้อหาจากสื่อชิ้นนั้น ให้เข้าใจได้ดีและสามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้ หรือหากผู้เรียนมีการใช้สื่อด้วยตนเองผู้สอนต้องบอกวิธีการใช้ในกรณีที่เป็นอุปกรณ์ที่เรียนยังไม่เคยใช้มาก่อน และผู้สอนควรบอกล่วงหน้าว่าหลังจากมีการเรียนหรือใช้สื่อเหล่านั้นแล้วผู้เรียนจะต้องมีกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น มีการทดสอบ การอภิปราย การแสดง หรือการปฏิบัติ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมตัวได้ถูกต้อง

4. การใช้สื่อ ผู้สอนต้องใช้สื่อให้เหมาะกับขั้นตอนที่เตรียมไว้แล้ว เพื่อดำเนินการสอนได้อย่างราบรื่น และต้องควบคุมการเสนอสื่อให้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น ในการฉายวีดิทัศน์ ผู้สอนต้องปรับภาพที่ออกทางเครื่องโทรทัศน์ให้ชัดเจน ปรับเสียงอย่าให้ดังจนรบกวนห้องเรียนอื่น หรือคอยจวนเกินไปจนเรียนที่นั่งอยู่หลังห้องไม่ได้ยิน ควรมีสวิตช์อยู่บนจอภาพหรือไม่ หากใช้เครื่องฉายข้ามศีรษะต้องปรับระยะเครื่องฉายไม่ให้ภาพบิดเบี้ยว

5. การประเมินติดตามผล หลังจากที่มีการเสนอสื่อไปแล้ว ควรมีการประเมินติดตามผล โดยการให้ผู้เรียนตอบคำถาม อภิปรายหรือเขียนรายงาน เพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียน และเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้นถูกต้องหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะได้ทราบจุดบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนได้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 436-437) ได้กล่าวเกี่ยวกับหลักการใช้สื่อการเรียนการสอน ว่า จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ควรมีขนาดใหญ่พอที่นักเรียนจะเห็นได้ทั่วถึง ถ้าเป็นสิ่งที่จะให้ฟังก็ต้องดังพอได้ยินทั่วห้องอย่างชัดเจนและสม่ำเสมอ

2. จะต้องสอดคล้องกับเรื่อง สามารถนำไปประกอบเรื่องราวตอนที่กำลังสอนอยู่ได้อย่างดี

3. สื่อการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้นั้น ครูควรจะได้ซักซ้อมวิธีใช้ให้คล่องแคล่ว ก่อนนำไปใช้จริง

4. การใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต้องมีผู้ช่วย ก็ควรนัดแนะซ้อมกันไว้ให้พร้อมและควรตรวจสอบสภาพสื่อการเรียนการสอนให้เรียบร้อย

5. ควรได้วางแผนการใช้สื่อการเรียนการสอนล่วงหน้าอย่างรอบคอบว่าสื่อการเรียนการสอนประเภทใดใช้กับเนื้อหาตอนใดและใช้อย่างไร

6. กำหนดเวลาโดยประมาณเพื่อใช้สื่อการเรียนการสอนให้พอเหมาะพอดี

7. ควรปรับให้เหมาะสมกับความสนใจ ประสบการณ์และสติปัญญาของนักเรียนในชั้น

8. ขณะที่ใช้สื่อการเรียนการสอนไม่ควรยืนบังนักเรียน ควรยืนอยู่ข้างหลังหรือด้านหลังหน้าเข้าหานักเรียน

9. ในการอธิบายสื่อการเรียนการสอน ควรใช้ไม้ชี้ไม่ควรใช้มือชี้ เพราะจะทำให้เกะกะและบัง ทำให้นักเรียนมองเห็นไม่ชัดเจน

10. ครูจะต้องคอยดูปฏิกริยาของนักเรียนด้วยว่า นักเรียนมีปฏิกริยาอย่าใดเกิดขึ้นในขณะนั้น

11. สื่อการเรียนการสอนที่ยังไม่ใช้ ควรเก็บไว้หรือปิดบังไว้ก่อน อย่าทิ้งไว้ให้นักเรียนเห็น เพราะจะทำให้ความสนใจของนักเรียนลดลง เมื่อถึงเวลาใช้และจะทำให้ให้นักเรียนเบนความสนใจไปอยู่ที่สื่อการเรียนการสอนนั้น โดยที่ยังไม่ถึงเวลาและเมื่อใช้เสร็จควรเก็บไปให้พ้น

12. ตัวอักษรและข้อความที่เขียนอธิบายประกอบ ในสื่อการเรียนการสอน ควรเป็นข้อความกะทัดรัด ไม่ยืดยาวจนเกินไป ขนาดของตัวอักษรก็ควรจะมีใหญ่พอที่จะเห็นได้ชัดเจน ทั่วไป

13. สื่อการเรียนการสอนบางประเภทต้องหาที่จัดวางเป็นพิเศษ เช่น โต๊ะ ขาหยั่ง เเวที ฯลฯ

14. สื่อการเรียนการสอนบางประเภทอาจใช้แทนครูได้ เช่น เทปบันทึกเสียง ทำนองเสนาะ และอาจให้นักเรียนฝึกหัดอ่านทำนองเสนาะ จากเทป ได้นอกเวลาเรียน ครูควรแนะนำวิธีใช้และสาธิตให้ดูก่อนและควรได้ติดตามผลด้วย

15. สื่อการเรียนการสอนที่ต้องการส่งให้เด็กดู ควรทำหลังจากครูหยุดพูดแล้วและต้องมีจำนวนมากพอที่จะแบ่งกันดู โดยไม่ต้องเสียเวลารอนาน

จรรยา เหนียนเฉลย (2546: 19-21) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนที่จะให้ได้ผลสมบูรณ์ที่สุดนั้น นอกจากเลือกสื่อการสอนแล้ว ควรมีการวางแผนการใช้ตามลำดับดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการใช้สื่อการสอน เตรียมตัวผู้สอน พิจารณาคุณค่าและวัตถุประสงค์ของบทเรียนที่จะสอน สิ่งที่จะเป็นปัญหาในการสอน ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เลือกวิธีแก้ปัญหาการเรียนในชั้น ศึกษาหาวิธีที่จะใช้สื่อการเรียนนั้นให้เป็นผลดีที่สุด ควรเตรียมและได้ทดลองเป็นอย่างดีก่อนใช้ในห้องเรียน เตรียมชั้นเรียน จัดเตรียมสภาพแวดล้อมห้องเรียน เครื่องอำนวยความสะดวก เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม จัดที่นั่งของผู้เรียนและความพร้อมต่างๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกราบรื่น ไม่เสียเวลา เตรียมผู้เรียน เป็นการให้ผู้เรียนทราบว่า จะใช้สื่ออะไร เพื่ออะไร ที่ไหนเมื่อไร โดยมีการแนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดว่า เนื้อหาสาระในสื่อ นั้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมพร้อม ในการฟัง สามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหา ได้หรือหากผู้เรียนมีการใช้สื่อด้วยตนเองผู้เรียนจะต้องมีกิจกรรมอะไรบ้าง เช่นการทดสอบ การอภิปราย การแสดง เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เตรียมตัวได้ถูกต้อง

2. การใช้สื่อการสอนที่เตรียมไว้ การนำสื่อการสอนออกใช้ตามกำหนด ในแผนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้เห็นได้ฟัง หรือร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง และต้องควบคุมการนำเสนอสื่อให้อยู่ในเวลาที่กำหนด และสังเกตปฏิกริยาของผู้เรียนด้วย

3. สรุปผลการใช้สื่อการสอน ควรมีการติดตามผลโดยการให้ผู้เรียนตอบตอบคำถาม อภิปราย หรือส่งรายงานเพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้น อย่างถูกต้องหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะได้สามารถทราบจุดบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนได้

4. การจัดกิจกรรมต่อเนื่อง กำหนดกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้เรียนหลังจากการสอนจบลง โดยจะเป็นการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม รายงาน ตอบคำถาม ศึกษาเอกสารสถานที่ การแสดงบทบาทสมมติ กิตานันท์ มลิทอง (2543: 104-105) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้สื่อการสอนนั้นอาจจะใช้เฉพาะ ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการสอน หรือจะใช้ในทุกขั้นตอนดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพอใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียนนั้น สื่อที่ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้างๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนในครั้งก่อน ยังมีสื่อที่เน้นเนื้อหาเจาะลึกอย่างแท้จริง อาจเป็นสื่อที่เป็นแนวปัญหาหรือเพื่อให้ผู้เรียนคิด และควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น เช่น บัตรคำ หรือบัตรปัญหา เป็นต้น

2. ชี้นำดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นสำคัญ ในการเรียนเพราะ เป็นขั้นที่จะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียด เพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนต้องการเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอนและอาจจะใช้สื่อหลายแบบก็ได้ ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนของการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อในขั้นนี้จะต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้ อย่างละเอียดถูกต้องและชัดเจนแก่ผู้เรียน เช่น สไลด์ แผ่นโปร่งใส แผนภูมิ วิดีทัศน์ เทปเสียง หรือชุดการเรียนรู้ เป็นต้น

3. ชี้นำวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน ทดลองนำความรู้ด้านทฤษฎีหรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัดโดยการลงมือฝึกปฏิบัติเอง สื่อในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหา ให้ผู้เรียนได้ขบคิดโดยผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อเองมากที่สุด เช่น ภาพ บัตรปัญหา เทปเสียง สมุดแบบฝึกหัด หรือชุดการเรียนรู้ เป็นต้น

4. ชี้นำสรุปบทเรียน เป็นขั้นของการเรียนการสอนเพื่อย้ำเนื้อหา บทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ชี้นำสรุปนี้ควรใช้เพียงระยะเวลา สั้นๆ เช่นเดียวกับชี้นำ สื่อที่ใช้สรุปจึงควรครอบคลุมเนื้อหาที่ตั้งไว้ ชี้นำสรุปนี้ควรใช้เพียงระยะเวลาน้อย เช่น แผนภูมิ แผ่นโปร่งใส

5. ชี้นำประเมินผู้เรียน เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ หรือเข้าใจสิ่งที่เรียนไป ถูกต้องมากน้อยเพียงใด และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อในขั้นการประเมินนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียน โดยอาจมีภาพประกอบด้วยก็ได้ อาจจะนำบัตรคำหรือสื่อต่างๆ ที่ใช้ในขั้นกิจกรรมการเรียนรู้มาถามอีกครั้งหนึ่ง และอาจเป็นการทดสอบ โดยการปฏิบัติจากสื่อหรือการกระทำของผู้เรียน เพื่อทดสอบดูว่าผู้เรียนสามารถมีทักษะจากการฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

นิคม ทาแดงและคณะ (2545: 17) กล่าวว่า สื่อการสอนมีหลายประเภท ซึ่งมีความแตกต่างกันในรูปร่างลักษณะ และลักษณะการใช้งาน ผู้ใช้จะต้องศึกษาวิธีการใช้สื่อการสอนแต่ละชนิด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและควรคำนึงถึงหลักการใช้สื่อการสอนดังต่อไปนี้

1. ในบทเรียนหนึ่งๆไม่ควรใช้สื่อการสอนการศึกษามากเกินไป ควรใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

2. ก่อนใช้สื่อการสอนการศึกษาจริงควรทดลองใช้จนเกิดความมั่นใจเพื่อป้องกันการเกิดความผิดพลาดซึ่งอาจจะทำให้ผู้เรียนลดศรัทธาในความสามารถของผู้สอนได้ทั้งยังสามารถกำหนดเวลาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนนั้น

3. ใช้สื่อการสอนการศึกษาที่ตรงกับบทเรียนและกระบวนการเรียนการสอน

4. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอนการศึกษา

5. คำนึงเสมอว่าสื่อการสอนการศึกษาที่ใช้อยู่ในชั้นเรียนไม่สามารถใช้ได้กับทุกบทเรียนและกับทุกสถานการณ์

6. พยายามนำสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อการสอนการศึกษาเพื่อเป็นการประหยัดเวลาและการลงทุนภายหลังจากที่ผู้สอนได้เลือกและตัดสินใจแล้วว่า จะใช้สื่อการสอนประเภทใดบ้างในการสอนเพื่อให้เรียนสามารถเรียนรู้จากการถ่ายทอดเนื้อหาของสื่อการสอนนั้นได้ดีที่สุด ผู้สอนจำเป็นต้องมีหลักในการใช้สื่อการสอน เพื่อจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ ประสงค์นั้น มีหลักการที่ผู้สอนควรมีความเข้าใจในการใช้สื่อการสอน ซึ่งแบ่งหลักการออกเป็น 4 ขั้นตอนตามช่วงเวลาของการใช้สื่อการสอนดังนี้

6.1 การวางแผน (Planning) การใช้สื่อการสอนต้องมีการวางแผน โดยในขั้นของการวางแผนคือการพิจารณาว่าจะเลือกใช้สื่อการสอนใดในการเรียนการสอน ซึ่ง รายละเอียด ของการเลือก ใช้สื่อการสอนได้กล่าวไว้ในหัวข้อหลักการเลือกใช้สื่อการสอนอย่างไรก็ตามการวางแผนเป็นขั้นตอนแรก และเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ผู้ใช้สื่อการสอนควรเลือกใช้สื่อการสอนโดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน หากการวางแผนผิดพลาด ก็จะทำให้การใช้สื่อการสอนล้มเหลว ตั้งแต่ยังไม่ได้ปฏิบัติการใช้สื่อการสอน

6.2 การเตรียมการ (Preparation) เมื่อได้วางแผนเลือกใช้สื่อการสอนแล้วขั้นต่อมาคือการเตรียมการสิ่งต่างๆ เพื่อให้การใช้สื่อการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ ก่อนใช้สื่อการสอน ผู้ใช้ควรเตรียมความพร้อมในสิ่งต่างๆ ดังนี้ (1) เตรียมตัวผู้สอนเป็นการเตรียมตัวในการอ่าน ทำความเข้าใจในเนื้อหาที่มีในสื่อการสอน ขั้นตอน และวิธีการใช้สื่อการสอน เป็นต้นฟังหรือดูเนื้อหาที่อยู่ในสื่อการสอนที่จะใช้ว่ามีเนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน และตรงกับที่ต้องการหรือไม่ ถ้าสื่อการสอนนั้นมีเนื้อหาไม่ครบ ผู้สอนจะเพิ่มโดยวิธีใดในจุดไหนบ้าง จะมีวิธีใช้สื่อการสอนอย่างไร เช่น ใช้ภาพนิ่งเพื่อเป็นการนำบทเรียนที่จะสอน แล้วอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับบทเรียนนั้นต่อจากนั้น เป็นการให้ชมวีดิทัศน์เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ และสรุปด้วยแผ่นโปรงใสหรือสไลด์โนโปรแกรม PowerPoint อีกครั้งหนึ่งดังนี้ เป็นต้น ขั้นตอนเหล่านี้ผู้สอนต้องเตรียมตัวโดยเขียนลงในแผนการสอน เพื่อการใช้สื่อการสอนได้ถูกต้อง (3) เตรียมจัดสภาพแวดล้อม สถานที่ ห้องเรียน ห้อง Lab วัสดุอุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยการจัดเตรียมวัสดุ เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ให้พร้อมตลอดจนต้องเตรียมสถานที่หรือห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมด้วย เช่น มีปากกาเขียนแผ่นโปรงใสพร้อมแผ่นโปรงใส แถบ วีดิทัศน์ที่นำมาฉายมีการกรอกกลับตั้งแต่ต้นเรื่องโทรทัศน์ต่อเข้ากับเครื่องเล่นวีดิทัศน์เรียบร้อย ที่นั่งของผู้เรียนอยู่ในระยะที่เหมาะสม ฯลฯ สภาพแวดล้อมและความพร้อมต่างๆเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ช่วยในการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกราบรื่นไม่เสียเวลา(4) เตรียมพร้อมผู้เรียนเพื่อให้มีความพร้อมที่จะเรียน อาจมีการทดสอบ มีการอธิบายวิธีการใช้สื่อการสอน อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ บอกวัตถุประสงค์ มี

การแนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดว่าเนื้อหาในสื่อการสอนเป็นอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนเตรียมในการฟัง ดู หรืออ่านเนื้อหาจากสื่อการสอนนั้นให้เข้าใจได้ดี และสามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้ หรือ หากผู้เรียนมีการใช้สื่อการสอนด้วยตนเอง ผู้สอนต้องบอกวิธีการใช้ในกรณีที่เป็นอุปกรณ์ที่ผู้เรียน จะต้องมีการกิจกรรมอะไรบ้าง เช่น มีการทดสอบ การอภิปรายการแสดงหรือการปฏิบัติ ฯลฯ เพื่อให้ผู้เรียน จะเตรียมตัวได้ถูกต้อง

6.3 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน การใช้สื่อการสอนนั้นอาจใช้เฉพาะขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งของการสอนหรือจะใช้ในทุกขั้นตอนก็ได้ดังนี้ (1) ชี้นำสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้เรียน เกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียนสื่อการสอนที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อการสอนที่แสดงเนื้อหา กว้างๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเรียนในครั้งก่อนยังมีใช้สื่อการสอนที่เน้นเนื้อหาเจาะลึกจริง อาจเป็น สื่อการสอนที่เป็นแนวปัญหาหรือเพื่อให้ผู้เรียนคิดและควรเป็นสื่อการสอนที่ง่ายต่อการนำเสนอใน ระยะเวลาอันสั้นเช่นภาพบัตรคำหรือเสียงเป็นต้น (2) ขั้นตอนการสอนหรือประกอบกิจกรรมการ เรียนเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพราะจะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ผู้สอน จึงต้องเลือกสื่อการสอนให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอนหรืออาจจะใช้สื่อการสอนประสมก็ได้ต้องมี การจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน การใช้สื่อการ สอนในขั้นนี้จะต้องเป็นสื่อการสอนที่เสนอความรู้อย่างละเอียดถูกต้องและชัดเจนแก่ผู้เรียน เช่น ของจริง แผ่นโปร่งใสกราฟิวิตทัศน์แผ่นวีซีดีหรือการทำทัศนศึกษาออกสถานที่เป็นต้น (3) ขั้นวิเคราะห์ และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ด้าน ทฤษฎีหรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัดโดยการลงมือ ฝึกปฏิบัติเอง สื่อการสอน ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อการสอนที่เป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิด โดยผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อการสอนเอง มากที่สุด เช่น ภาพ บัตรปัญหา สมุดแบบฝึกหัดเทปเสียงสมุดแบบฝึกหัดชุดการเรียนหรือบทเรียนซีเอ ไอ (4) ขั้นสรุปบทเรียนเป็นการเน้นย้ำเนื้อหาให้มีความเข้าใจที่ตรงวัตถุประสงค์ ที่วางไว้ที่ ถูกต้อง และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ขั้นสรุปควรใช้เวลาเพียงสั้นๆ สื่อการสอนที่สรุปครอบคลุม เนื้อหาสำคัญทั้งหมดเช่นแผ่นภูมิโปร่งใสกราฟเป็นต้น (5) ขั้นประเมินผู้เรียน เป็นการทดสอบว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือเข้าใจสิ่งที่เรียนไปถูกต้องมากน้อยเพียงใดและบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อการสอนในขั้นประเมินนี้ มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียนโดยอาจมี ภาพประกอบด้วยก็ได้อาจนำบัตรคำหรือสื่อการสอน ที่ใช้ขั้นกิจกรรมการเรียนมาถามอีกครั้งหนึ่งและ อาจเป็นการทดสอบโดยการปฏิบัติจากสื่อการสอนหรือการกระทำของผู้เรียนเพื่อทดสอบว่าผู้เรียน สามารถมีทักษะจากการฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่สื่อการสอนใน ขั้นการประเมินนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียนโดยอาจมีภาพประกอบด้วยก็ได้

ไฮนิช Heinich and other (1966) ได้แบ่งหลักการและขั้นตอนการใช้สื่อการสอน โดยใช้หลัก 5 P คือ

1. การตรวจสอบสื่อ (Preview the Media) สื่อที่นำมาใช้ทุกอย่าง ต้องมีการตรวจสอบ ก่อนว่าเหมาะสมกับผู้เรียนและตรงจุดประสงค์หรือไม่ ผู้สอนจะต้องกำกับดูแลในส่วนนี้เอง เพราะ ผู้สอนคือคนที่เข้าใจในแต่ละครั้งที่สอนว่าสื่อและวัสดุมีความจำเป็นเพียงใด

2. การเตรียมสื่อ (Prepare the Media) ผู้สอนต้องเตรียมสื่อให้พร้อมในกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ให้จัดลำดับความสำคัญก่อนหลังว่าจะใช้สื่อใดก่อน หรือจะนำเสนออย่างไร ต้องกำหนดว่าในแต่ละบทเรียนคุณต้องการสื่ออะไรบ้าง

3. การเตรียมสภาพแวดล้อมให้พร้อม (Prepare the Environment) ไม่ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนจะอยู่ในห้อง ห้องปฏิบัติการ ศูนย์การเรียนรู้ หรือกิจกรรม ภาคสนามผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับสื่อที่ใช้เรียน สภาพแวดล้อมต้องอยู่ในสภาพที่เรียบร้อย สะดวกสบายมีแสง เสียง อุณหภูมิที่พอเหมาะ สื่อบางอย่างต้องใช้ในห้องมืด บางอย่างต้องใช้แสงสว่าง ผู้สอนต้องเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม เพราะบางอย่างผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการเอง

4. การเตรียมผู้เรียน (Prepare the Learners) ผู้สอนจะต้องทราบว่า จะใช้วิธีใดในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน และอาจมีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนได้หลากหลายวิธี เช่นแนะนำผู้เรียนสิ่งที่จะเรียนในแต่ละบท บอกให้ทราบถึงความสำคัญในแต่ละบท สร้างขวัญกำลังใจให้ผู้เรียนได้รู้ว่าผู้เรียนจะได้อะไรบ้างจากบทเรียน มุ่งประเด็นการสอนสำคัญๆ ในแต่ละบทเรียนในบางครั้งผู้สอนจะต้องบอกวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนทราบ และให้ผู้เรียนรู้จักศัพท์ที่ยังไม่รู้ อธิบายรูปภาพและสื่ออื่นๆ เท่าที่จำเป็นในการเรียนแต่ละบทเรียน

5. ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ (Provide the Learning Experience) ผู้สอนจะต้องเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอน หากผู้เรียนจะต้องใช้สื่อเป็นหลักในการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องเตรียมตัวแบบผู้เชี่ยวชาญ หากผู้เรียนต้องการนำเสนอให้ห้องเรียน การเตรียมพร้อม จะต้องมีการวางแผน การฝึกปฏิบัติ การติดตั้งเครื่อง การนำเสนอ ซึ่งผู้สอนต้องสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป การใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น มีขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้ โดยจะต้องคำนึงถึง การเตรียมสื่อการสอน การเตรียมสภาพแวดล้อมห้องเรียน และการเตรียมตัวผู้เรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่จะสอนให้เหมาะสม มีการทดสอบประสิทธิภาพก่อนการใช้สื่อการสอนจริง มีขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ในการใช้สื่อการสอน ระหว่างการใช้สื่อ หลังการใช้สื่อ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยมีครูคอยให้การแนะนำในการใช้สื่อการเรียนการสอน มีการติดตามผลการเรียนและการประเมินผล และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการใช้สื่อการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นไป ในการเรียนการสอนครั้งต่อไป

2.1 ปัญหาและอุปสรรคการใช้สื่อการสอน

บุญเหลือ และสุวรรณ นาฏ (2541: 125) กล่าวถึงปัญหาในการใช้สื่อการสอน ดังนี้

1. ปัญหาด้านงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน

1.1 อุปกรณ์ที่ทางโรงเรียนมีอยู่ไม่ตรงกับบทเรียน

1.2 อุปกรณ์ที่ทางโรงเรียนมีอยู่ล้าสมัย หรือชำรุด

1.3 สภาพห้องเรียนและสิ่งแวดลอมไม่เหมาะสมกับการใช้อุปกรณ์บางประเภท

เช่น ห้องเรียนมีแสงสว่างมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับเครื่องฉายบางประเภท

2. ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้สอน

2.1 ผู้สอนไม่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านโสตทัศนศึกษา

- ตามหลักสูตร
- 2.2 ผู้สอนขาดทักษะในการใช้เครื่องมือบางประเภท
- 2.3 ผู้สอนเกรงว่าเมื่อใช้อุปกรณ์การสอนแล้ว จะทำให้เสียเวลาและสอนไม่ทัน
- 2.4 ผู้สอนไม่เห็นความสำคัญของอุปกรณ์ และคิดว่าตนเองสามารถได้โดยไม่มีอุปกรณ์
- 2.5 ผู้สอนไม่ยอมอุทิศเวลาในการทำอุปกรณ์สื่อการสอน
- 2.6 ผู้สอนคิดว่าเมื่อใช้อุปกรณ์แล้วระเบียบของห้องจะเสียไป
- 2.7 ผู้สอนไม่ยอมใช้อุปกรณ์การสอนเพราะราคาแพง กลัวว่าจะต้องรับผิดชอบในกรณีชำรุด หรือเสียหาย

3. ปัญหาด้านผู้บริหารโรงเรียน ผู้บังคับบัญชาไม่ส่งเสริมให้มีการใช้อุปกรณ์การสอนมากเท่าที่ควร และบางแห่งก็ขาดกำลังคนที่จะทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ

โดยสรุป ปัญหาและอุปสรรค การใช้สื่อการสอน ทั้งในด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อ ด้านวัสดุอุปกรณ์ไม่มีคุณภาพ เก่าและชำรุด ต้องหมั่นตรวจสอบคุณภาพของสื่อต่างๆให้มีคุณภาพพร้อมใช้งาน และด้านบุคลากรไม่ค่อยมีการใช้สื่อในการสอน รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาไม่ค่อยให้ความสำคัญไม่ส่งเสริมในการใช้สื่อการสอนและช่วยเหลือในด้านงบประมาณที่เพียงพอในการจัดหาสื่อการสอน

2.2 คุณภาพของสื่อการสอน

กรมวิชาการ (2546: 65-67) ได้กล่าวถึง การเลือกสื่อการสอนเพื่อที่นำไปใช้ประกอบการสอนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยในการเลือกสื่อผู้สอนจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ให้แน่นอน เพื่อใช้วัตถุประสงค์นั้นเป็นตัวชี้้นำในการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีหลักการอื่นๆ เพื่อประกอบการพิจารณา คือ

1. สื่อนั้นจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน

2. เลือกสื่อที่มีเนื้อหาถูกต้องทันสมัย น่าสนใจ และเป็นสื่อที่ผลต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชานั้นได้ดีเป็นลำดับขั้นตอน

3. เป็นสื่อที่เหมาะสมกับวัย ระดับ ความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน

4. สื่อมีความสะดวกในการใช้ มีวิธีใช้ไม่ซับซ้อนยุ่งยากจนเกินไป

5. ต้องเป็นสื่อที่คุณภาพเทคนิคการผลิตที่ดี มีความชัดเจนและเป็นจริง

6. มีราคาไม่แพงจนเกินไป หรือผลิตเองควรคุ้มค่างกับเวลาและการลงทุน

นิคม ทาแดง (2545: 26) ได้สรุปการเลือกสื่อการสอนที่มีคุณภาพ ควรพิจารณาดังนี้

1. สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของการเรียนการสอนเรื่องนั้นๆ

2. ตอบสนองพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

3. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียน

4. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

5. สื่อการสอนมีประสิทธิภาพ มีความสมบูรณ์สามารถสื่อความหมายได้ถูกต้อง

6. เลือกสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อประหยัดเวลาและงบประมาณ

7. สื่อที่ใช้มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัย ประหยัด และสามารถใช้ได้สะดวก

โดยสรุป คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องจุดประสงค์ของการเรียนในเรื่องนั้นๆ ก็จะทำให้ประสิทธิภาพในการใช้สื่อนั้น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แล้วยังช่วยพัฒนา ด้านการเรียนการสอนต่างๆอย่างมากมาย ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เข้าใจในเนื้อหาสาระได้ง่ายยิ่งขึ้น แก้ปัญหาในการเรียนรู้ที่มีข้อจำกัดต่างๆ การใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมถูกวิธี ก็จะช่วยให้การเรียนการสอน บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

2.3 การประเมินสื่อการสอน

วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2554: 6) ให้ความหมายและความสำคัญของการประเมินสื่อการสอน ดังนี้

1. ความหมายของการประเมินสื่อการสอน

การประเมินสื่อการสอน เป็นการวัด วิเคราะห์ และตีความ การวางแผน การเตรียมการ การผลิต และการใช้สื่อการสอน

1.1 การวัด เป็นการกำหนดค่าตัวเลขสิ่งของ การกระทำ หรือปรากฏการณ์เพื่อแสดงน้ำหนัก หรือปริมาณของสิ่งของการกระทำหรือปรากฏการณ์นั้นๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ การตีความ

1.2 วิเคราะห์ เป็นการนำข้อมูลดิบที่ได้จากการกำหนดค่ามาผ่านกระบวนการกลั่นกรองเพื่อให้ได้ข้อมูลตีความ

1.3 การตีความ เป็นการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาแปลความหมายและสรุปออกมาเป็นข้อความที่จะนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนสิ่งของ หรือการกระทำและปรากฏการณ์

1.4 การวางแผน การเตรียมการ การผลิต และการใช้สื่อการสอน เป็น การประเมินองค์ประกอบเกี่ยวข้องกับการวางแผน การเตรียมการ การผลิต และการใช้สื่อการสอน

2. ความสำคัญของการประเมินสื่อการสอน

การประเมินสื่อการสอน มีความสำคัญครอบคลุม การประกันคุณภาพของสื่อการสอน การปรับปรุงและปรับเปลี่ยนสื่อการสอน การสร้างความมั่นใจกับผู้ใช้สื่อการสอน การประหยัดเวลา การประหยัดงบประมาณ และเพื่อให้การเรียนมีประสิทธิภาพ

2.1 เพื่อประกันคุณภาพของสื่อการสอน สื่อการสอนที่ผ่านการตรวจสอบยอมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ยังเป็นการยืนยันว่า สื่อการสอนนั้นสามารถนำไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเหมือนกับการรับรองมาตรฐานของสื่อนั้นก่อนนำไปใช้

2.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ครู หรือผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องใช้การประเมินเป็นเครื่องหาจุดอ่อน จุดแข็ง และรายละเอียดสำหรับการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงสื่อการสอน

2.3 เพื่อประหยัดเวลา สื่อการสอนที่ผ่านการประเมินแล้ว ก็จะเป็นต้นแบบที่ทำให้ผู้ผลิตสื่อการสอนนำไปผลิตสื่อการสอนได้ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการผลิต และสามารถนำต้นแบบนั้นมาดำเนินการผลิตได้

2.4 เพื่อประหยัดงบประมาณ ทำให้ผลิตสื่อการสอนหรือไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการวางแผน การเตรียมการ และการผลิตสื่อประเภทนั้นซ้ำ เพราะมีต้นแบบที่ผ่านการประเมิน

2.5 เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้สื่อการสอน การประเมินสื่อการสอนทำให้ผู้ใช้สื่อ คือ ผู้สอนมีความมั่นใจในการสอน เพราะสื่อการสอนนั้นผ่านการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำมาใช้ มีการกำหนดเกณฑ์การผ่านว่าสื่อนั้นมีคุณภาพในระดับใดจึงจะนำมาใช้ได้ เมื่อนำมาใช้แล้วนักเรียนต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นเท่าใด ผลการประเมินสื่อการสอนย่อมทำให้ครูมั่นใจในการสอน โดยใช้สื่อการสอนประเภทนั้นมากขึ้นกว่าเดิม

2.6 เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ในบางครั้งสื่อการสอน ทำหน้าที่ถ่ายทอดเนื้อหาสาระแทนครูผู้สอนในกรณีขาดครู หรือครูขาดความชำนาญในการสอนนั้น ถ้ามีการประเมินสื่อเหล่านี้เมื่อนำมาใช้ในการสอน ก็ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เพราะสื่อเหล่านั้นได้มีโอกาสปรับปรุงแล้วนำมาใช้ หรือใช้แล้วก็สามารถนำมาปรับปรุงจนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

กิดานันท์ มลิทอง (2546: 106-107) การประเมินสื่อการสอนมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินการวางแผนการใช้สื่อ เพื่อดูว่าสิ่งต่างๆที่วางไว้สามารถดำเนินไปตามแผนหรือไม่หรือเป็นเพียงตามหลักเกณฑ์ทฤษฎีแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงจึงต้องเก็บ รวบรวมข้อมูลไว้เพื่อการแก้ไขปรับปรุงในการวางแผนครั้งต่อไป

2. ประเมินการการใช้สื่อ เพื่อดูว่าการใช้สื่อแต่ละขั้นตอนประสบปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไรและมีการเตรียมการป้องกันไว้หรือไม่

3. ประเมินผลที่ได้จากการใช้สื่อ เป็นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรง เมื่อเรียนแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ และผลที่ได้นั้นเป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือต่ำเกณฑ์

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545: 276) การประเมินผลการใช้สื่อ (Evaluation of Media Utilization) สามารถประเมินได้ 2 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านผู้สอน สิ่งที่ต้องประเมิน คือ

1.1 ประเมินการวางแผนการใช้ เพื่อตรวจสอบว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้สำหรับเป็นบทเรียน เพื่อวางแผนใช้สื่อในการสอนต่อไป

1.2 ประเมินกระบวนการใช้สื่อ จะบอกได้ว่าผู้สอนมีความพร้อมเพียงไร มีปัญหาและอุปสรรค มีข้อขัดข้องอย่างไรบ้าง สาเหตุมาจากอะไร

1.3 ประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อการใช้สื่อก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนหรือไม่ บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ตามเกณฑ์หรือไม่เพียงใด

2. การประเมินด้านผู้เรียน ประเมินผลว่าการเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ทำได้โดยใช้แบบทดสอบ การอภิปราย การทบทวนงาน การรายงานหน้าชั้น เป็นต้น

จิรพรรณ พิรุณ (2542:13) การประเมินผลสื่อสามารถกระทำได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ประเมินผลกระบวนการสอน ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล กระบวนการสอน จะบอกได้ว่าผู้สอน การสอน และวิธีการสอน สามารถบรรลุได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการประเมินผลสามารถกระทำได้ทั้งก่อนการสอน ระหว่างการสอน และหลังการสอน

2. การประเมินผลสำเร็จของผู้เรียน ทำได้หลายวิธี เช่น การทดสอบ การสอบปากเปล่า จากการปฏิบัติหรือแสดงออกของผู้เรียน ข้อมูลเหล่านี้จะบ่งบอกถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3. การประเมินผลสื่อและวิธีการสอน กระทำได้โดยให้ผู้เรียนอภิปรายหรือวิจารณ์การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนเทคนิควิธีการสอนว่าเหมาะสมหรือไม่ เพียงไร

จินตนา ไบกาชุยี่ (2542 : 24-25) การประเมินสื่อมีเกณฑ์ ดังนี้

1. สื่อนั้นสามารถใช้ศึกษาให้ได้ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญเพียงใด

2. สื่อนั้นสะดวกในการจัดหา และสะดวกในการใช้เพียงใด

3. สื่อนั้นเอื้อประโยชน์ในการให้ข้อมูล พัฒนาความคิด ค่านิยม และคุณธรรมที่

หลักสูตรต้องการเพียงใด

4. สื่อนั้นมีประสิทธิภาพในการใช้หรือไม่ จำเป็นต้องใช้สื่ออื่นช่วยมากน้อย

เพียงใด

5. สื่อนั้นเป็นไปอย่างเหมาะสมตามขั้นตอนหรือไม่

โดยสรุป การประเมินสื่อการเรียน ทำให้ ได้ทราบว่าสื่อการสอนที่ใช้ นั้นมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาได้รวดเร็วถูกต้องหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงในการใช้สื่อการเรียนรูปแบบและขั้นตอนการใช้สื่อการสอนให้มีความถูกต้องอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งมีการพัฒนาสื่อการสอนให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

2.3 คุณลักษณะของสื่อการสอน

อรนุช ลิมตศิริ (2544: 80) กล่าวถึง คุณลักษณะบางประการของสื่อการสอนสรุปได้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น จากประสบการณ์ที่มีความหมายในรูปแบบต่างๆ

2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้น โดยใช้เวลาน้อยลง

3. ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนและมีส่วนร่วมในการเรียนอย่าง

กระฉับกระเฉง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีเอกภาพ

4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ มั่นใจและจดจำได้นาน

5. ช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้

6. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเอาชนะข้อจำกัดต่างๆ ในการเรียนรู้ได้

6.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น

6.2 ทำสิ่งที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

6.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ดูช้าลง

6.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหว หรือเปลี่ยนแปลงช้าให้ดูเร็วขึ้น

6.5 ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้เล็กเหมาะแก่การศึกษา

6.6 ทำสิ่งที่เล็กมากให้มองเห็นได้ชัดเจนขึ้น

6.7 นำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาศึกษาในปัจจุบัน

6.8 นำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาในห้องเรียนได้

7. ช่วยลดการบรรยายของผู้สอนลงแต่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น
 นิคม ทาแดง กอบกุล ปราบประชา และอานวย เดชชัยศรี (2545: 21) กล่าวไว้ว่า
 คุณลักษณะของสื่อการสอน มีดังนี้

1. สื่อการสอนจะสามารถช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น
2. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้
3. สื่อการสอนสามารถสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจได้เป็นอย่างดี
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้
5. การเรียนรู้จากสื่อการสอนจะทำให้ผู้เรียนจำได้นาน เรียนรู้ได้เร็วและดีขึ้น
6. ผู้เรียนมีประสบการณ์จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม
7. สื่อการสอนสามารถเอาชนะข้อจำกัดต่างๆได้เช่น
 - 7.1 ทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
 - 7.2 ทำสิ่งที่เป็นนามธรรมเป็นรูปธรรม
 - 7.3 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงช้าให้เร็วขึ้น
 - 7.4 ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงเร็วให้ช้าลง
 - 7.5 ทำสิ่งที่ใหญ่ให้มีขนาดเล็กลง
 - 7.6 ทำสิ่งที่เล็กให้มีขนาดใหญ่ขึ้น
 - 7.7 นำเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตมาให้ได้
 - 7.8 นำสิ่งที่ซึ่งอยู่ไกลหรือลึกลับมาศึกษาได้
8. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนสำเร็จง่ายขึ้นและสอบได้มากขึ้น

โดยสรุป คุณลักษณะของสื่อการสอน ช่วยเอาชนะข้อจำกัดต่างๆได้ดี ช่วยลดการ
 บรรยายของผู้สอนลง ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น ใช้เวลาในการเรียนรู้้น้อยลง จดจำในสิ่งที่
 เรียนรู้ได้นาน และ ช่วยสร้างแรงจูงใจและเร้าความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2.4 ประโยชน์ของสื่อการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540: 18-19) ได้กล่าวถึงประโยชน์สื่อ
 การสอนดังนี้

1. ช่วยเพิ่มประสบการณ์ของผู้เรียนให้มากขึ้น
2. ช่วยให้ครูจัดเนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญต่อชีวิตเด็ก
3. ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป
4. ช่วยให้ครูสอนเนื้อหาวิชาได้มากขึ้น
5. ช่วยให้ครูสอนได้บรรลุวัตถุประสงค์
6. เป็นเครื่องมือให้ครูสอนได้รวดเร็วและถูกต้องช่วยให้ครูแนะนำและควบคุม

นักเรียนให้มีปฏิริยาตอบสนองในทางที่ครูปรารถนาในการเรียนรู้

สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542: 57) ได้กล่าวถึงประโยชน์การใช้สื่อนิทานว่าช่วยสร้าง
 เสริมพัฒนาทางการ ทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ดังนี้

1. นิทานช่วยเสริมสร้างและปรับปรุงแต่ง บุคลิกภาพ เมื่อฟังเกิดความประทับใจ
2. นิทานช่วยแก้ไขพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

3. นิทานช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
4. นิทานช่วยเสริมสร้างความสนใจและเร้าความสนใจ
5. นิทานช่วยสร้างสมาธิ และช่วยเปลี่ยนบรรยากาศให้แก่ผู้ฟัง
7. นิทานช่วยสร้างความสัมพันธ์ อันดีต่อกัน

กิดานันท์ มลิทอง (2540: 88) กล่าวว่า ประโยชน์ของสื่อการสอนสามารถใช้ได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนดังต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ย่างยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น และสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2. สื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายการเรียน

3. การใช้สื่อจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมกันในวิชาที่เรียนนั้น

4. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและกับผู้สอนด้วย

5. ช่วยสร้างเสริมลักษณะที่ดีในการศึกษาค้นคว้าหาวิชาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จากการใช้สื่อเหล่านั้น

6. ช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดให้มีการใช้สื่อในการศึกษารายบุคคล

7. การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน เป็นการช่วยให้บรรยากาศในการสอนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความสุขสาน ในการสอนมากกว่าวิธีการบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตัวเองเพิ่มขึ้นด้วย

8. สื่อจะช่วยแบ่งเบาภาระของผู้สอนด้านการเตรียมเนื้อหา เพราะบางครั้งอาจให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาของสื่อเองได้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้สอนตื่นตัวอยู่เสมอ ในเตรียมและผลิตวัสดุใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นสื่อ การสอน ตลอดจนคิดค้นเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้น่าสนใจยิ่งขึ้น

โดยสรุป ประโยชน์การใช้สื่อการสอน ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เกิดความสำเร็จตรงตาม วัตถุประสงค์ ของเนื้อหา บทเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ย่างยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น ช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดในเรื่องนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว อีกทั้งช่วยประหยัดเวลาในการสอน ผู้เรียนมีความสุขกับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน

3. โรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

เนื่องจากกลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน ได้กำหนดจุดเน้นของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเอกชน ให้เป็นการศึกษาทางเลือกให้กับผู้ปกครองและช่วยเหลือรัฐบาลในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพที่สอดคล้องกับนโยบายหลัก จุดเน้นและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตรงกับปัญหาและ

ความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับปณิธานของกลุ่มว่า “P.E. Trangs Quality” จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเป็นกรอบแนวทางการเร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน การลงทุนด้านการศึกษา และการเรียนรู้อย่างบูรณาการเพื่อเสนอขอให้โรงเรียนจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนตามยุทธศาสตร์ให้มาทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการร่วมกัน เพื่อให้เป็นการพัฒนาที่มีทิศทางและเป้าหมายชัดเจน โรงเรียนมีความเข้มแข็งสามารถพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานสากล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นโยบาย (Policy)

- 1.1 พัฒนาการเรียนรู้โดยมีจุดเน้นด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์
- 1.2 พัฒนาระบบบริหารคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล
- 1.3 พัฒนาคุณธรรมและสร้างสำนึกความเป็นไทยเพื่อพัฒนาเด็กไทยอย่างยั่งยืน
- 1.4 ยกระดับคุณภาพครูสู่มืออาชีพ และจัดสวัสดิการสวัสดิภาพครูที่เป็นธรรมและ

มั่นคงต่อการดำรงชีวิต

- 1.5 จัดหาปัจจัยสนับสนุนด้านการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเพียงพอ
- 1.6 กำกับ ติดตามและประเมินคุณภาพ และรายงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 1.7 การวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ

2. วัตถุประสงค์ (Objective)

- 2.1 เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเอกชนสู่มาตรฐาน
- 2.2 เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มสาระวิชา
- 2.3 เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สาระวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
- 2.4 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะตามมาตรฐานที่กำหนด
- 2.5 เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนอย่างยั่งยืน
- 2.6 เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนให้มีความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้โดยยึด

ผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 2.7 เพื่อให้ครูโรงเรียนเอกชนมีสวัสดิการและสวัสดิภาพที่ดี มีความมั่นคงต่อการ

ดำรงดำรงชีวิต

3. เป้าหมาย (Goal)

- 3.1 โรงเรียนเอกชนทุกโรงเรียนมีคุณภาพในระดับดีถึงดีมากในทุกมาตรฐานการ

ประเมินคุณภาพภายนอกสมศ.

- 3.2 โรงเรียนเอกชนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการสอบวัดผลการเรียนรู้

การศึกษาขั้นพื้นฐาน O-NET, NT, LET มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ในทุกสาระวิชา

- 3.3 นักเรียนในโรงเรียนเอกชน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อ่านออกเขียน

ได้ทุกคน

- 3.4 นักเรียนทุกคน มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะชีวิต ประพฤติปฏิบัติตนตามหลัก

เศรษฐกิจพอเพียง

- 3.5 ครูโรงเรียนเอกชนร้อยละ 80 มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขวัญและกำลังใจในการ

จัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

3.6 โรงเรียนเอกชนในจังหวัดตรัง ร้อยละ 20 สามารถพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

3.7 โรงเรียนเอกชนในจังหวัดตรังมีจำนวนนักเรียน เพิ่มขึ้นเปรียบเทียบกับโรงเรียนของรัฐ ร้อยละ 35

4. กรอบแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้อุตสาหกรรมและคณิตศาสตร์

4.1 จัดหาและพัฒนาห้องปฏิบัติการ-อุปกรณ์และครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์

4.2 จัดหาสื่อ หนังสือประกอบ- สื่อดิจิทัล สื่อตัวอย่างและ – ชุดกิจกรรม

4.3 จัดหาครูที่มีศักยภาพสูงด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ให้กับนักเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

4.4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

4.5 ประเมินศักยภาพครู จัดเป็น 3 กลุ่ม (พื้นฐาน ดี ก้าวหน้า)

4.6 จัดอบรมครูวิทยาศาสตร์+คณิตศาสตร์- ตามระดับศักยภาพ

4.7 จัดค่ายนักเรียนและประกวดแข่งขันทักษะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

5. กรอบแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

5.1 นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ มุ่งพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการจัด EP, MEP

5.2 จัดหาสื่อการเรียนการสอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

5.3 วิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

5.4 ก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียน อาคารประกอบ และสิ่งก่อสร้างพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

5.5 ก่อสร้าง ปรับปรุง พัฒนาห้องสมุดโรงเรียน

5.6 ศูนย์การเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ โดยปรับปรุงซ่อมแซมห้อง 6 ห้อง ดังนี้

5.6.1 ค่าครุภัณฑ์ อุปกรณ์ห้องวิทยาศาสตร์ คณิต 2 ห้อง

5.6.2 ค่าครุภัณฑ์ อุปกรณ์ ห้องดนตรี เวที เครื่องเสียง 1 ห้อง

5.6.3 ค่าครุภัณฑ์ อุปกรณ์การแสดง 1 ห้อง

5.6.4 ค่าครุภัณฑ์ อุปกรณ์ห้องฝึกและพัฒนาทักษะ ศิลปะดนตรี การแสดง 1 ห้อง

5.6.5 ค่าปรับปรุงซ่อมแซม ครุภัณฑ์ อุปกรณ์โรงยิม 1 ห้อง

5.7 พัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

5.7.1 ครุภัณฑ์ห้องสมุด

5.7.2 ค่าหนังสือ

5.8 พัฒนาการบริหารโดยระบบคุณภาพ

5.9 พัฒนาบุคลากร (ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ)

5.9.1 พัฒนาครูจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน

5.9.2 พัฒนาครูอาชีวศึกษา 3 แห่ง ปีละ 50 คน

- 5.10 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพ
6. กรอบแนวทางการพัฒนาคุณธรรมและสร้างสำนึกความเป็นไทยเพื่อพัฒนาเด็กไทย
อย่างยั่งยืน
- 6.1 การพัฒนาคุณธรรม ในสถานศึกษา
 - 6.2 การพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนภาษาไทย
 - 6.3 การส่งเสริมและพัฒนา การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาวไทย
 - 6.4 การส่งเสริมดนตรีและนาฏศิลป์ไทย
 - 6.5 การส่งเสริมกีฬาไทยและกีฬาพื้นบ้าน
7. กรอบแนวทางการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ
- 7.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา
 - 7.2 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารทรัพยากรบุคคล
 - 7.3 พัฒนานโยบายการบริหารอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 7.4 ปรับโครงสร้างอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 7.5 จัดสรรและตั้งอัตรာ Lab boy เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
 - 7.6 จัดระบบพัฒนาครูเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคล
 - 7.7 พัฒนาครูดี ครูเก่ง Master Teacher
 - 7.7.1 สนับสนุนให้ครูดี ครูเก่งศึกษาต่อร่วมกับมหาวิทยาลัยเพื่อเป็น Master Teacher หลักสูตรคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา คอมพิวเตอร์
 - 7.7.2 อบรมยกระดับคุณภาพครูให้เป็นครูดี ครูเก่ง มีคุณภาพ คุณธรรม
 - 7.7.3 หลักสูตรยกระดับสมรรถนะนักบริหาร
 - 7.7.4 หลักสูตรยกระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ
 - 7.7.5 หลักสูตรยกระดับคุณภาพครูแนวใหม่ (มีความรู้สอดคล้องกับหลักสูตร
แกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานปี พ.ศ. 2551 และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการ
เรียนการสอน)
 - 7.7.6 พัฒนาระบบนิเทศแนวใหม่
 - 7.7.7 พัฒนาคุณภาพครูด้วยระบบ (E-Training)
 - 7.7.8 จัดสวัสดิการสวัสดิภาพครูอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเป็นธรรม
 - 7.7.9 ยกย่องเชิดชูเกียรติของผู้บริหารและครู ผู้มีผลงานดีเด่นและยอดเยี่ยม
8. กรอบแนวทางการจัดปัจจัยสนับสนุนการศึกษาด้าน ICT
- 8.1 การจัดการระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์
 - 8.1.1 การจัดการระบบคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของสถานศึกษา
 - 1) ระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ประจำห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
 - 2) ระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ประจำห้องเรียน
 - 3) ระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์แบบเคลื่อนที่
 - 4) ระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ประจำห้องสมุด
 - 5) การจัดการระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษา

- 8.1.2 การพัฒนาเนื้อหาและสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 8.1.3 โรงเรียนจัดงบประมาณให้จัดซื้อสื่ออิเล็กทรอนิกส์
 - 8.1.4 โรงเรียนจัดงบประมาณให้จัดซื้อสิ่งพิมพ์ประจำห้องสมุด
 - 8.2 การพัฒนาบุคลากรด้าน ICT (People ware)
 - 8.3 การพัฒนาบุคลากรด้าน ICT สำหรับสถานศึกษา
 - 8.4 การพัฒนาบุคลากรด้าน ICT ในสำนักงาน (ระดับสพท.)
 - 8.5 การพัฒนาผู้บริหารด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
 - 8.6 การพัฒนาระบบเครือข่าย (Networking)
 - 8.6.1 การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน
 - 8.6.2 พัฒนาระบบติดตามคุณภาพการให้บริการ Internet เพื่อการศึกษา
 - 8.7 การปรับปรุงประสิทธิภาพ และซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน
- ในปัจจุบันปีการศึกษา 2556 ทางโรงเรียนเอกชนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีบุคลากรครู จำนวนทั้งสิ้น 200 คน ซึ่งทำการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 (ยุทธศาสตร์การพัฒนาสข.ตรังเข้มแข็งสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2553-2555:1-4)

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ที่กำหนดให้ผู้เรียนก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งปัจจัยที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะการใช้สื่อนวัตกรรมในยุคปัจจุบันนี้ คือการใช้สื่อการเรียน การสอนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แต่อุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งทาง โรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1 ยังคงไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนได้ อีกทั้งครูยังคงไม่มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และการใช้สื่อของครู ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้เต็มที่ จึงส่งผลให้ ผู้เรียนขาดกระบวนการทักษะการเรียนรู้จากสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาเท่าที่ควร

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

วรพจน์ พรหมสาขา ณ สกลนคร (2542: บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องสภาพความ ต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด สกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1.ความต้องการการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมของครูอยู่ในโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทพบว่ามีความต้องการการใช้สื่อ การสอนทุกประเภทอยู่ในระดับมาก ความต้องการการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมของครูอยู่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเภทพบว่ามีความ ต้องการการใช้สื่อการสอนทุกประเภทอยู่ในระดับมาก ยกเว้นสื่อการสอนประเภทเครื่องเสียงอยู่ใน ระดับปานกลาง 2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบ สภาพความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนของ

ครู 2.1 ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีสภาพการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมเป็นรายด้านมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 2.2 ความต้องการการใช้สื่อการสอนโดยภาพรวมเป็นรายด้านของครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษไม่แตกต่างกัน

ทศพร ภูมิพันธ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน วิชาฟิสิกส์ ของครูอาจารย์มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ครูอาจารย์ฟิสิกส์ที่เคยอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง และมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอีก 2 ด้านที่เหลือมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านเตรียมตัวผู้สอนและด้านเตรียมพร้อมผู้เรียน ส่วนครูฟิสิกส์ที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน มีสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง และมีสภาพการใช้สื่ออีก 2 ด้านที่เหลือคือ ด้านเตรียมจัดสภาพแวดล้อม และด้านการใช้สื่อ ในระดับปฏิบัติน้อย และมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาฟิสิกส์โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการใช้สื่ออีก 2 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านเตรียมตัวผู้สอนและด้านเตรียมจัดสภาพแวดล้อม

วรารงคณี ศิริวงศ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพความต้องการและปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การใช้สื่อการสอนเพศศึกษาสื่อที่ครูใช้มากที่สุดในแต่ละประเภทคือ 1. สื่อประเภทไม่ใช่เครื่องฉาย/วิธีการ ได้แก่สิ่งพิมพ์ 2. สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (วัสดุ/อุปกรณ์) ได้แก่วีดิทัศน์ และเครื่องเล่น 3. สื่อประเภทเครื่องเสียง ได้แก่ ซีดี 4. สื่อประเภทเชิงโต้ตอบ ได้แก่คอมพิวเตอร์ ความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษา พบว่า 1. สื่อประเภท ไม่ใช่เครื่องฉาย/วิธีการ ครูมีความต้องการใช้มากที่สุดในการสอนหรือประกอบ กิจกรรมการเรียน และเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านข้อมูลความรู้ 2. สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย (วัสดุ/อุปกรณ์) ครูมีความต้องการใช้มากที่สุด ในชั้นการสรุปบทเรียนและเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านข้อมูลความรู้ และทักษะ 3. สื่อประเภทเครื่องเสียงครูมีความต้องการใช้มากที่สุดในการสรุปบทเรียนและเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านทัศนคติ และข้อมูลความรู้ 4. สื่อประเภทเชิงโต้ตอบ ครูมีความต้องการใช้มากที่สุด ในชั้นการประเมินผู้เรียนและเพื่อใช้ในการสอนวัตถุประสงค์ทางด้านทัศนคติปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาพบว่าด้านการเตรียมสื่อการสอนเพศศึกษามีปัญหามากที่สุดเรื่องการขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอนตามความต้องการ 2. ด้านการเลือกสื่อการสอนเพศศึกษามีปัญหามากที่สุดเรื่องการไม่สามารถเลือกสื่อที่มีเนื้อหาสาระที่ทันสมัยได้ 3. ด้านการใช้สื่อการสอนเพศศึกษามีปัญหามากที่สุด เรื่องการขาดวัสดุ (Software) ที่จะนำมาใช้สอน 4. ด้านคุณภาพและปริมาณของสื่อการสอนเพศศึกษา มีปัญหามากที่สุดเรื่องสื่อมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับความ ต้องการเปรียบเทียบสภาพ ความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาไม่แตกต่างกัน ความต้องการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาตามขั้นตอนการใช้สื่อ และตามวัตถุประสงค์การสอนเพศศึกษา

พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ตามตัวแปรเพศ ประสบการณ์และขนาดโรงเรียนส่วนปัญหาการใช้สื่อการสอนเพศศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน

สำราญ คุ่มกลิ้งวงษ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษา ปัญหา ความต้องการ และการใช้เทคโนโลยีการศึกษาของอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยผลการวิจัยพบว่าสภาพการใช้เทคโนโลยีการศึกษา ด้านการเลือก อาจารย์เน้นความถูกต้องในเนื้อหา และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ด้านการเตรียม เน้นการวางแผนใช้สื่อการสอนล่วงหน้า อาจารย์ส่วนมากได้สื่อการสอนมาจากการยืม หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย วัตถุประสงค์การใช้สื่อการสอนในการสอน คือใช้เพื่ออธิบายเนื้อหาโดยมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เครื่องฉาย LCD จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิควิธีการสอนแบบบรรยาย มากที่สุด ส่วนความต้องการใช้เทคโนโลยีการศึกษา อาจารย์ต้องการใช้โปรแกรมนำเสนอ (PowerPoint) เครื่องฉาย LCD จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิควิธีการสอนใช้การบรรยายมากที่สุด ปัญหาการใช้ เทคโนโลยีการศึกษา ปัญหาที่พบมากที่สุดคืออาจารย์ไม่มีเวลาเตรียมสื่อการสอนประกอบการสอน ปัญหาการได้มาของสื่อการสอน คือไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง ปัญหาการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน โดยภาพรวม อาจารย์เห็นว่าศูนย์ฯ มีปัญหาในระดับปานกลางถึงน้อย ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ไม่ทราบว่าศูนย์ฯ มีบริการอะไรบ้าง ความต้องการใช้บริการศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน โดยภาพรวม อาจารย์ต้องการใช้บริการทุกด้านในระดับมาก โดยต้องการให้ตรวจสอบคุณภาพของสื่อที่ส่งอุปกรณ์ให้ได้มาตรฐานเสมอมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาจากการใช้บริการ ความต้องการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอน พบว่า อาจารย์ ต่างคนละมีปัญหาการใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

บรรพต มั่นยานนท์ (2549: บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความต้องการ ด้านการใช้สื่อการสอนของโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่าง ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพสื่อการเรียนการสอนที่ ครู-อาจารย์ในโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่างใช้มากที่สุดตามลำดับ คือ เอกสาร ตำรา เครื่องคอมพิวเตอร์ และการบรรยาย สื่อการเรียนการสอน ที่ใช้ในระดับมากเรียงตามลำดับ คือ เอกสาร ตำรา เครื่องขยายเสียงและการบรรยาย ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครู-อาจารย์ในโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่างมากที่สุด ตามลำดับ คือ ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อความต้องการขาดงบประมาณในการผลิตสภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่อการสอน 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อการเรียนการสอน และผู้บริหารของโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่าง ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู-อาจารย์ ควรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และองค์ประกอบอื่นๆ และเสนอแนะให้ใช้สื่อการสอน ที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ วีซีดี และสื่อการเรียนการสอน อิเล็กทรอนิกส์ 3. ครู-อาจารย์ในโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่างมีความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอน ในระดับมากตามลำดับ คือ เอกสาร ตำรา ของจริง เครื่องคอมพิวเตอร์ การบรรยายและการฝึกปฏิบัติ

หัตสนัย รียาพันธ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการใช้ ความต้องการ และปัญหาการใช้สื่อการสอนของวิทยากรสำนักการศึกษาต่อเนืองมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้สื่อการสอนของวิทยากรรายด้านทั้งด้านโสตทัศนวัสดุ โสตทัศนอุปกรณ์วิธีการและเทคนิคการสอน และโดยรวมมีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการใช้โสตทัศนวัสดุ แผ่น

Diskette, Handy drive เอกสารประกอบการบรรยายมีการใช้อยู่ในระดับมาก ด้านการใช้
 โสตทัศนูปกรณ์ เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายมัลติมีเดียมีการใช้อยู่ในระดับมาก ด้านวิธีการ
 และเทคนิคการสอน มีการใช้วิธีการบรรยายและการอภิปรายเป็นส่วนใหญ่ ความต้องการการใช้สื่อ
 การสอนของวิทยากรรายด้านทั้งด้านโสตทัศนวัสดุ ด้านโสต ทัศนูปกรณ์ และโดยรวมอยู่ในระดับ
 ปานกลาง ด้านการบริการสื่อการสอน มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ความต้องการด้านการใช้
 โสตทัศนวัสดุ เอกสารประกอบการบรรยาย แผ่น Diskette, Handy drive อยู่ในระดับมาก ความ
 ต้องการด้านการใช้โสตทัศนูปกรณ์ เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายมัลติมีเดียอยู่ในระดับมาก
 และด้านการบริการสื่อการสอนมีความต้องการในการใช้อยู่ในระดับมากทุกประเด็น เช่น ควรจัดหา
 วัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพให้เพียงพอ ห้องอบรมควรมีความสะดวกในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น
 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของวิทยากรรายด้านทั้งด้านการเตรียมการและการจัดหา ด้านการปฏิบัติ
 ด้านคุณภาพและปริมาณการใช้สื่อการสอน ด้านการบริการและโดยรวมอยู่ในระดับน้อยทุกประเด็น
 เช่น ขาดงบประมาณสำหรับจัดหาและผลิตสื่อการสอน ไม่มีความรู้ในการเลือกสื่อการสอนที่
 เหมาะสม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อการสอนไม่ทันสมัย ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้บริการผลิตสื่อการสอน เป็นต้น

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

กิลสัน (Gilson 2003: ม.ป.น.) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจปัจจัยของการมีส่วนร่วม
 ร่วมที่มีผลต่อการสอนด้วยเทคโนโลยีโดยผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้สอนที่มีประสบการณ์ตั้ง
 คำถามเพื่อหาคำตอบจากการสัมภาษณ์คำถามเกี่ยวกับว่าผู้สอนจะนำเทคโนโลยีให้นักศึกษาไปใช้
 ในการเรียนการสอนได้อย่างไร การใช้ในเวลาใดจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อการใช้ในสภาพ
 ใดที่ผู้สอนคิดว่าการใช้เทคโนโลยีจะเอื้ออำนวยต่อบรรยากาศสภาพแวดล้อมการใช้ของนักศึกษา
 ผู้สอนมีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้มีการบูรณาการการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากขึ้น
 เพียงใดและนักศึกษาประสบผลสำเร็จต่อการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนเต็มที่หรือไม่ เป็นต้น
 ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาบางประการต่อการวางแผนในการฝึกอบรมผู้สอนในการใช้เทคโนโลยี
 เพราะไม่ทราบถึงทักษะและสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีของผู้สอน โปรแกรมวิชาควรสนับสนุน
 ผู้สอนให้มีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีร่วมกัน ให้คำแนะนำในการใช้ แบบบูรณาการในการเรียน
 การสอน มีคู่มือแนะนำเพื่อให้เกิดความสะดวกในชั้นเรียน

ซาอิด (Said 1979: A) ได้ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อการใช้
 เทคโนโลยีทางการศึกษา ในซาอุดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า ครูจำนวนกว่าร้อยละ 84 มีความเชื่อว่
 การใช้สื่อการเรียนการสอนจะช่วยให้พัฒนาการเรียนการสอนได้ดีขึ้น ครูจำนวนมากกว่าร้อยละ 90
 เคยใช้อุปกรณ์ประเภทเครื่องบันทึกเสียง ครูจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 30 สามารถสร้างอุปกรณ์ การ
 สอนราคาถูกลง เช่น แผ่นใสที่ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ภาพนิ่ง แผนภูมิ ใช้ในชั้นเรียนได้ สำหรับ
 ปัญหาในการใช้สื่อการสอน พบว่า สื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอต่อการใช้

โดยสรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การ
 สำรวจความต้องการสื่อการสอน พบว่า การสำรวจความต้องการสื่อการสอน ส่วนมากเน้นการสำรวจ
 ความต้องการสื่อการสอนของครู ดังนั้นผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นประเด็นในการสำรวจความต้องการสื่อการ
 สอนของครูและผู้เรียน ในงานวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสำรวจความคิดเห็นในปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตระกูล เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้คือ กำหนดประชากร สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตระกูล เขต 1 ที่กำลังทำการสอนในปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งหมด 200 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครู ต่อการสำรวจความคิดเห็นครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตระกูล เขต 1 จำนวน 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อความจำนวน 9 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูจากสภาพปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตระกูล เขต 1 จำนวน 110 ข้อ และ ตอนที่ 3 ปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการสอน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด มีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งต้องประเมิน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตระกูล เขต 1 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การสำรวจปัญหาการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน และ ด้านที่ 2 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน

ขั้นที่ 2 ศึกษาทฤษฎีหลักการต่างๆ จากตำรา แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู

ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	แปลความหมาย
5	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
4	มีความคิดเห็นในระดับมาก
3	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
2	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
1	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

และ (2) แบบสอบถามปลายเปิด

ขั้นที่ 4 สร้างแบบสอบถาม โดยการประมวลเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมขอบข่ายที่เกี่ยวกับการสำรวจปัญหาการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครู แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม **ตอนที่ 2** เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรัง เขต 1 คือ **ตอนที่ 1** ปัญหาในการผลิตสื่อการเรียนการสอนของครู แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย **ด้านที่ 1** ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาด้านประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่ผลิต จำนวน 34 ข้อ **ด้านที่ 2** ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการเรียนการสอน จำนวน 15 ข้อ และ **ตอนที่ 2** ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู แบ่งออกเป็น 3 ด้าน **ด้านที่ 1** ปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน จำนวน 38 ข้อ **ด้านที่ 2** ปัญหาด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภท จำนวน 13 ข้อ และ **ด้านที่ 3** ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน จำนวน 10 ข้อ รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 110 ข้อ โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ **ตอนที่ 3** ปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม นอกเหนือจากข้อคำถามที่กำหนดไว้

ขั้น 5 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามแบบมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านตรวจสอบ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิแสดงในภาคผนวก ก หน้า 88) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะทำการทดสอบความถูกต้องรวมทั้งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการวัด และตรวจสอบข้อคำถามทุกข้อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาษาที่ใช้ชัดเจนแจ่มแจ้ง เข้าใจตรงกัน (ผลการประเมินคุณภาพแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญแสดงในภาคผนวก ค หน้า 99)

เกณฑ์การให้คะแนนการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) แล้วหาค่าเฉลี่ยซึ่งกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

+ 1	ถ้าแน่ใจว่า	รายการสอบถามมีความเหมาะสม
0	ถ้าไม่แน่ใจว่า	รายการสอบถามมีความเหมาะสม
- 1	ถ้าแน่ใจว่า	รายการสอบถามไม่มีความเหมาะสม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อคำถามจากการพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า $IOC \leq .50$ แสดงว่าเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องเชิงเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน ซึ่งผลพบว่าข้อคำถามรายข้อมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.60 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกข้อ (ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม แสดงในภาคผนวก ง หน้า 103)

ขั้น 6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบข้อคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ข้อคำถามมีความชัดเจนและภาษาที่ใช้ในข้อคำถาม โดยมีการปรับปรุงแบบสอบถามดังนี้

- 1) ได้ปรับปรุงข้อคำถามให้กระชับ ชัดเจน
- 2) จัดรูปแบบตารางของแบบสอบถามให้สวยงาม

ชั้น 7 ทดลองใช้แบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถาม ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในงานวิจัย ในช่วงระหว่างวันที่ 1-5 มกราคม 2556 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อคำถามทั้งหมด

ชั้น 8 หลังจากการปรับปรุงแบบสอบถาม ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ จึงดำเนินการจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำมาใช้สอบถามความต้องการกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย หน้า 90) แบบสอบถามสมบูรณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 เป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครู ประกอบด้วย

1. ปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต ประกอบด้วย
 - 1.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ มีข้อคำถามย่อย 4 ข้อ
 - 1.2 ประเภทสื่อวัสดุ / อุปกรณ์ มีข้อคำถามย่อย 7 ข้อ
 - 1.3 ประเภทสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ มีข้อคำถามย่อย 8 ข้อ
 - 1.4 ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ
 - 1.5 ประเภทสื่อกิจกรรม และวิธีการ มีข้อคำถามย่อย 9 ข้อ
2. ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 15 ข้อ

ด้านที่ 2 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู ประกอบด้วย

1. ปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน ประกอบด้วย
 - 1.1 ขั้นตอนการวางแผน/เตรียมการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 13 ข้อ
 - 1.2 ขั้นตอนดำเนินการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 17 ข้อ
 - 1.3 ขั้นตอนสรุปและประเมินผลการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 8 ข้อ
2. ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท ประกอบด้วย
 - 2.1 ปัญหาการใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย
 - 2.1.1 ปัญหาเกิดจากตัวผู้สอน มีข้อคำถามย่อย 4 ข้อ
 - 2.1.2 ปัญหาเกิดจากการสนับสนุน มีข้อคำถามย่อย 3 ข้อ
 - 2.1.3 ปัญหาเกิดจากหน่วยงานที่ให้บริการ มีข้อคำถามย่อย 6 ข้อ
3. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน ประกอบด้วย
 - 3.1 สภาพแวดล้อมของห้องไม่เอื้อต่อการใช้ มีข้อคำถามย่อย 7 ข้อ
 - 3.2 กฎ ระเบียบขั้นตอนในการขอใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 1 ข้อ

ประกอบด้วย

สื่อการสอน

เข้มงวด

- 3.3 ขาดการเสริมแรงทางบวกในการใช้สื่อการสอน มีข้อคำถามย่อย 1 ข้อ
 3.4 ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนด้วยกัน มีข้อคำถามย่อย 1 ข้อ
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการผลิตและใช้สื่อการสอน เป็นคำถามปลายเปิด

3. การรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม โดยทำใบขออนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนพรศิริกุล อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ถึงโรงเรียนในสังกัดเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ในการเก็บแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 8 โรงเรียน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ประสานกับ ฝ่ายธุรการแต่ละโรงเรียนเอกชน ในการแจกและรับแบบสอบถามคืนทันที จำนวน 200 ฉบับ เมื่อครบตามจำนวนที่ต้องการเจ้าหน้าที่จะรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัย

3.3 วัน เวลา ในการแจกและรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน มิถุนายน ถึงกรกฎาคม 2556

3.4 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน พบว่า แบบสอบถามจำนวน 200 ฉบับ ได้รับคืน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย โดยใช้สูตรดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}} \times 100$$

4.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 โดยใช้สูตรค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อกำหนดให้	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็น กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยตามแนวของ จอห์น ดับบลิว เบสท์ และเจมส์ วี คาคัน (Best John W. and Kahn James V. 1986 : 181-182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 - 5.00	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	มีความคิดเห็นในระดับมาก
2.50 - 3.49	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
1.00 - 1.49	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

4.3 สูตรค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation – S.D.) (Lafferty Petter and Rowe Julain 1995 : 561-562)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อกำหนดให้	S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$N\sum x^2$	แทน	ผลรวมยกกำลังสองของคะแนนทุกจำนวน
	$(\sum x^2)$	แทน	ผลรวมของคะแนนทุกจำนวนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการสอนแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นคำถาม ได้แก่ 2.1 ปัญหาในการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน 2.2 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนและตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการผลิตและใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชนผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	29	14.5
	หญิง	171	85.5
	รวม	200	100.00
2.	อายุ		
	ต่ำกว่า 31 ปี	67	33.5
	31-40 ปี	62	31
	41-50 ปี	46	23
	51 ปีขึ้นไป	25	12.5
	รวม	200	100.00
3.	อายุการทำงาน		
	น้อยกว่า 5 ปี	78	39
	6-10 ปี	26	13
	11-15 ปี	29	14.5
	มากกว่า 15 ปี	67	33.5
	รวม	200	100.00
4.	วุฒิทางการศึกษา		
	ปริญญาตรี	186	93
	ปริญญาโท	14	7
	รวม	200	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
5.	ระดับชั้น		
	ประถมศึกษาปีที่ 1	11	5.5
	ประถมศึกษาปีที่ 2	18	9
	ประถมศึกษาปีที่ 3	14	7
	ประถมศึกษาปีที่ 4	20	10
	ประถมศึกษาปีที่ 5	18	9
	ประถมศึกษาปีที่ 6	29	14.5
	มัธยมศึกษาปีที่ 1	28	14
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	13	6.5
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	19	9.5
	มัธยมศึกษาปีที่ 4	19	9.5
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	6	3
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	5	2.5
	รวม	200	100.00
6.	กลุ่มสาระการเรียนรู้		
	ภาษาไทย	39	19.5
	ภาษาต่างประเทศ	29	14.5
	วิทยาศาสตร์	32	16
	คณิตศาสตร์	31	15.5
	สังคมศึกษา	31	15.5
	ดนตรีและนาฏศิลป์	16	8
	สุขศึกษาและพลศึกษา	10	5
	การงานอาชีพและเทคโนโลยี	12	6
	รวม	200	100.00
7.	สื่อการสอนที่ท่านใช้ในปัจจุบันได้มาจากวิธีการใด		
	งบประมาณโรงเรียน	125	62.5
	ส่วนกลางจัดสรรให้	5	2.5
	งบประมาณส่วนตัว	70	35
	รวม	200	100.00
8.	ท่านเคยผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองหรือไม่		
	ไม่เคย	16	8
	เคย	184	92
	รวม	200	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
9.	ท่านเคยใช้สื่อการสอนประเภทใดบ้าง		
	สื่อสิ่งพิมพ์	188	94
	สื่อโสตทัศน	6	3
	สื่อเสียง	2	1
	สื่อภาพนิ่ง	4	2
	รวม	200	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.5 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 14.5 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระหว่างอายุต่ำกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.2 อายุการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุน้อยกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.5 วุฒิทางการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 93 ระดับชั้นที่สอนส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 14.5 กลุ่มสาระวิชาส่วนใหญ่ครูทำการสอนอยู่ในกลุ่มสาระภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 19.5 สื่อการสอนที่ใช้ในปัจจุบันส่วนใหญ่ได้มาจากงบประมาณของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ประสบการณ์ในการผลิตสื่อการสอนของครูส่วนใหญ่เคยผลิตสื่อการสอน คิดเป็นร้อยละ 92 และสำหรับประเภทของสื่อการสอนของครูส่วนใหญ่ครูใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 94

**ตอนที่ 2 สภาพปัญหาในการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1**

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

ตารางที่ 4.2 ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวม

ด้านที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต	2.48	1.19	น้อย
2.	ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน	2.54	1.07	ปานกลาง
	รวม	2.51	1.13	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 ข้อที่ 1 โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้าน
การผลิตสื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.51, SD=1.13$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้าน
ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน ($\bar{X}=2.54, SD=1.07$)

ตารางที่ 4.3 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตรัง เขต 1 โดยภาพรวม

ด้านที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน	2.24	1.01	น้อย
2.	ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท	2.51	1.15	ปานกลาง
3.	ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อ ต่อการใช้สื่อการสอน	2.49	1.16	ปานกลาง
	รวม	2.41	1.11	น้อย

จากตารางที่ 4.3 ข้อที่ 1 โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้าน
การผลิตสื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.41, SD=1.11$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้าน
ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท ($\bar{X}=2.51, SD=1.15$)

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นรายชื่อ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.4-4.9

1. ปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต

ตารางที่ 4.4 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อสิ่งพิมพ์

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	หนังสือแบบเรียน	2.06	1.21	น้อย
2.	หนังสืออ้างอิง	2.23	1.05	น้อย
3.	หนังสือพิมพ์	2.21	1.12	น้อย
4.	วารสาร	2.22	1.08	น้อย
รวม		2.18	1.12	น้อย

จากตารางที่ 4.4 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.18, SD =1.12$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หนังสืออ้างอิง ($\bar{X}=2.23, SD =1.05$)

ตารางที่ 4.5 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อวัสดุ / อุปกรณ์

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	แผ่นที่	2.39	1.21	น้อย
2.	ชอล์คสี / ดินสอสี / สีเทียน	1.86	1.08	น้อย
3.	ของจริง ของตัวอย่าง	2.37	1.17	น้อย
4.	เทปบันทึกเสียง	2.69	1.15	ปานกลาง
5.	เทปบันทึกภาพวีดิทัศน์	2.95	1.18	ปานกลาง
6.	ภาพสไลด์	2.95	1.30	ปานกลาง
7.	แผ่นซีดีรอม	2.70	1.23	ปานกลาง
รวม		2.56	1.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อวัสดุ / อุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.56, SD =1.19$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาพสไลด์ ($\bar{X}=2.95, SD =1.30$) และเทปบันทึกภาพวีดิทัศน์ ($\bar{X}=2.95, SD =1.18$)

ตารางที่ 4.6 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อโสตทัศนูปกรณ์

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง	2.90	1.43	ปานกลาง
2.	เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์	2.90	1.37	ปานกลาง
3.	เครื่องขยายเสียง-ลำโพง-ไมโครโฟน	2.64	1.24	ปานกลาง
4.	เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์	2.85	1.35	ปานกลาง
5.	เครื่องฉายสไลด์	3.02	1.34	ปานกลาง
6.	เครื่องเล่นวีซีดี	2.62	1.30	ปานกลาง
7.	เครื่องฉายข้ามศีรษะ	2.88	1.33	ปานกลาง
8.	กล้องถ่ายรูป	2.07	1.17	น้อย
รวม		2.74	1.32	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อโสตทัศนูปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.74, SD=1.32$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง ($\bar{X}=2.90, SD=1.43$) และเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ($\bar{X}=2.90, SD=1.37$)

ตารางที่ 4.7 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	2.82	1.26	ปานกลาง
2.	เว็บไซต์	2.70	1.34	ปานกลาง
3.	วีดิทัศน์ออนไลน์	2.94	1.36	ปานกลาง
4.	เครือข่ายสังคมออนไลน์	2.93	1.30	ปานกลาง
5.	แอปพลิเคชันและบทเรียนผ่านแท็บเล็ต	2.95	1.37	ปานกลาง
6.	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	2.98	1.32	ปานกลาง
รวม		2.89	1.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.89, SD=1.33$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=2.98, SD=1.32$)

ตารางที่ 4.8 ปัญหาด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อกิจกรรม และวิธีการ

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	การแสดงผลบทบาทสมมุติ	2.07	1.06	น้อย
2.	การจัดแสดงนิทรรศการ	2.15	.95	น้อย
3.	การเรียนรู้เป็นรายบุคคล	2.03	1.03	น้อย
4.	การสอนเป็นคณะ เป็นกลุ่ม	2.08	1.10	น้อย
5.	การแสดงผลละคร	2.40	1.11	น้อย
6.	หน่วยการเรียนรู้	1.92	.99	น้อย
7.	การเล่นเกม	1.85	.93	น้อย
8.	การสาธิต	1.87	.94	น้อย
9.	การทดลอง	2.09	1.00	น้อย
	รวม	2.05	1.01	น้อย

จากตารางที่ 4.8 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านการผลิตสื่อการสอนของครูประเภทสื่อกิจกรรม และวิธีการ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.05, SD=1.01$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การแสดงผลละคร ($\bar{X}=2.40, SD=1.11$)

2. ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน

ตารางที่ 4.9 ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอนของครู

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	การสำรวจความต้องการในการผลิตสื่อการสอน	2.39	1.02	น้อย
2.	การกำหนดเป้าหมายในการผลิตสื่อการสอน	2.40	1.03	น้อย
3.	การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการผลิตสื่อการสอน	2.34	.98	น้อย
4.	การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการผลิตสื่อการสอน	2.42	1.02	น้อย
5.	การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหาในการผลิตสื่อการสอน	2.39	1.03	น้อย
6.	การเลือกประเภทสื่อก่อนที่จะผลิตสื่อการสอน	2.32	1.01	น้อย
7.	ความรู้ในการผลิตสื่อการสอนในแต่ละประเภท	2.47	1.06	น้อย
8.	การทดสอบประสิทธิภาพสื่อการสอนก่อนนำไปใช้กับผู้เรียน	2.50	1.02	ปานกลาง
9.	การนำไปใช้และปรับปรุงสื่อการสอน	2.44	1.11	น้อย
10.	งบประมาณในการผลิตสื่อการสอน	3.03	1.20	ปานกลาง
11.	แหล่งความรู้ในการผลิตสื่อการสอน	2.67	1.15	ปานกลาง
12.	สถานที่ในการผลิตสื่อการสอน	2.56	1.08	ปานกลาง

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
13.	ระยะเวลาไม่เพียงพอในการผลิตสื่อการสอน	2.74	1.15	ปานกลาง
14.	ความร่วมมือจากบุคลากรภายในสถานศึกษา	2.53	1.01	ปานกลาง
15.	การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก	2.87	1.14	ปานกลาง
	รวม	2.54	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอนของครู อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.54, SD =1.07$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ งบประมาณในการผลิตสื่อการสอน ($\bar{X}=3.03, SD =1.20$)

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นรายชื่อ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.10-4.17

1. ปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน

ตารางที่ 4.10 ชั้นการวางแผน / เตรียมการใช้สื่อการสอนของครู

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ท่านขาดการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนนำสื่อการสอนไปใช้	2.30	.95	น้อย
2.	ท่านขาดการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการใช้สื่อการสอน	2.06	.93	น้อย
3.	ท่านขาดการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน	1.99	.94	น้อยที่สุด
4.	ท่านขาดการศึกษาวิธีการนำสื่อการสอนก่อนนำไปใช้จริง	2.00	.99	น้อย
5.	ท่านขาดการตรวจสอบสื่อการสอนที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	2.06	.97	น้อย
6.	ท่านขาดการวางแผนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน	2.03	.89	น้อย
7.	ท่านขาดการจัดโต๊ะและเก้าอี้ที่เหมาะสมกับรูปแบบในการจัดการสอน	2.15	1.03	น้อย
8.	ท่านขาดการตรวจสอบสภาพของแสงสว่างและสภาพอุณหภูมิห้องเรียน	2.12	1.04	น้อย
9.	ท่านขาดการผลิตสื่อการสอนที่เป็นความรู้ด้านเนื้อหาแก่ผู้เรียนโดยตรง	1.99	.88	น้อย
10.	ท่านขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในด้านการผลิตสื่อการสอน	2.58	1.22	ปานกลาง
11.	ท่านไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน	2.81	1.24	ปานกลาง
12.	ท่านขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน	3.19	1.30	ปานกลาง
	รวม	2.27	1.03	น้อย

จากตารางที่ 4.10 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านกระบวนการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.27, SD=1.03$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน ($\bar{X}=3.19, SD=1.30$)

ตารางที่ 4.11 ขั้นตอนในการใช้สื่อการสอนของครู

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ท่านขาดการนำเสนอสื่อในการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้	2.19	.92	น้อย
2.	ท่านขาดการใช้สื่อการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	2.21	.98	น้อย
3.	ท่านขาดการดำเนินการจัดกิจกรรมหลังจากการใช้สื่อการสอน	2.20	.91	น้อย
4.	ท่านขาดการใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับเนื้อหา	1.98	.88	น้อย
5.	ท่านขาดการใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะเวลา	2.01	.91	น้อย
6.	ท่านขาดการใช้สื่อการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียน	2.07	.87	น้อย
7.	ท่านขาดการใช้สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น	2.09	.93	น้อย
8.	ท่านขาดการใช้สื่อการสอนเสริมที่เน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจจากนามธรรมเป็นรูปธรรม	2.15	.94	น้อย
9.	ท่านใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดและแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้	2.27	1.00	น้อย
10.	ท่านใช้สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนซึ่งมีประสบการณ์เดิมต่างกันให้เข้าใจได้	2.24	1.01	น้อย
11.	ท่านใช้สื่อการสอนไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	1.94	.87	น้อย
12.	ท่านใช้สื่อการสอนที่มีเนื้อหาไม่กะทัดรัดและไม่ชัดเจน	2.03	.88	น้อย
13.	ท่านใช้สื่อการสอนขัดข้องในขณะที่น่าเสนอ	2.15	.90	น้อย
14.	ท่านใช้สื่อการสอนลำดับการนำเสนอไม่ราบรื่น ไม่ต่อเนื่อง	2.07	.89	น้อย
15.	ท่านใช้สื่อการสอนที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนของผู้เรียน	2.16	1.00	น้อย
16.	ท่านขาดการดูแลและรักษาสื่อการสอนในระหว่างใช้งาน	2.06	.90	น้อย
	รวม	2.11	.92	น้อย

จากตารางที่ 4.11 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านขั้นตอนการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.11, SD=.92$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดและแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=2.27, SD=1.00$)

ตารางที่ 4.12 ชั้นสรุปและประเมินผลการใช้สื่อการสอนของครู

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ท่านขาดความรู้ในการประเมินสื่อการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้	2.21	.98	น้อย
2.	ท่านขาดเครื่องมือในการประเมินสื่อการสอน	2.45	1.11	น้อย
3.	ท่านไม่มีผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการประเมินสื่อการสอน	2.48	1.11	น้อย
4.	ท่านขาดการประเมินสื่อการสอนตามลำดับก่อนหลัง	2.34	1.06	น้อย
5.	ท่านขาดการฝึกทักษะในการประเมินสื่อการสอน	2.33	1.07	น้อย
6.	ท่านขาดการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงในการใช้สื่อการสอน	2.27	1.05	น้อย
7.	ท่านขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนด้านสื่อการสอน	2.36	1.09	น้อย
	รวม	2.35	1.07	น้อย

จากตารางที่ 4.12 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านชั้นสรุปและประเมินผลการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.35, SD=1.07$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านไม่มีผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการประเมินสื่อการสอน ($\bar{X}=2.48, SD=1.11$)

2. ปัญหาด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท

ตารางที่ 4.13 ปัญหาการใช้สื่อการสอนด้านผู้สอน

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	ปัญหาเกิดจากผู้สอน			
	1) ท่านขาดผู้แนะนำในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ	2.48	1.16	น้อย
	2) ท่านไม่สามารถหาสื่อการสอนประเภทต่างๆให้ตรงกับวัตถุประสงค์	2.30	1.08	น้อย
	3) ท่านขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ	2.25	1.07	น้อย
	รวม	2.34	1.10	น้อย

จากตารางที่ 4.13 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านการใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากผู้สอนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.34, SD = 1.10$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านขาดผู้แนะนำในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ ($\bar{X} = 2.48, SD = 1.16$)

ตารางที่ 4.14 ปัญหาการใช้สื่อการสอนด้านการสนับสนุน

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
2.	ปัญหาเกิดจากการสนับสนุน			
	1) ท่านขาดนโยบายในการสนับสนุนการใช้สื่อการสอน	2.34	1.08	น้อย
	2) ท่านขาดการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน	2.73	1.22	ปานกลาง
	รวม	2.53	1.15	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านการใช้สื่อการสอนที่เกิดจากการสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53, SD = 1.15$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านขาดการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน ($\bar{X} = 2.73, SD = 1.22$)

ตารางที่ 4.15 ปัญหาการใช้สื่อการสอนด้านหน่วยงานที่ให้บริการ

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
3.	ปัญหาเกิดจากหน่วยงานที่ให้บริการ			
	1) ขั้นตอนในการขออนุญาตใช้มีความยุ่งยาก	2.49	1.11	น้อย
	2) เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีไม่เพียงพอ	2.69	1.20	ปานกลาง
	3) การขาดประชาสัมพันธ์ และกระตุ้นในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ	2.55	1.12	ปานกลาง
	4) ท่านขาดการฝึกอบรมทักษะการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ	2.61	1.23	ปานกลาง
	5) ท่านขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์	2.93	1.31	ปานกลาง
	รวม	2.65	1.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.15 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านการใช้สื่อการสอนที่เกิดจากหน่วยงานที่ให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65, SD = 1.19$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.93, SD = 1.31$)

3. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม(กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน

ตารางที่ 4.16 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอนของครู

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ
1.	สภาพแวดล้อมของห้องไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน			
	1) ห้องเรียน	2.33	1.19	น้อย
	2) ห้องปฏิบัติการทางภาษา	2.78	1.30	ปานกลาง
	3) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	2.47	1.19	น้อย
	4) ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์	2.65	1.26	ปานกลาง
	5) ห้องสมุด	2.45	1.21	น้อย
	6) แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน	2.56	1.16	ปานกลาง
	7) สภาพแวดล้อมในโรงเรียน	2.49	1.16	น้อย
2.	กฎระเบียบขั้นตอนในการขอใช้สื่อการสอนเข้มงวด	2.37	1.04	น้อย
3.	ขาดการเสริมแรงทางบวกในการใช้สื่อการสอน	2.41	1.08	น้อย
4.	ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนด้วยกัน	2.43	1.05	น้อย
	รวม	2.49	1.16	น้อย

จากตารางที่ 4.16 พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีปัญหาในด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอนของครูอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.49, SD=1.16$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของห้องไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน ได้แก่ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ($\bar{X}=2.78, SD=1.30$)

ตอนที่ 3 ปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

สรุปความคิดเห็นครูเกี่ยวกับปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

1.1 ครูผู้สอนขาดทักษะและความชำนาญในการผลิตสื่อการสอนบางชนิด อาทิเช่น การจัดทำบทเรียนสำเร็จรูป CAI , หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ E-book เป็นต้น (100 คน)

1.2 ครูผู้สอนขาดการอบรมในการผลิตสื่อการสอนจากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตสื่อการสอนเท่าที่ควร (50 คน)

1.3 ระยะเวลาในการผลิตและปรับปรุงสื่อการสอนมีเวลาจำกัดไม่เพียงพอต่อการในการผลิตสื่อการสอน (40 คน)

1.4 ขาดงบประมาณในการผลิตและปรับปรุงสื่อการสอนในปัจจุบัน จากหน่วยงานหรือองค์กรที่สังกัดอยู่ในปัจจุบัน (30 คน)

1.5 สถานที่ในการผลิตสื่อการสอนมีขนาดพื้นที่จำกัด ไม่สะดวกในการใช้หรือผลิตสื่อการสอน (15 คน)

1.6 ขาดแรงเสริมทางบวกในการผลิตสื่อการสอนที่มีคุณภาพจากหน่วยงานที่สังกัดอยู่ในปัจจุบัน (10 คน)

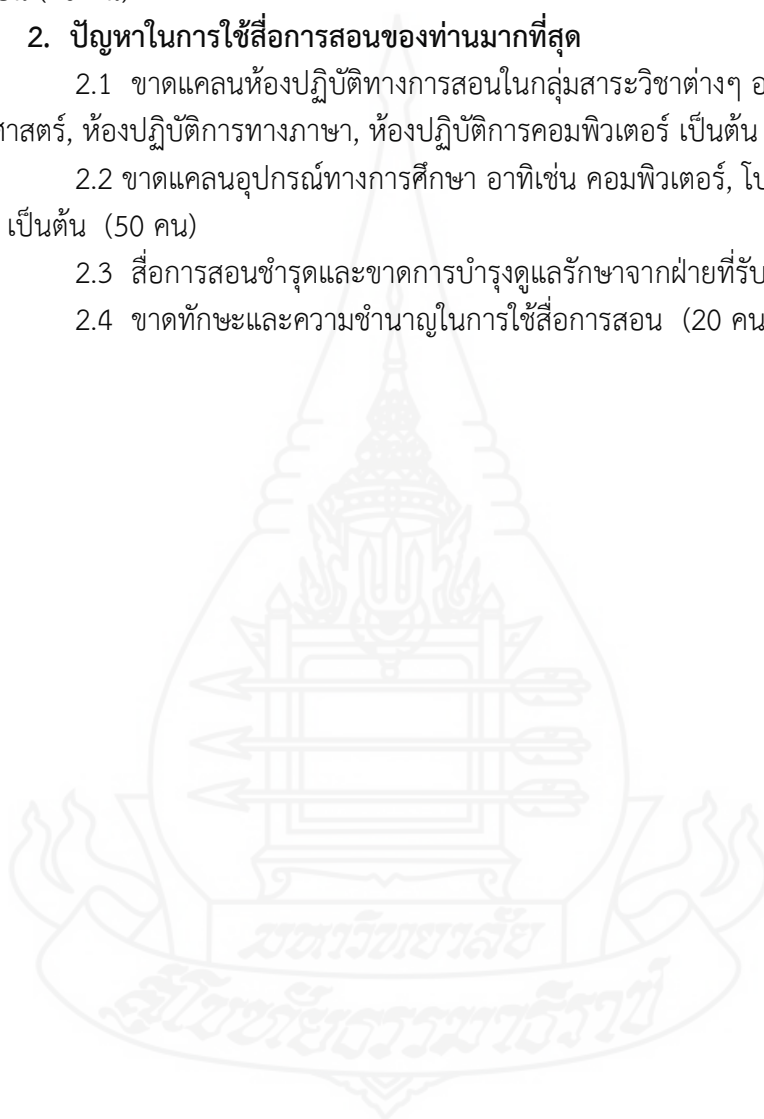
2. ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของท่านมากที่สุด

2.1 ขาดแคลนห้องปฏิบัติการการสอนในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ อาทิเช่น ห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์, ห้องปฏิบัติการทางภาษา, ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เป็นต้น (60 คน)

2.2 ขาดแคลนอุปกรณ์ทางการศึกษา อาทิเช่น คอมพิวเตอร์, โปรเจคเตอร์, ไมโครโฟน เป็นต้น (50 คน)

2.3 สื่อการสอนซ้ำชุดและขาดการบำรุงดูแลรักษาจากฝ่ายที่รับผิดชอบ (30 คน)

2.4 ขาดทักษะและความชำนาญในการใช้สื่อการสอน (20 คน)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และดำเนินการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูถึงปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

1.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

1.3 การดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ในปีการศึกษา 2556 จำนวนทั้งหมด 200 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูถึงปัญหาการผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 จำนวน 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครูโรงเรียนเอกชน มีข้อคำถาม จำนวน 49 ข้อ และ ด้านที่ 2 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูโรงเรียนเอกชน มีข้อคำถาม จำนวน 61 ข้อ รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 110 ข้อ โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถาม โดยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพรศิริกุล อำเภอเมือง จังหวัดตรัง รับทราบและอนุมัติให้แจกแบบสอบถามแก่โรงเรียนเอกชนทั้งหมด 8 โรงเรียน ถัดมาผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนทันที จำนวน 200 ฉบับ ได้รับคืน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ช่วงเวลาการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม 2556

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการทางสถิติ ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จคอมพิวเตอร์ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 สรุปผลการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.4.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นถึงปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน

ด้านที่ 2 ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปัญหาด้านงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน

1.4.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นถึงปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นการวางแผน / เตรียมการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน

1.2 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดและแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้

1.3 ขั้นสรุปและประเมินผลการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการประเมินสื่อการสอน

ด้านที่ 2 ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท แบ่งปัญหาออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ปัญหาการใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์

2.1.1 ปัญหาด้านเกิดจากผู้สอน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูขาดผู้แนะนำในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ

2.1.2 ปัญหาเกิดจากการสนับสนุน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูขาดการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน

2.1.3 ปัญหาเกิดจากหน่วยงานที่ให้บริการ โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์

ด้านที่ 3 ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน ดังนี้

สภาพแวดล้อมของห้องไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ห้องปฏิบัติการทางภาษา

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความคิดเห็นปัญหาการผลิต และ การใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยความคิดเห็นต่อปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า ครูเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องมาจาก จากระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีอย่างต่อเนื่องของแต่ละสถานศึกษาที่ผ่านมาต่างร่วมกันทำงานเป็นทีม จึงส่งผลให้ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งในเรื่องการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 คือครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนได้รับความรู้ถึงทักษะและความเชี่ยวชาญในขั้นตอนการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพทางการศึกษา อีกทั้งยังสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการผลิตงานวิจัยโดยใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ดังนั้นจึงส่งผลให้การผลิตสื่อการเรียนการสอนมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2544: 15) กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหารการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายจะต้องมีกระบวนการสำคัญ 8 ขั้นตอน รวมเรียกว่า POSDCARE ซึ่งตรงกับหัวข้อการจัดหน่วยงาน (Organizing : O) ศูนย์สื่อการศึกษา ต้องมีการกำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่การแบ่งสายงาน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้โดยแบ่งเป็นฝ่าย หน่วยและแผนกที่ครอบคลุมกิจกรรมและการให้บริการที่ผู้รับบริการพึงพอใจโดยจัดให้เป็นสัดส่วนและอาจมีหน่วยงานที่ปรึกษาประกอบด้วยก็ได้

2.2 ผลการวิจัยความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ภาพรวมพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ เนื่องมาจากภาพรวมของสถานศึกษาเอกชนในการวางแผนการใช้สื่อการสอนมีการทำงานเป็นระบบขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพ เพราะปัจจัยหลักๆ คือโรงเรียนได้รับ

งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการใช้สื่อการสอนและการอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน ผลลัพธ์จากการได้รับงบประมาณส่งผลให้เกิดการพัฒนาในเรื่องแผนสื่อการสอนที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วนิดา จิงประสิทธิ์ (2532: ม.ป.น.) กล่าวไว้ว่า หลักการให้บริการภายในศูนย์สื่อการสอนนั้นจะต้องมีการจัดให้มีการเก็บ จัดหา ผลิต รักษา จัดกิจกรรมส่งเสริมและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในการใช้สื่อการสอน อำนวยความสะดวกในการใช้บริการสื่อสำหรับผู้มาใช้บริการตามความสนใจในทุกด้าน รวมทั้งจัดทำรายงานสถิติประเมินผลการให้บริการและจัดทำรายงาน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการผลิตสื่อการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนควรจัดการวางแผนการทำงานร่วมกับหน่วยงานสถานศึกษาภายนอก โดยกำหนดโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน รวมถึงแผนโครงสร้างแผนพัฒนาเกี่ยวกับการสำรวจสื่อที่มีอยู่ในปัจจุบัน นำมาจัดจำแนกสื่อที่อยู่ในสภาพดี และจัดซื้อ จัดหาประเภทของสื่อต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

3.1.2 ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนควรจัดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการสอนครูเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของครู จึงได้รวบรวมปัญหาเรื่องการจัดงบประมาณปีการศึกษา 2556 และเสนอผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษา เพื่อรับทราบถึงการจัดงบประมาณในการจัดหาจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 1

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการเรื่องการผลิตสื่อการสอนประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุด ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนภายในสถานศึกษา

3.2.2 ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาสื่อการสอนของครู มากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยในเรื่องสภาพปัญหาการขาดงบประมาณในการพัฒนาสื่อการสอนของครู

บรรณานุกรม

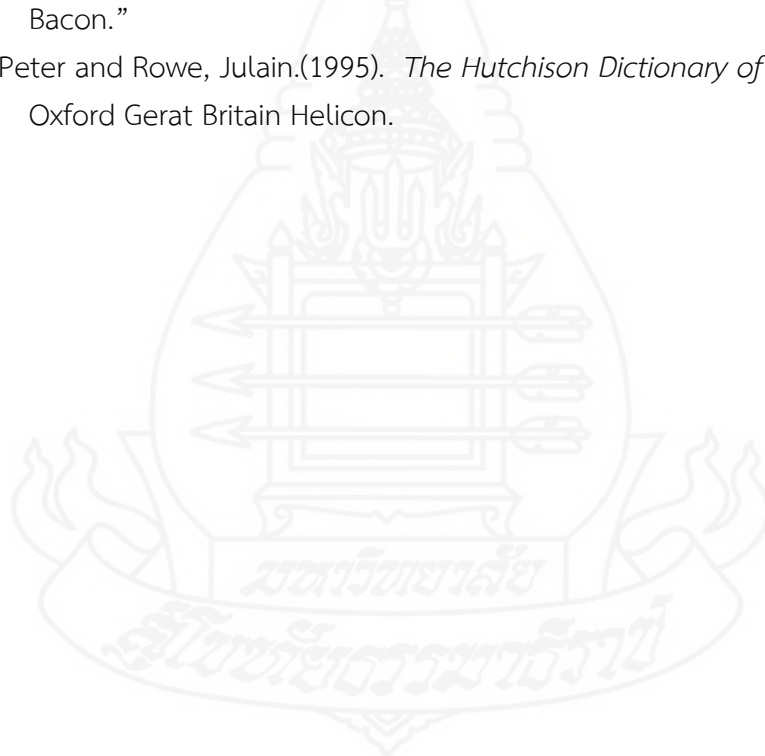
บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2544) *หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2545) *เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2546) *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* กรุงเทพมหานคร คุรุสภาลาดพร้าว
- กิดานันท์ มลิทอง (2540) *เทคโนโลยีและนวัตกรรม* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2549) *สื่อการสอนและการบริหารจัดการเทคโนโลยีทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
อรุณการพิมพ์
- กระทรวงศึกษาธิการ (2544) *หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* กรุงเทพมหานคร
พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว)
- _____. (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545* กรุงเทพมหานคร
- กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สพท.ตรัง เขต 1(2555) *ยุทธศาสตร์การพัฒนา สข. ตรังเข้มแข็งสู่ความเป็นเลิศ ปีการศึกษา 2553-2555* ตรัง
- ขจิตพรรณ จันทรสาขา (2545) “การศึกษาความจำเป็นและความต้องการนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอนในการปฏิรูปการศึกษาของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ”วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) *ทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร ไอเดียร์สแควร์
- _____. (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
สกายบุกส์
- ໄໝຂີຕ ອັກຊຣາຊາຕີ (2528) “การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ ที่ใช้สิ่งช่วยจัดความคิดรวบยอด ล่องหน้า สามแบบ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จันทรฉาย เตมียาคาร (2533) *การเลือกใช้สื่อทางการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
ไอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์
- จินตนา ไบกาชุย (2544) *การเขียนสื่อการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์
- _____. (2542) *การเขียนสื่อการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์
- จิรพรรณ พิรุณ (2542) *สื่อการสอน* กรุงเทพมหานคร ไอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์
- จริยา เหนียนเฉลย (2546) *เทคโนโลยีทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ
จุมพล รอดคำดี (2544) *สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ชัยภูษิต พงษ์สัมพันธ์ (2544) “การศึกษาการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนาด่าง จังหวัดเลย” การศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545) “เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษา” ใน หน่วยที่ 8 - 15 พิมพ์ครั้งที่ 20 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) *เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย* กรุงเทพมหานคร หลักพิมพ์
- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2554) “สื่อการสอนการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน เล่ม 2* หน่วยที่ 13 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ธีระศักดิ์ เกียงขวา (2545) *ผลการเรียนด้วยบทเรียนบนเว็บแบบผสมผสานเรื่องหลักการใช้สื่อการสอนที่มีต่อผลการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีการรู้คอมพิวเตอร์และการนำการเรียนด้วยตนเองต่างกัน สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*
- นิคม ทาแดง (2545) *เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- นิคม ทาแดง และคณะ (2545) “เอกสารประกอบการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาและผู้อำนวยการปกครองส่วนท้องถิ่นตามข้อเสนอของสำนักปฏิรูปการศึกษา ประจำปี 2545 ชลบุรี ” สำนักการศึกษาเมืองพัทยา
- นิคม ทาแดง (2546) *เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุวรรณ นาฏ (2541) *การใช้สื่อการสอน* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาโสตทัศนศึกษา
- บุษบง เชียงล้ำ (ออนไลน์) *สื่อการสอน* ค้นคืนวันที่ 10 กรกฎาคม 2556 จาก <http://oohlively.blogspot.com>
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2545) *ชุดฝึกอบรมครู ในเอกสารประมวลสาระหลักการจัดการศึกษา* กรุงเทพมหานคร การพิมพ์
- เป็รื่อง กุ่มท (2519) *การวิจัยสื่อและนวัตกรรมสอน* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) กรุงเทพมหานคร นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่นส์
- พัชนี มานะวานิชเจริญ (2546) *ทักษะภาษาไทยเพื่ออาชีพ* กรุงเทพมหานคร แม็ค “ระบบออนไลน์” (2555) *สื่อการสอน* ค้นคืนวันที่ 9 กรกฎาคม 2556 จาก <http://www.nayoktech.ac.th>
- วิจิตร ภัคศิริรัตน์ (2534) “สื่อสิ่งพิมพ์ทางการศึกษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วีระพร จาป่าอ่อน (2548) “การใช้สื่อการสอนของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และ เขต 2” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*

- วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2554) “การประเมินสื่อการสอน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อกับการศึกษาศึกษาขั้นพื้นฐาน* หน่วยที่ 7 หน้า 6 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ศิริพงษ์ พิทอง (2546) “การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูแกนนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขต อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ” *ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*
- สมเชาว์ เนตรประเสริฐ (2543) *สื่อการสอน ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร*
- สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2542) *นิทานความสำคัญและประโยชน์ ราชบุรี สถาบันราชภัฏจอมบึง*
- สุกัญญา นิมานันท์ (2543) *คู่มืออาจารย์ด้านการสอน สำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- สุกัญญา แพนงโสม (2545) *ชุดการเรียนการสอน เพชรบุรี สถาบันราชภัฏเพชรบุรี*
- สุดใจ เหง้าศรีไพร (2549) *สื่อการเรียนการสอน หลักการและทฤษฎีพื้นฐานสู่การปฏิบัติ ศูนย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์*
- สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ (2543) *สื่อโสตทัศนในห้องสมุด กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาสน์*
- สุรัชย์ ประเสริฐสลาย (2542) *การจัดระบบงานเทคโนโลยีการศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- สีปาน ทรัพย์ทอง (2554) “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศ” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ* หน่วยที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552 - 2559) กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค*
- หนูม้วน ร่มแก้ว (2545) *ความรู้เบื้องต้นงานวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา เชียงใหม่ ช่างเผือก*
- _____ (2548) *เทคโนโลยีการศึกษา เชียงใหม่ ส.การพิมพ์*
- อัศววิช ปองทอง (2550) “การพัฒนาสื่อแอนิเมชันสามมิติเพื่อการเรียนรู้” *ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545) *เทคโนโลยีการศึกษาหลักการและแนวคิสู่ปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยทักษิณ*
- อรนุช ลิมตศิริ (2544) *นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเรียนการสอน กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
- Aburas, Abdullah said (1979) *Factors Affecting Utilization of Elements of Educational Technology in Saudi Arabia. Dissertation Abstracts International. Pp.619*
- อ้างถึงใน วีระพร จาปาอ่อน (2548) “การใช้สื่อการสอนของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และเขต 2” *วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*

- Assuzu, Chukwujama. (1984). Status of Education Media in the federal Government Secondary School System in Nigerig: An Assessment with Guidelines for An In Service Training Program . Dissertation Abstracts International . pp.386
- อ้างถึงใน ศิริพงษ์ พิทอง (2546) “ การใช้สื่อการเรียนการสอนของครูแกนนำในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขต อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ” ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Burnner, Jerome S. (1966). *The Process of Education*. New York: A Vintage Book.
- Dale, E. (1969). *Audio-visual methods in teaching*. 3rd ed .New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Edgar Dale. Available from: <http://goleng23.multiply.com/journal> [29 กันยายน 2554].
- Heinich, and Other, (1996). *Instructional Media and Technologies For Learning* .5 Edition Englewood Cliffs, NewJersey : A Simon & Schuster.
- John W. Best and James V. Kahn (1986). *Research in education*. Boston: Allyn and Bacon.”
- Lafferty, Peter and Rowe, Julain.(1995). *The Hutchison Dictionary of Science*. 2nd ed. Oxford Gerat Britain Helicon.

ภาคผนวก

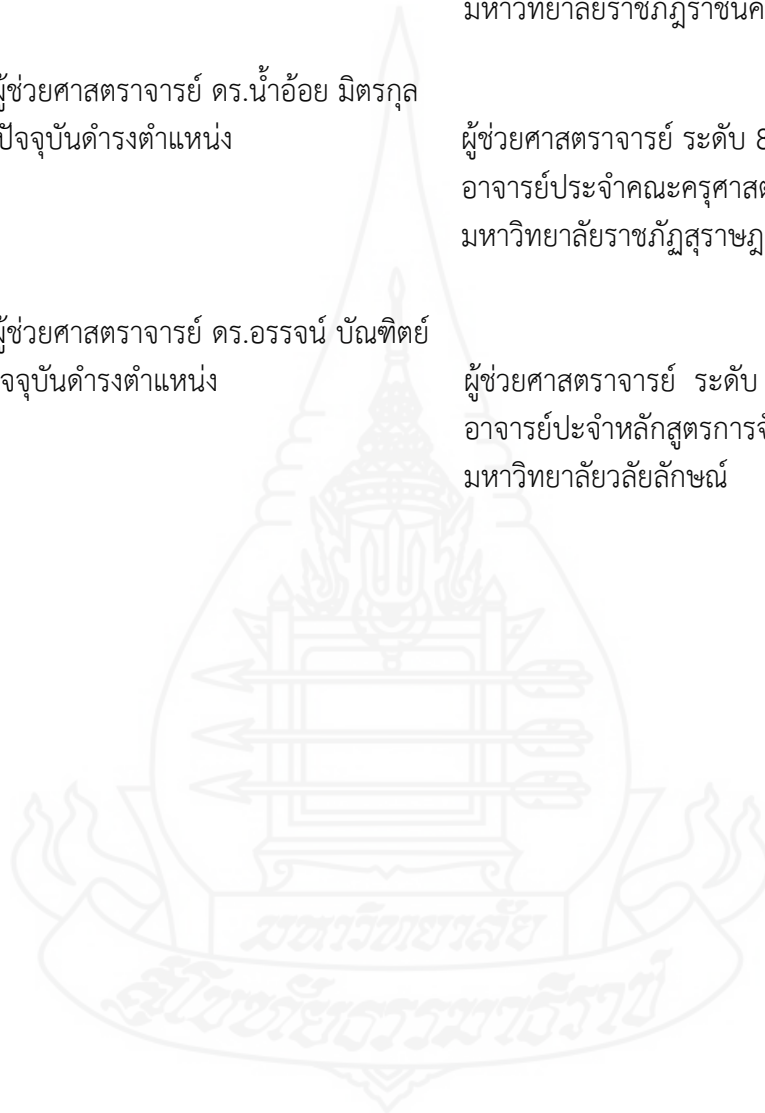
ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. อาจารย์ดร. วราภรณ์ สีนถาวร
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ
ประธานสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำอ้อย มิตรกุล
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถจน์ บัณฑิตย์
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการสารสนเทศดิจิทัล
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการสื่อการศึกษา และข้อเสนอแนะด้านต่างๆ ของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1
2. ความคิดเห็นของท่าน และข้อเท็จจริงที่ได้รับการตอบแบบสอบถามฉบับนี้เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัย และจะเป็นแนวทางนำไปสู่การจัดการสื่อการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของท่านในทุกด้าน ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของท่านเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะงานวิจัยนี้เท่านั้น
3. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) รวมจำนวน 103 ข้อ
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพปัญหาในการผลิตและการใช้สื่อการสอน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่
 - 2.1 ปัญหาในการผลิตสื่อการสอนของครู
 - 2.2 ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครู
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการสอนของครู

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้
 นายชีวิน วัฒนสิน
 ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าตัวเลือกที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 31 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51 ปีขึ้นไป

3. ท่านปฏิบัติหน้าที่มาเป็นระยะเวลาเท่าใด

น้อยกว่า 5 ปี

6-10 ปี

11-15 ปี

มากกว่า 15 ปี

4. วุฒิทางการศึกษาของท่าน

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

โปรดระบุวิชาเอก

5. ระดับชั้นที่ท่านรับผิดชอบเป็นหลัก

ป.1

ป. 2

ป. 3

ป. 4

ป.5

ป. 6

ม. 1

ม. 2

ม. 3

ม. 4

ม. 5

ม. 6

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ท่านสอน

ภาษาไทย

ภาษาต่างประเทศ

วิทยาศาสตร์

คณิตศาสตร์

สังคมศึกษา

ดนตรีและนาฏศิลป์

สุขศึกษาและพลศึกษา

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

7. สื่อการสอนที่ท่านใช้ในปัจจุบันได้มาจากวิธีการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

งบประมาณโรงเรียน

ส่วนกลางจัดสรรให้

งบประมาณส่วนตัว

มีผู้บริจาค

8. ท่านเคยผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองหรือไม่

ไม่เคย

เคย (โปรดระบุประเภทสื่อการสอนที่เคยผลิต)

9. ท่านเคยใช้สื่อการสอนประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สื่อสิ่งพิมพ์ (อาทิ แบบเรียน หนังสือต่างๆ)

สื่อโสตทัศน์ (อาทิ แผนภูมิ หุ่นจำลอง)

สื่อเสียง (อาทิ ซีดีเสียง เทปเสียง)

สื่อภาพนิ่ง (อาทิ ภาพถ่าย แผนภาพ)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อาทิ CAI , e-Book)

สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ (อาทิ เครื่องเสียง โทรทัศน์)

สื่อภาพเคลื่อนไหว (อาทิ วีดีทัศน์)

ตอนที่ 2 ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอน

คำชี้แจง

- โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
- แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายระดับความต้องการใช้ค่าน้ำหนักดังนี้

5	หมายถึง	ท่านมีปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการสอนในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ท่านมีปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการสอนในระดับมาก
3	หมายถึง	ท่านมีปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการสอนในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ท่านมีปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการสอนในระดับน้อย
1	หมายถึง	ท่านมีปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการสอนในระดับน้อยที่สุด

1. ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของคุณ

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต					
1.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์					
1.1.1 หนังสือแบบเรียน					
1.1.2 หนังสืออ้างอิง					
1.1.3 หนังสือพิมพ์					
1.1.4 วารสาร					
1.2 ประเภทสื่อวัสดุ / อุปกรณ์					
1.2.1 แผนที่					
1.2.2 ซอล์คสี / ดินสอสี / สีเทียน					
1.2.3 ของจริง ของตัวอย่าง					
1.2.4 เทปบันทึกเสียง					
1.2.5 เทปบันทึกภาพวีดิทัศน์					
1.2.6 ภาพสไลด์					
1.2.7 แผ่นซีดีรอม					
1.3 ประเภทสื่อโสตทัศนอุปกรณ์					
1.3.1 เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง					
1.3.2 เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์					
1.3.3 เครื่องขยายเสียง - ลำโพง - ไมโครโฟน					
1.3.4 เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์					
1.3.5 เครื่องฉายสไลด์					
1.3.6 เครื่องเล่นวีซีดี					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.3.7 เครื่องฉายข้ามศีรษะ					
1.3.8 กล้องถ่ายรูป					
1.4 ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1.4.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน					
1.4.2 เว็บไซต์					
1.4.3 วิกิทัศน์ออนไลน์					
1.4.4 เครือข่ายสังคมออนไลน์					
1.4.5 แอปพลิเคชันและบทเรียนผ่านแท็บเล็ต					
1.4.6 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์					
1.5 ประเภทสื่อกิจกรรม และวิธีการ					
1.5.1 การแสดงบทบาทสมมติ					
1.5.2 การจัดแสดงนิทรรศการ					
1.5.3 การเรียนเป็นรายบุคคล					
1.5.4 การสอนเป็นคณะ เป็นกลุ่ม					
1.5.5 การแสดงละคร					
1.5.6 หน่วยการเรียนรู้					
1.5.7 การเล่นเกม					
1.5.8 การสาธิต					
1.5.9 การทดลอง					
2. ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน					
2.1 การสำรวจความต้องการในการผลิตสื่อการสอน					
2.2 การกำหนดเป้าหมายในการผลิตสื่อการสอน					
2.3 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการผลิตสื่อการสอน					
2.4 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการผลิตสื่อการสอน					
2.5 การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหาในการผลิตสื่อการสอน					
2.6 การเลือกประเภทสื่อก่อนที่จะผลิตสื่อการสอน					
2.7 ความรู้ในการผลิตสื่อการสอนในแต่ละประเภท					
2.8 การทดสอบประสิทธิภาพสื่อการสอนก่อนนำไปใช้กับผู้เรียน					
2.9 การนำไปใช้และปรับปรุงสื่อการสอน					
2.10 งบประมาณในการผลิตสื่อการสอน					
2.11 แหล่งความรู้ในการผลิตสื่อการสอน					
2.12 สถานที่ในการผลิตสื่อการสอน					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.13 ระยะเวลาไม่เพียงพอในการผลิตสื่อการสอน					
2.14 ความร่วมมือจากบุคลากรภายในสถานศึกษา					
2.15 การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก					

2. ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน					
1.1 ชั้นการวางแผน / เตรียมการใช้สื่อการสอน					
1.1.1 ท่านขาดการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนนำสื่อการสอนไปใช้					
1.1.2 ท่านขาดการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการใช้สื่อการสอน					
1.1.3 ท่านขาดการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
1.1.4 ท่านขาดการศึกษาวิธีการนำสื่อการสอนก่อนนำไปใช้จริง					
1.1.5 ท่านขาดการตรวจสอบสื่อการสอนที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
1.1.6 ท่านขาดการวางแผนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน					
1.1.7 ท่านขาดการจัดโต๊ะและเก้าอี้ให้เหมาะสมกับรูปแบบในการจัดการเรียนการสอน					
1.1.8 ท่านขาดการตรวจสอบสภาพของแสงสว่างและสภาพอุณหภูมิห้องเรียน					
1.1.9 ท่านขาดการผลิตสื่อการสอนที่เป็นความรู้ด้านเนื้อหาแก่ผู้เรียนโดยตรง					
1.1.10 ท่านขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในด้านการผลิตสื่อการสอน					
1.1.11 ท่านไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน					
1.1.12 ท่านขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน					
1.1.13 อื่นๆ (โปรดระบุ)					
1.2 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน					
1.2.1 ท่านขาดการนำเสนอสื่อในการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้					
1.2.2 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.2.3 ท่านขาดการดำเนินการจัดกิจกรรมหลังจากการใช้สื่อการสอน					
1.2.4 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับเนื้อหา					
1.2.5 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะเวลา					
1.2.6 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียน					
1.2.7 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น					
1.2.8 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนเสริมที่เน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจจากนามธรรมเป็นรูปธรรม					
1.2.9 ท่านใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดและแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้					
1.2.10 ท่านใช้สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนซึ่งมีประสบการณ์เดิมต่างกันให้เข้าใจได้					
1.2.11 ท่านใช้สื่อการสอนไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้					
1.2.12 ท่านใช้สื่อการสอนที่มีเนื้อหาไม่กะทัดรัดและไม่ชัดเจน					
1.2.13 ท่านใช้สื่อการสอนขัดข้องในขณะที่น่าเสนอ					
1.2.14 ท่านใช้สื่อการสอนลำดับการนำเสนอไม่ราบรื่น ไม่ต่อเนื่อง					
1.2.15 ท่านใช้สื่อการสอนที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนของผู้เรียน					
1.2.16 ท่านขาดการดูแลและรักษาสื่อการสอนในระหว่างใช้งาน					
1.2.17 อื่นๆ (โปรดระบุ)					
1.3 ชั้นสรุปและประเมินผลการใช้สื่อการสอน					
1.3.1 ท่านขาดความรู้ในการประเมินสื่อการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้					
1.3.2 ท่านขาดเครื่องมือในการประเมินสื่อการสอน					
1.3.3 ท่านไม่มีผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการประเมินสื่อการสอน					
1.3.4 ท่านขาดการประเมินสื่อการสอนตามลำดับก่อนหลัง					
1.3.5 ท่านขาดการฝึกทักษะในการประเมินสื่อการสอน					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.3.6 ท่านขาดการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงในการใช้สื่อการสอน					
1.3.7 ท่านขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนด้านสื่อการสอน					
1.3.8 อื่นๆ (โปรดระบุ)					
2. ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท					
2.1 ปัญหาการใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์					
2.1.1 ปัญหาเกิดจากตัวผู้สอน					
1) ท่านขาดผู้แนะนำในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ					
2) ท่านไม่สามารถหาสื่อการสอนประเภทต่างๆให้ตรงกับวัตถุประสงค์					
3) ท่านขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ					
4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....					
2.1.2 ปัญหาเกิดจากการสนับสนุน					
1) ท่านขาดนโยบายในการสนับสนุนการใช้สื่อการสอน					
2) ท่านขาดการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน					
3) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
2.1.3 ปัญหาเกิดจากหน่วยงานที่ให้บริการ					
1) ขั้นตอนในการขออนุญาตใช้มีความยุ่งยาก					
2) เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีไม่พอเพียง					
3) การขาดการประชาสัมพันธ์ และกระตุ้นในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ					
4) ท่านขาดการฝึกอบรมทักษะการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ					
5) ท่านขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์					
6) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
3. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน					
3.1 สภาพแวดล้อมของห้องไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน					
3.1.1 ห้องเรียน					
3.1.2 ห้องปฏิบัติการทางภาษา					
3.1.3 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
3.1.4 ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์					
3.1.5 ห้องสมุด					
3.1.6 แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน					
3.1.7 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน					
3.2 กฎ ระเบียบขั้นตอนในการขอใช้สื่อการสอนเข้มงวด					
3.3 ขาดการเสริมแรงทางบวกในการใช้สื่อการสอน					
3.4 ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนด้วยกัน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ปัญหาในการผลิตและใช้สื่อการสอน (นอกเหนือจากปัญหา
ในตอนที 2)

1. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

2. ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของท่านมากที่สุด

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือใน
การตอบแบบสอบถาม
นายชวิน วัฒนสิน
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ค

ผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม
เรื่อง ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่
การศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบถามฉบับนี้ในภาพรวม
 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

() ดีมาก
 () ดี
 () ปานกลาง เพราะ

() ปรับปรุง เพราะ.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ข้อคำถามควรเริ่มจากสัมภาษณ์ครูก่อน จะทำให้ได้ปัญหาที่แท้จริงในเบื้องต้น
 ถ้าจะเอาตามหลักการและทฤษฎี บางครั้งจะได้แต่ปัญหาที่บางที่เราก็อธิบายกันอยู่แล้ว สำหรับบางข้อคำถาม
 ควรปรับข้อความให้ชัดเจน เพื่อผู้ตอบจะได้ไม่สับสนกับการให้ข้อมูลนะคะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(อาจารย์ ดร. วราภรณ์ สีนถาวร)

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม
เรื่อง ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน
เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบถามฉบับนี้ในภาพรวม
 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

(✓) ดีมาก
 () ดี
 () ปานกลาง เพราะ

() ปรับปรุง เพราะ.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

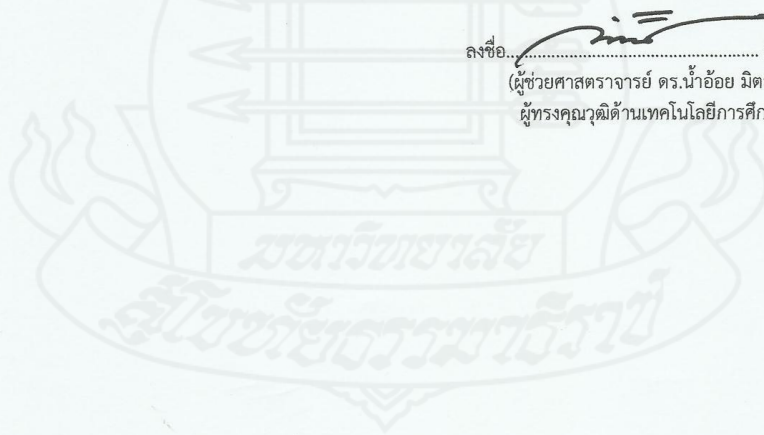
.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำอ้อย มิตรกุล)
 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา

แบบประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม
เรื่อง ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่
การศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1

คำชี้แจง โปรดตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของแบบสอบถามฉบับนี้ในภาพรวม
 มีคุณภาพอยู่ในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ดังนี้

- () ดีมาก
- (✓) ดี
- () ปานกลาง เพราะ
- () ปรับปรุง เพราะ.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม *ครูใหญ่ ครร โสภณ 100 ค. (๑๑) (๑๗๗๗๗๗)*

..... *และ 109 ทุกๆ การออกแบบกราฟิกของ Instruction Design*

..... *จะครอบคลุมไว้ให้ใน ๑๑๗ แล้วเอาจาก ๑๑๗ เป็นข้อดี ๑๑๗, ๑๑๗*

..... *๕๕๑๑๑*

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
 (ผศ.ดร.อรรจน์ บัณฑิตย์)
 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา

ภาคผนวก ง

ค่าตรวจนี้ความสอดคล้องของแบบสอบถาม

แบบประเมินความสอดคล้อง

เรื่อง ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูในสังกัดโรงเรียนเอกชน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตรัง เขต 1
นายชวิน วัฒนสิน

คำชี้แจง ขอให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแบบสอบถามฉบับนี้
โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่าน และเขียนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม(ถ้ามี)

ระดับความคิดเห็น	+1	เหมาะสม
	0	ไม่แน่ใจ
	-1	ควรปรับปรุง

1. ปัญหาการผลิตสื่อการสอนของครู

รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
1. ปัญหาด้านประเภทของสื่อการสอนที่ผลิต				
1.1 ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์				
1.1.1 หนังสือแบบเรียน				1
1.1.2 หนังสืออ้างอิง				0.66
1.1.3 หนังสือพิมพ์				0.66
1.1.4 วารสาร				1
1.2 ประเภทสื่อวัสดุ / อุปกรณ์				
1.2.1 แผนที่				1
1.2.2 ซอล์คสี / ดินสอสี / สีเทียน				0.66
1.2.3 ของจริง ของตัวอย่าง				1
1.2.4 เทปบันทึกเสียง				0.66
1.2.5 เทปบันทึกภาพวีดิทัศน์				0.66
1.2.6 ภาพสไลด์				0.66
1.2.7 แผ่นซีดีรอม				1
1.3 ประเภทสื่อโสตทัศนอุปกรณ์				
1.3.1 เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง				0.66
1.3.2 เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์				0.66
1.3.3 เครื่องขยายเสียง – ลำโพง – ไมโครโฟน				0.66
1.3.4 เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์				0.66
1.3.5 เครื่องฉายสไลด์				0.66

รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
1.3.6 เครื่องเล่นวีซีดี				0.66
1.3.7 เครื่องฉายข้ามศีรษะ				0.66
1.3.8 กล้องถ่ายรูป				0.66
1.4 ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์				
1.4.1 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน				1
1.4.2 เว็บไซต์				1
1.4.3 วิดีทัศน์ออนไลน์				1
1.4.4 เครือข่ายสังคมออนไลน์				1
1.4.5 แอปพลิเคชันและบทเรียนผ่านแท็บเล็ต				1
1.4.6 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์				1
1.5 ประเภทสื่อกิจกรรม และวิธีการ				
1.5.1 การแสดงบทบาทสมมติ				1
1.5.2 การจัดแสดงนิทรรศการ				1
1.5.3 การเรียนเป็นรายบุคคล				1
1.5.4 การสอนเป็นคณะ เป็นกลุ่ม				1
1.5.5 การแสดงละคร				1
1.5.6 หน่วยการเรียนรู้				1
1.5.7 การเล่นเกม				1
1.5.8 การสาธิต				1
1.5.9 การทดลอง				1
2. ปัญหาด้านขั้นตอนการผลิตสื่อการสอน				
2.1 การสำรวจความต้องการในการผลิตสื่อการสอน				1
2.2 การกำหนดเป้าหมายในการผลิตสื่อการสอน				1
2.3 การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการผลิตสื่อการสอน				1
2.4 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการผลิตสื่อการสอน				1
2.5 การวิเคราะห์และจัดทำเนื้อหาในการผลิตสื่อการสอน				1
2.6 การเลือกประเภทสื่อก่อนที่จะผลิตสื่อการสอน				1
2.7 ความรู้ในการผลิตสื่อการสอนในแต่ละประเภท				1
2.8 การทดสอบประสิทธิภาพสื่อการสอนก่อนนำไปใช้กับผู้เรียน				1
2.9 การนำไปใช้และปรับปรุงสื่อการสอน				1
2.10 งบประมาณในการผลิตสื่อการสอน				1
2.11 แหล่งความรู้ในการผลิตสื่อการสอน				1

รายการ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
2.12 สถานที่ในการผลิตสื่อการสอน				1
2.13 ระยะเวลาไม่เพียงพอในการผลิตสื่อการสอน				1
2.14 ความร่วมมือจากบุคลากรภายในสถานศึกษา				1
2.15 การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก				1

2. ปัญหาการใช้สื่อการสอนของครู

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
1. ปัญหาด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน				
1.1 ชั้นการวางแผน / เตรียมการใช้สื่อการสอน				
1.1.1 ท่านขาดการวิเคราะห์ผู้เรียนก่อนนำสื่อการสอนไปใช้				1
1.1.2 ท่านขาดการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการใช้สื่อการสอน				1
1.1.3 ท่านขาดการเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน				1
1.1.4 ท่านขาดการศึกษาวิธีการนำสื่อการสอนก่อนนำไปใช้จริง				1
1.1.5 ท่านขาดการตรวจสอบสื่อการสอนที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน				1
1.1.6 ท่านขาดการวางแผนเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน				1
1.1.7 ท่านขาดการจัดโต๊ะและเก้าอี้ให้เหมาะสมกับรูปแบบในการจัดการเรียนการสอน				1
1.1.8 ท่านขาดการตรวจสอบสภาพของแสงสว่างและสภาพอุณหภูมิห้องเรียน				1
1.1.9 ท่านขาดการผลิตสื่อการสอนที่เป็นความรู้ด้านเนื้อหาแก่ผู้เรียนโดยตรง				1
1.1.10 ท่านขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในด้านการผลิตสื่อการสอน				1
1.1.11 ท่านไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน				1
1.1.12 ท่านขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอน				1
1.1.13 อื่นๆ (โปรดระบุ)				1
1.2 ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน				
1.2.1 ท่านขาดการนำเสนอสื่อในการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้				1
1.2.2 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม				1

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
1.2.3 ท่านขาดการดำเนินการจัดกิจกรรมหลังจากการใช้สื่อการสอน				1
1.2.4 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับเนื้อหา				1
1.2.5 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของระยะเวลา				1
1.2.6 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียน				1
1.2.7 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้น				1
1.2.8 ท่านขาดการใช้สื่อการสอนเสริมที่เน้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจจากนามธรรมเป็นรูปธรรม				1
1.2.11 ท่านใช้สื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดและแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้				1
1.2.12 ท่านใช้สื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนซึ่งมีประสบการณ์เดิมต่างกันให้เข้าใจได้				1
1.2.11 ท่านใช้สื่อการสอนไม่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้				1
1.2.13 ท่านใช้สื่อการสอนที่มีเนื้อหาไม่กะทัดรัดและไม่ชัดเจน				0.66
1.2.13 ท่านใช้สื่อการสอนขัดข้องในขณะที่น่าเสนอ				0.66
1.2.14 ท่านใช้สื่อการสอนลำดับการนำเสนอไม่ราบรื่น ไม่ต่อเนื่อง				0.66
1.2.15 ท่านใช้สื่อการสอนที่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนของผู้เรียน				0.66
1.2.16 ท่านขาดการดูแลและรักษาสื่อการสอนในระหว่างใช้งาน				0.66
1.2.17 อื่นๆ (โปรดระบุ)				1
1.3 ชั้นสรุปและประเมินผลการใช้สื่อการสอน				
1.3.1 ท่านขาดความรู้ในการประเมินสื่อการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้				1
1.3.2 ท่านขาดเครื่องมือในการประเมินสื่อการสอน				1
1.3.3 ท่านไม่มีผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการประเมินสื่อการสอน				1
1.3.4 ท่านขาดการประเมินสื่อการสอนตามลำดับก่อนหลัง				1
1.3.5 ท่านขาดการฝึกทักษะในการประเมินสื่อการสอน				1

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
1.3.6 ท่านขาดการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงในการใช้สื่อการสอน				1
1.3.7 ท่านขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการวิจัยในชั้นเรียนด้านสื่อการสอน				1
1.3.8 อื่นๆ (โปรดระบุ)				1
2. ปัญหาด้านการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท				
2.1 ปัญหาการใช้สื่อการสอนคอมพิวเตอร์				
2.1.1 ปัญหาเกิดจากตัวผู้สอน				
1. ท่านขาดผู้แนะนำในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ				0.66
2. ท่านไม่สามารถหาสื่อการสอนประเภทต่างๆให้ตรงกับวัตถุประสงค์				1
3. ท่านขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ				1
4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....				1
2.1.2 ปัญหาเกิดจากการสนับสนุน				
1. ท่านขาดนโยบายในการสนับสนุนการใช้สื่อการสอน				1
2. ท่านขาดการสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน				1
3. อื่นๆ (โปรดระบุ)				1
2.1.3 ปัญหาเกิดจากหน่วยงานที่ให้บริการ				
1. ขั้นตอนในการขออนุญาตใช้มีความยุ่งยาก				1
2. เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีไม่พอเพียง				1
3. การขาดการประชาสัมพันธ์ และกระตุ้นในการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ				1
4. ท่านขาดการฝึกอบรมทักษะการใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ				1
5. ท่านขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์				1
6. อื่นๆ (โปรดระบุ)				1
3. ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม (กายภาพ จิตภาพ สังคม) ที่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน				
สภาพแวดล้อมของห้องไม่เอื้อต่อการใช้สื่อการสอน				
3.1.1 ห้องเรียน				1
3.1.2 ห้องปฏิบัติการทางภาษา				1
3.1.3 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์				1

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	+1	0	-1	ค่าเฉลี่ย
3.1.4 ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์				1
3.1.5 ห้องสมุด				1
3.1.6 แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน				1
3.1.7 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน				1
3.2 กฎ ระเบียบขั้นตอนในการขอใช้สื่อการสอนเข้มงวด				0.66
3.3 ขาดการเสริมแรงทางบวกในการใช้สื่อการสอน				1
3.4 ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนด้วยกัน				1

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
 นายชีวิน วัฒนสิน
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายชีวิน วัฒนสิน
วัน เดือน ปีเกิด	11 ตุลาคม 2525
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอก ภาษาฝรั่งเศส วิชาโท ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนพรศิริกุล อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
ตำแหน่ง	ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

